

375

THẾ GIỚI MỚI

TẠP CHÍ CỦA
BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Giảm tải
chương trình
tiểu học

- giải pháp
nào thực thi

ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ NANYANG

NANYANG TECHNOLOGICAL UNIVERSITY - SINGAPORE

- Viện đại học xuất sắc về công nghệ ở châu Á - Thái Bình Dương
 - Nguồn lực và phương tiện giảng dạy hiện đại tiêu chuẩn quốc tế
 - Đào tạo các ngành quản trị kinh doanh, kế toán, điện toán, công nghệ vật liệu, cơ khí, điện tử, điện lực, công chánh, xây dựng, truyền thông đại chúng
 - Liên kết với nhiều cơ sở công nghiệp và đại học quốc tế
 - Cấp bằng được công nhận bởi nhiều tổ chức chuyên nghiệp quốc tế
 - Nhiều học bổng và hỗ trợ tài chính
- Muốn biết chi tiết xin mời tham dự buổi nói chuyện**

CƠ HỘI DU HỌC Ở ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ NANYANG

do tạp chí **THẾ GIỚI MỚI** tổ chức

- Hà Nội: Sáng thứ bảy 19-2-2000 tại khách sạn Meritus Westlake, số 1 đường Thanh Niên, Q.Ba Đình
- TP. Hồ Chí Minh: Sáng thứ bảy 26-2-2000 tại khách sạn Renaissance Riverside, số 8-15 đường Tôn Đức Thắng, Q.1

Liên hệ thông tin: Tạp chí **THẾ GIỚI MỚI**
TP. Hồ Chí Minh: 8397608 - Hà Nội: 8234489

Lưu ý: Các bậc phụ huynh và SVHS có thể đem theo học bạ, sổ điểm và các văn bằng học tập để các giáo sư NTU xem xét tại chỗ và hướng dẫn thủ tục xét tuyển học bổng và du học.

• Thư ký tòa soạn:
VŨ TRỌNG THANH

• Trình bày: **KIM LAN**

• Bìa: **MAI VĂN THI**

• Trụ sở: 322 Điện Biên Phủ, Q.10, TP. Hồ Chí Minh. ĐT: (848)8399050-8399055. Fax: 8399053. Email: thegioimoi@hcm.vnn.vn

• Phòng liên lạc phía Bắc: 3B Ông Ích Khiêm, Q. Ba Đình, Hà Nội. ĐT: (844)8234489

• Giấy phép xuất bản số 809-GPXB của Bộ VHTT cấp ngày 30-6-1994. ISSN 0868-3433.

• Thiết kế, dàn trang tại Phòng Kỹ thuật vi tính tạp chí Thế Giới Mới.

• Chế bản tại ITAXA và nhà in Trần Phú.

• In tại nhà in ITAXA và nhà in báo Nhân Dân TP. Hồ Chí Minh.

KỸ THUẬT CHO MỌI NGƯỜI

Đức Khanh 48

"CHIẾN ĐẤU" VỚI BỆNH

PHÌNH ĐỘNG MẠCH CHỦ BỤNG

Nguyễn Hoài Nam 50

CHỮA BỆNH BẰNG ÁNH SÁNG (kỳ 2)

54

ÔNG GIÀ NOEL

Vũ Tuyên Hoàng 58

THÂM HỌA CYANIDE TRÊN SÔNG DANUBE

Mạnh Hòa 61

1.001 CHUYỆN TỪ INTERNET

Hoài Vọng 65

BASSAEV VÀ KẾT CỤC MƯƠI ĐỔ CHỐNG ĐỐI

LIÊN BANG NGÀ

Trần Ngọc 67

NHỮNG TÁC PHẨM MỚI TÌM THẤY CỦA

NHÀ VĂN VŨ TRỌNG PHỤNG *Lại Nguyên Ân* 71

BỆNH LAO CHỮA BẰNG MỒM HAY LÀ...

THẤY LANG BẮT HỦ

Thiên Hư 75

TÀI HOA TAY TRÁI

Ba Nô 77

NGUYỄN HẢI - NGƯỜI VIẾT SỬ THI BẰNG

ĐỒNG, ĐÁ

Hoàng Phổ Quang 79

MÒN MỎI PHẬN THA HƯƠNG

Việt Hương 83

AI SẼ ĐOẠT OSCAR 2000?

Thiếu Quân 87

VUI BUỒN CHUYỆN... CHÓ

Trần Vũ 90

LẦN THEO DẤU VẾT CÁI CHẾT BÍ ẨN CỦA

TRỢ LÝ TỔNG THỐNG ALLENDE

Ngọc Long 95

ĐỂ KHÁCH TRỞ THÀNH "TRI KỲ"

Nguyễn Văn Tiến Hùng 100

TIẾNG ANH CHO MỌI NGƯỜI

104

SIÊU THỊ BÁCH HỖ

107

• Bìa 1: Trong giờ tin học. Ảnh: Lê Luynh

• Bìa 4: FBI tuyên chiến với hackers (tr.44)

Bit's

BINH TAN PTE., LTD

22 Âu Cơ, P.17, Q.Tân Bình, TP.HCM

ĐT: 8444173. Fax: 8496005

ĐI NHẬT TÂN

**"THẾ GIỚI THỜI TRANG
ĐẸP NHẤT CHO TRẺ EM"**

28 Gio An, P.17, Q.Tân Bình, TP.HCM

ĐT: 8496029. Fax: 8428506

THẾ GIỚI MỚI

SỐ 375

Thứ hai 28.2.2000

TẠP CHÍ TRI THỨC TỔNG HỢP RA HÀNG TUẦN

● Tổng Biên tập:
ĐỖ QUỐC ANH

● Phó Tổng Biên tập:
PHÚC TIẾN

● Hội đồng Biên tập:
GS.TS. hóa học
CHÂU DIỆU ÁI
GS.TS. toán học
NGUYỄN CANG
Nhà thơ

HUY CẬN
GS. Viện sĩ sinh học
VŨ TUYẾN HOÀNG
GS.TS. triết học
NGUYỄN DUY QUÝ
Nhà báo

TRẦN ĐỨC TAM
Nhà báo

HỮU THỌ
GS.TS. văn học

LÊ NGỌC TRÀ
GS.TS. vật lý

NGUYỄN CHUNG TÚ

GIÀM TÀI CHƯƠNG TRÌNH TIỂU HỌC -

GIẢI PHÁP NÀO THỰC THI? *Đào Quốc Toàn* 3

MỘT CUỘC ĐỜI CỐNG HIẾN CHO KHOA HỌC

Đoàn Lam 9

SỰ CHỌN LỰA CÓ LỢI NHIỀU BÊN *Trương Tộ* 11

THI VÀ TUYỂN SINH NĂM 2000 13

GIÁO DỤC TRÊN GIƯỜNG BỆNH *Bích Khánh* 15

NHỮNG PHI VỤ BÉO BỞ CỦA CÁC LUẬT GIA

PHƯƠNG TÂY *Lê Nguyễn* 18

Ô NHIỄM ÁNH SÁNG *Trung Nguyên* 23

CÓ MỐI LIÊN QUAN GIỮA TỬ VI PHƯƠNG TÂY

VÀ KHOA HỌC? *Đức Khanh* 25

NGƯỜI CHỊ CỦA LÃNH TỰ CẦN VƯƠNG

PHAN ĐÌNH PHÙNG *Phan Duy Kha* 29

NƯỚC MỸ ĐỐI MẶT VỚI TỆ NGHIỆN RƯỢU

TRONG THIẾU NIÊN *Văn Hòa* 33

THỢ SĂN ÀNH CÁ MẬP *Trâm Ngà* 37

BELL - PHÒNG THÍ NGHIỆM THÔNG TIN

BẠC NHẤT THẾ GIỚI *Doanh Doanh* 39

FBI TUYÊN CHIẾN VỚI HACKERS *La Anh* 44

ACB

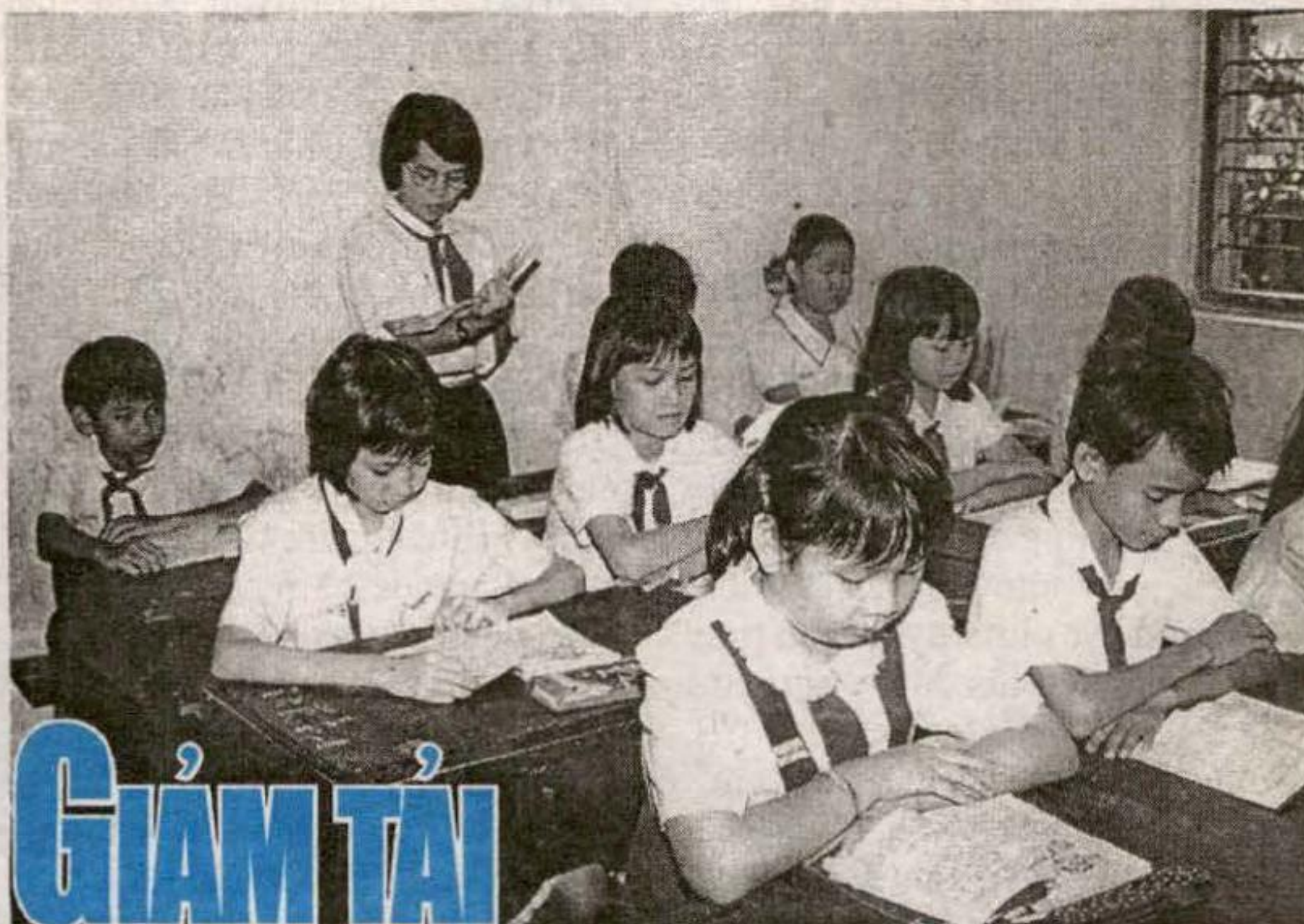
ASIA COMMERCIAL BANK

TRUNG TÂM THẾ
NGÂN HÀNG
THƯƠNG MẠI Á CHÂU
Tầng 2, nhà số
29 Ter Nguyễn Đình
Chiểu, Q.1, TP.HCM.
ĐT: 8222022.
Fax: 8220392

Vietcombank

NGÂN HÀNG NGOẠI THƯƠNG VIỆT
NAM CHI NHÁNH TẠI TP. HCM
29 Bến Chương Dương, Q.1,
TP.HCM - ĐT: 8297245
Fax: (848) 8297228

GIẢI TẢI

CHƯƠNG TRÌNH TIỂU HỌC- giải pháp nào thực thi?

ĐÀO QUỐC TOÀN

TRONG BUỔI LÀM VIỆC QUAN TRỌNG CỦA CHÍNH PHỦ VỚI BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO (GD-ĐT) SÁNG 14-2-2000 NHẪM XEM XÉT LẠI NỘI DUNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG, BỘ TRƯỞNG NGUYỄN MINH HIỂN ĐÃ KHẲNG ĐỊNH SỰ QUÁ TẢI TRONG NỘI DUNG GIÁO DỤC LÀ CÓ THỰC, ĐẶC BIỆT LÀ CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC TIỂU HỌC. DO VẬY, BỘ ĐANG RÁO RIẾT HOÀN TẤT KHUNG CHƯƠNG TRÌNH, TRONG ĐÓ SẼ CẮT GIẢM 15-20% CHƯƠNG TRÌNH SO VỚI HIỆN NAY. QUẢ THẬT, HIẾM CÓ QUYẾT ĐỊNH NÀO CỦA NGÀNH GD-ĐT VỪA MỚI ĐƯA RA ĐÃ ĐƯỢC CẢ XÃ HỘI ĐÓN NHẬN NỒNG NHIỆT NHƯ VẬY. CÓ LẼ, VẤN ĐỀ NHẠY CẢM NÀY ĐÃ ĐƯỢC MỌI NGƯỜI TRẦN TRỖ, CHỜ ĐỢI TỪ QUÁ LÂU RỒI...

Quá tải chương trình tiểu học, vì sao?

Dư luận xã hội lâu nay đã phản nản quá nhiều về việc học sinh phổ thông phải gồng mình quá sức để theo học hết chương trình quy định. Càng học lên các bậc học trên, học sinh (HS) càng phải chạy đua với thời gian mới có thể đuổi kịp khối lượng bài vở khổng lồ. Ngay ở bậc tiểu học, lẽ ra HS ở lứa tuổi này (6-11 tuổi) chỉ vừa học vừa chơi, thì các em lại phải “tối mắt tối mũi” với bài vở, học sáng, học chiều, học tối, học cả ngày chủ nhật, ngày lễ... khiến các bậc phụ huynh cảm thấy “xót ruột”, kêu lên rằng “người ta đã lấy mất tuổi thơ của các em” (?!). Đúng là “trăm dâu đổ đầu tằm”. Người ta trút hết “tội lỗi” lên ngành GD-ĐT, mà không nghĩ rằng xã hội và gia đình cũng góp một phần không nhỏ khiến tình hình trở nên quá tải hơn.

Thực tế, chương trình tiểu học từ lâu nay đã bộc lộ nhiều vấn đề bất hợp lý, dù đã mấy lần thực hiện cải cách để cập nhật các thành tựu của khoa học, trong đó có khoa học giáo dục. Nhưng do đây là cấp học

đầu tiên của giáo dục phổ thông, nên chương trình giáo dục tiểu học phải có tính ổn định cao. Do đó, suốt 20 năm qua, chương trình và sách giáo khoa (SGK) tiểu học không có cơ hội thay đổi, nhất là SGK 3 môn chính: toán, tiếng Việt, đạo đức. Chính điều này khiến việc dạy học các nội dung không còn phù hợp, gây lãng phí và ít hiệu quả. Theo ông Lê Vũ Hùng, Thứ trưởng Bộ GD-ĐT: “Chương trình tiểu học lâu nay chỉ coi trọng truyền thụ kiến thức lý thuyết, việc thực hành ít và chủ yếu là để nắm các tri thức lý luận riêng lẻ của môn học, chứ chưa phải là thực hành để vận dụng các kiến thức và kỹ năng vào việc phát hiện giải quyết những tình huống có thực trong đời sống. Thế nhưng, không chỉ là khối lượng kiến thức nặng nề của chương trình giảng dạy mà chính phương pháp dạy học đơn điệu, áp đặt, không gây tính tích cực chủ động trong HS càng làm cho chương trình đã nặng nề lại nặng nề hơn...”.

Bà Nguyễn Thị Xuân Sinh, hiệu trưởng Trường tiểu học Trưng Vương (Hà Nội), cho rằng chương

Theo Thứ trưởng Lê Vũ Hùng, việc cắt giảm này không thể hiểu một cách máy móc, cơ học là cắt 15% hay 20% của tất cả các môn học. Chủ trương của Bộ GD-ĐT là cắt giảm cho cả chương trình nhưng không phải áp dụng đồng loạt cho tất cả các môn học. Môn nào dài dòng, trùng lặp nội dung thì cắt, môn nào không thì thôi. Ngoài ra, còn xem xét cả vấn đề SGK, việc sắp xếp thời khóa biểu như thế nào để đảm bảo nội dung, chất lượng và khoa học. Đặc biệt phải triệt để đổi mới phương pháp dạy học, nâng cao trình độ giáo viên tiểu học để giáo viên có đủ khả năng tuân thủ đúng chất lượng giờ dạy trên lớp, không được “ôm” SGK rồi đọc cho HS chép, nhồi nhét kiến thức trong SGK cho HS một cách thụ động một chiều.

trình môn toán ở các lớp 1, 2, 3 bình thường, nhưng ở lớp 4, 5 thì quá nặng, HS phải theo rất mệt. Môn tiếng Việt cũng vậy, bản thân môn này đã bao gồm cả 4 phân môn, lại đi quá sâu vào các khái niệm ngôn ngữ, quá sức hiểu biết của lứa tuổi HS tiểu học. Nhiều phụ huynh HS cho rằng có những khái niệm ngôn ngữ tiếng Việt ở SGK tiểu học chính họ cũng không hiểu nổi, chứ đừng nói chuyện giải thích cho con hiểu. Ở môn toán lớp 2 đã bắt HS phải tìm x, y thay vì chỉ học nhân chia đơn giản như trước đây. Bài tập về nhà quá nhiều, trong đó có nhiều bài tập chỉ mang tính đánh đố vật chứ không giúp phát triển khả năng tư duy của trẻ em. Nhiều môn học chỉ được dạy chay, thiếu trực quan sinh động, học trò chỉ học thuộc như máy, chứ không hình dung được thực tế ra sao. HS thành phố không biết tả cảnh đồng quê, trâu bò, cây lúa... như thế nào. Trái lại, HS nông thôn lại phải miêu tả nhà máy, đường phố lúc tan tầm... Một giáo viên (yêu cầu không nêu tên) ở Trường tiểu học Nguyễn Thái Sơn (TP. Hồ Chí Minh) cho biết, là giáo viên dạy giỏi nhưng có nhiều khi cô cũng không thể dạy hết chương trình theo thời khóa biểu, nhất là môn toán. Hoặc có nhiều tiết về tự nhiên, môi trường, giáo viên không biết giảng gì vì không cần thiết đối với HS thành phố...

Theo ông Nguyễn Kế Hào, Vụ trưởng Vụ Tiểu học (Bộ GD-ĐT), *Luật Giáo dục* quy định HS tiểu học phải học đủ 9 môn, để đảm bảo phát triển và tiếp thu kiến thức toàn diện. Ngành GD-ĐT phải tuân thủ

Luật Giáo dục. Tuy nhiên thực tế có những môn trùng nhau về kiến thức. Chẳng hạn môn Tự nhiên - môi trường và môn Sức khỏe có nhiều chỗ trùng nhau, bất hợp lý, không phù hợp với thực tế xã hội... sẽ được xem xét lại.

Có nhiều ý kiến cho rằng, việc HS tiểu học ở nước ta hiện nay phải được dạy đủ 9 môn để có học vấn toàn diện, chỉ là điều mơ ước. Ngay ở những trường được coi là có chất lượng cao ở Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh..., nhiều môn học cũng chỉ dạy cho có, như Tin học, Thể dục, Ngoại ngữ, Nhạc, Họa. Việc học 2 buổi/ngày ở nhiều trường tiểu học hiện nay thực chất chỉ là quản lý thời gian. Thậm chí có người còn cho rằng, các trường tiểu học bán trú hiện nay chẳng khác gì "trại lính", quản lý việc học của các cháu quá máy móc, quá khắt khe, biến các cháu trở thành các máy học, các thợ

Ảnh: Lê Luynh

- ♦ Theo các chuyên gia nước ngoài, giảm 20%, chương trình tiểu học của Việt Nam vẫn còn rất mạnh.
- ♦ Ngân hàng Thế giới sẽ cho vay 8 triệu đôla để đào tạo giáo viên tiểu học đúng chuẩn.
- ♦ Chương trình mới sẽ được thực hiện ngay từ năm học 2000-2001
- ♦ Theo Luật Giáo dục, học sinh tiểu học vẫn phải học đủ 9 môn. Chỉ cắt giảm chương trình những môn nào dài dòng, trùng lặp nội dung.

giải bài tập... Theo Thứ trưởng Lê Vũ Hùng, công tác quản lý chương trình tiểu học trong hơn 10 năm qua còn bộc lộ nhiều hạn chế. Chỉ đạo dạy học và đánh giá chưa theo trình độ chuẩn thích hợp nên còn dễ xảy ra những tiêu cực như dạy thêm, học thêm tràn lan, có tâm lý chạy theo thành tích trong bồi dưỡng và thi học sinh giỏi, tạo ra sự quá tải ngay từ các lớp tiểu học.

Các lớp học quá tải cũng là hiện tượng phổ biến hiện nay. Bộ GD-ĐT quy định mỗi lớp chỉ gồm 35-40 HS, nhưng thực tế nhiều lớp đã có sĩ số 60-70 HS. Những trường chất lượng cao là những trường có sĩ số HS quá tải nhất. Phụ huynh nào cũng muốn cho con được học ở những trường này, bởi hệ thống trường sở quá chênh lệch với nhiều mô hình khác nhau, nên phụ huynh chạy đua xin cho con vào các trường "điểm", lớp "chất lượng cao"... tạo nên sức ép đối với chính các trường này.

Sức ép chỉ tiêu chất lượng từ trên xuống dưới, cuối cùng đều dồn lên đôi vai trẻ thơ, kể cả sức ép từ

phía phụ huynh: không ai chịu chấp nhận con em mình có học lực yếu kém, dù thực chất sức học của các em chỉ có vậy. Như vậy toàn bộ đời sống hoạt động giáo dục tiểu học hiện nay, bao gồm cả 4 yếu tố: nội dung, phương pháp truyền thụ, tiến độ thực hiện (thời khóa biểu), kỹ thuật đánh giá chất lượng đều cần phải được giảm tải một cách đồng bộ và thực tế, nhưng sẽ giảm tải như thế nào?

Giải pháp nào thực thi?

Theo các chuyên gia nước ngoài giúp tư vấn cho Dự án tiểu học của nước ta, thì có thể cắt giảm 20% chương trình, giáo dục tiểu học Việt Nam vẫn còn rất mạnh. Tuy nhiên, theo Thứ trưởng Lê Vũ Hùng, việc cắt giảm này không thể hiểu một cách máy móc, cơ học là cắt 15% hay 20% của tất cả các môn học. Chủ trương của Bộ GD-ĐT là cắt giảm cho cả chương trình nhưng không phải áp dụng đồng loạt cho tất cả các môn học. Môn nào dài dòng, trùng lặp nội dung thì cắt, môn nào không thì thôi. Ngoài ra, còn xem xét cả vấn đề SGK, việc sắp xếp thời khóa biểu như thế nào để đảm bảo nội dung, chất lượng và khoa học. Đặc biệt phải triệt để đổi mới phương pháp dạy học, nâng cao trình độ giáo viên tiểu học để giáo viên có đủ khả năng tuân thủ đúng chất lượng giờ dạy trên lớp, không được "ôm" SGK rồi đọc cho HS chép, nhồi nhét kiến thức trong SGK cho HS một cách thụ động một chiều.

Thực tế hiện nay, đời sống xã hội đã phát triển, các phương tiện thông tin truyền thông đã tương đối phong phú, nhanh nhạy. Do vậy,

việc tiếp thu kiến thức xã hội của HS tiểu học không chỉ còn phụ thuộc duy nhất vào SGK ở các giờ học lý thuyết trên lớp. Điều này lưu ý các nhà thiết kế chương trình tiểu học và nội dung SGK phải suy nghĩ, cái gì cần đưa vào giờ học trên lớp, cái gì để các em HS tự “ nạp thông tin” từ ngoài nhà trường. Đây cũng là vấn đề giúp Bộ GD-ĐT nghiên cứu có thể giảm số lượng các môn học mà vẫn đảm bảo mục tiêu giáo dục theo đúng Luật Giáo dục đã ban hành. Nghĩa là nội dung của một số môn học sẽ được kết hợp giảng dạy chứ không phải tách ra nhiều môn như hiện nay.

Theo ông Nguyễn Việt Bắc - hiệu trưởng trường Trung học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh, yếu tố quản lý ở các trường (hiệu trưởng, hiệu phó) tiểu học và trình độ, phương pháp sư phạm của giáo viên tiểu học rất quan trọng trong việc giảm tải chương trình. Thực tế lâu nay, chương trình chưa chắc đã quá tải nhưng do cách quản lý, chỉ đạo của hiệu trưởng, cách tổ chức giảng dạy không hợp lý, thậm chí các thầy cô giáo còn “vẽ rắn thêm chân” (do nhiều lý do) khiến chương trình tiểu học nặng nề thêm, gây áp lực đè nặng lên HS và phụ huynh. Cần phải nâng cấp trình độ quản lý từ cơ sở lên trên, nâng cấp trình độ và phương pháp sư phạm cho giáo viên tiểu học, làm sao để các cô giáo có thể giúp HS hỏi nhiều trong giờ học, thay vì chỉ có cô hỏi, trò thụ động trả lời. Được biết, Ngân hàng Thế giới đã chấp thuận cho vay khoảng 8 triệu đôla để nước ta triển khai dự án đào tạo giáo viên tiểu học

đúng chuẩn, từ nay đến năm 2010.

Cô Kim Anh, giáo viên Trường tiểu học Hòa Bình (Quận I, TP. Hồ Chí Minh) đề nghị phải cân nhắc kỹ khi cắt bỏ chương trình, đừng để tình trạng bài học cần bỏ thì giữ lại, bài cần phải học lại bị cắt. Chương trình cũng cần mềm hóa để phù hợp với từng vùng miền khác nhau, phù hợp với thành thị và nông thôn... giúp giáo viên không bị “cháy giáo án” khi phải máy móc chạy theo nội dung SGK. Theo TS. Nguyễn Thị Quý (Trung tâm nghiên cứu tâm lý trẻ em), giáo viên tiểu học cần nói ít trên lớp, tạo điều kiện để HS phát huy tính chủ động trong giờ học, tăng tính trực quan, giúp HS quan sát, cảm, nắm trực tiếp thay vì chỉ nghe lý thuyết khô khan. Ở các thành phố lớn, sức ép xã hội và phụ huynh rất lớn, khiến HS phải ganh đua với nhau về điểm học, trái với sự phát triển tâm lý trẻ em. Gia đình và nhà trường nên để các em học hành, vui chơi thoải mái, bình thường, đừng bắt các em phải học nhiều, học giỏi theo ý muốn của người lớn, trong khi khả năng các em không có.

GS. Hoàng Như Mai cho rằng, tại sao nhà trường lại sợ có HS yếu kém, sợ tỉ lệ tốt nghiệp thấp? Nên để mọi sự trở nên bình thường. Điều này lại liên quan đến vấn đề đánh giá, thi đua, chỉ tiêu chất lượng của các trường, các phòng giáo dục quận huyện, các sở GD-ĐT... Về vấn đề này, quan điểm của Thứ trưởng Lê Vũ Hùng là sẽ tổ chức thi tốt nghiệp tiểu học (Luật Giáo dục đã quy định) một cách thoải mái, đơn giản, việc thi HS giỏi tiểu học cũng sẽ đơn giản

Bà Ngọc Loan - Hiệu trưởng Trường tiểu học Thăng Long, Q. Hoàn Kiếm - Hà Nội:

"THEO CHÚNG TÔI, CHƯƠNG TRÌNH TIỂU HỌC KHÔNG QUÁ TẢI"

Tôi thấy, việc đánh giá chương trình tiểu học hiện nay có quá tải hay không thì cần phải xem xét chất lượng giáo dục hiện nay như thế nào. Trường chúng tôi, qua theo dõi chất lượng giáo dục các năm vừa qua thấy số lượng các em được xếp loại văn hóa giỏi liên tục tăng lên. Trong các tiêu chuẩn của một trường tiểu học chuẩn quốc gia do Bộ GD-ĐT quy định năm 1996-2000, chúng tôi đều vượt mặc dù HS chỉ học 1 buổi/ngày tại trường. Theo chúng tôi, chương trình tiểu học không quá tải (đối với trường chúng tôi nói riêng và các trường ở quận Hoàn Kiếm nói chung). Nhưng tại sao mọi người vẫn cho con em mình đi học thêm? Thật ra là họ muốn gửi con học cả ngày là để yên tâm công tác. Hay đã giỏi rồi lại muốn con em mình học giỏi hơn. Chương trình hiện nay là không quá tải, tuy nhiên thời gian để tổ chức những hoạt động tập thể như múa, hát, hoạt động đội thì quá ít bởi các em chỉ học 1 buổi/ngày. Khi giảm bớt nội dung chương trình, theo tôi nên đưa thêm vào đó những nội dung hoạt động tập thể và giáo dục thể chất, thẩm mỹ nhằm giáo dục các em phát triển một cách toàn diện. Còn với chương trình như hiện nay, các em vẫn có thể tiếp thu được.

HỮU KHÔI thực hiện

hơn.

Giải quyết tốt được vấn đề đánh giá, thi cử ở bậc tiểu học, sẽ chấm dứt được tình trạng chạy theo thành tích, đồng thời cũng giải quyết được dứt điểm tình trạng dạy thêm, học thêm tràn lan hiện nay. Theo ông Trương Song Đức, giám đốc Sở GD-ĐT TP. Hồ Chí Minh, chủ trương của thành phố cấm giáo viên dạy thêm ở nhà cho HS của mình là một chủ trương tích cực nhằm đẩy lùi và chấm dứt nạn dạy thêm, học thêm không sư phạm. Thế nhưng nếu không giải quyết được tận gốc vấn đề quá tải trong chương trình giáo dục, bệnh chạy theo thành tích, cách thi cử đánh giá... thì chủ trương trên khó lòng thực hiện suôn sẻ được.

Cũng cần lưu ý rằng, việc cắt giảm chương trình tiểu học chỉ thực

hiện đối với chương trình hiện hành, còn chương trình tiểu học năm 2000 đã được thể hiện rất cụ thể việc giảm tải rồi. Theo Thứ trưởng Lê Vũ Hùng, đối tượng để giảm tải hiện nay chủ yếu là ở các thành phố lớn có nhiều trường chất lượng cao. Chương trình mới đã được giảm tải 15-20% - sẽ được thực hiện ngay từ năm học 2000 - 2001. Thế nhưng, như ông Nguyễn Kế Hào (Vụ trưởng Vụ Tiểu học) đề nghị, ngoài những biện pháp mà ngành GD-ĐT phải triển khai, như nâng cao trình độ giáo viên, xem xét lại chương trình, cấm dạy thêm, học thêm tràn lan, thanh tra chặt chẽ việc giảng dạy... toàn xã hội và gia đình cũng phải vào cuộc, mới hy vọng có sự chuyển biến thực sự, giải quyết dứt điểm tình trạng quá tải ở nhiều góc độ khác nhau. ■

NÉT ĐẸP SỰ PHẠM

Một cuộc đời

**CÔNG
HIẾN
CHO
KHOA
HỌC**

GS. TS. Trần Văn Chánh (ĐH Kinh tế TP. Hồ Chí Minh)

ĐOÀN LAM

GS. TS. khoa học kinh tế Trần Văn Chánh sinh năm 1934 tại xã Long Tiên, huyện Cai Lậy, tỉnh Tiền Giang. Thời niên thiếu, Chánh đã đi qua những hành trình gian khổ của chiến tranh và giặc giã. Ông cụ thân sinh là một nhà giáo trường làng, cụ mất sớm. Chánh lớn lên trong vòng tay của mẹ nhưng khi biết về thân thế, sự nghiệp và cuộc đời ngắn ngủi của cha, trong trái tim cậu luôn mang theo hình ảnh của người cha với một niềm tự hào.

Năm 1948, anh đi dân quân ở Đồng Tháp Mười và ở trong hàng ngũ quân đội từ đó. Một năm sau, anh tốt nghiệp lớp y tá cứu thương tại quân y viện liên trung đoàn 105-120. Từ 1949-1952, anh là y tá của ban quân y đại đội 174 thuộc tiểu đoàn 314, trung đoàn 105.

Khi chiến tranh ác liệt, tiểu đoàn độc lập bị phục kích, anh bị địch bắt giam tại nhà lao Hạnh Thông Tây, Gò Vấp, nhà lao này là nơi dùng để giam giữ những cán bộ cộng sản. Hiệp định Giơnevơ ký kết, anh được trao trả tại Sầm Sơn (Thanh Hóa) vào tháng 8-1954 và trở thành chiến sĩ của đại đội 174, thuộc tiểu đoàn 17, trung đoàn 55 trực thuộc Bộ Tổng tham mưu Quân đội nhân dân Việt Nam.

Sau hai năm mặc áo lính làm đường Tây Bắc, đơn vị anh được Đại tướng Võ Nguyên Giáp lên thăm (tháng 10-1957). Một trang mới của cuộc đời Trần Văn Chánh được mở ra: cùng một số đồng đội,

anh được Đại tướng cho về học Trường Bổ túc công nông trung ương tại Hà Nội. Trước đó Trần Văn Chánh đã tự học hết lớp 7. Sau khi học xong chương trình cấp 3 tại Trường Bổ túc công nông, anh thi đỗ vào khoa Kinh tế công nghiệp khóa I, Đại học Kinh tế - tài chính Hà Nội. Tốt nghiệp đại học vào năm 1963, anh được giữ lại làm cán bộ giảng dạy tại trường cho đến năm 1966.

Năm 1975, miền Nam được hoàn toàn giải phóng, Trần Văn Chánh dạy ở trường Đại học Kinh tế TP. Hồ Chí Minh, lúc bấy giờ ông là trưởng khoa Kinh tế nông nghiệp.

Năm 1983, ông lại được cử đi thực tập tại trường Đại học Kinh tế quốc dân mang tên Plêkhanốp (Liên Xô cũ). Ông đã bảo vệ thành công luận án tiến sĩ kinh tế tại đây (khi đi theo cách mạng, ông chỉ mới học hết lớp 3). Ông nêu một tấm gương rất sáng về sự ham học, sự sáng láng của trí tuệ và sự kiên trì đáng ngạc

nhien. Vào thời của ông, số cán bộ giảng dạy có học vị tiến sĩ có lẽ chỉ đếm được trên đầu ngón tay. Ông xác định rõ trách nhiệm cá nhân trong sự nghiệp đào tạo của đất nước với vai trò của những chuyên gia đầu ngành. Là một nhà giáo cần phải có phẩm chất trung thực và phẩm chất này như thể thấm sâu vào từng tế bào cơ thể ông: "Đó là một trong những phẩm chất không thể thiếu được trong nghề dạy học" - sự trung thực, tình yêu và lòng nhiệt thành đối với học trò và đồng nghiệp. "Tài năng phải được đem ra để giúp ích cho cuộc đời", ông trải rộng tấm lòng mình cùng với tri thức và tài năng của ông. Trong 35 năm dạy học của gần 40 năm vào ngành, ông đã trực tiếp đào tạo 3.500 cử nhân kinh tế, 10 nghiên cứu sinh, 15 cán bộ khoa học có trình độ trên đại học và có trên 10 công trình nghiên cứu khoa học.

Trong lĩnh vực khoa học kinh tế, ông là một nhà lý luận bậc thầy, góp phần không nhỏ vào kho tàng lý luận kinh tế của đất nước. Trong sự nghiệp của mình, ngoài giảng dạy, ông còn viết nhiều giáo trình, có nhiều tác phẩm được xuất bản và nhiều bài báo được công bố. Cùng với một số bạn đồng nghiệp, ông đã hoàn thành nhiều công trình nghiên cứu khoa học, đặc biệt là 3 công trình nghiên cứu cấp bộ và 3 công trình nghiên cứu cấp nhà nước có giá trị khoa học cao. Ông đi từ lý luận kinh tế - chính trị học Mác - Lênin đến thực tiễn nền kinh tế nước nhà, từ thời kỳ bao cấp sang thời kinh tế mở cửa, để làm sáng tỏ rất nhiều vấn đề. Trong phát triển kinh tế, xây dựng mô hình kinh tế từ vi mô đến vĩ mô, việc võ đoán áp đặt, thiếu lý luận, thiếu thực tế là vô cùng nguy hiểm. Nhận thực rõ điều đó, ông để tâm nghiên cứu rất nhiều vấn đề cả chiều rộng lẫn

chiều sâu. Có thể nói ông là một nhà lý luận có tầm nhìn xa vừa khái quát vừa cụ thể. *Luận cứ khoa học cho việc hình thành các loại hình doanh nghiệp ở nước ta* là đề tài đã được nghiệm thu có tính khái quát cao. Trong lúc đó đề tài *Điều tra về lực lượng sản xuất và cơ cấu kinh tế của đồng bằng sông Cửu Long* lại có sức thuyết phục mang tính thực tế. Ông đặc biệt trăn trở trong việc quản lý nhà nước về kinh tế hiện nay. Trong tất cả các bài viết, các đề tài nghiên cứu của mình, nội dung tư tưởng của ông biểu hiện rất rõ: ông là một nhà giáo, một nhà khoa học tâm huyết, khao khát đem tài năng của mình cống hiến cho đất nước.

Ông sống bằng một kỷ ức đầm thắm, bằng những kỷ niệm đẹp đẽ và thậm chí đôi lúc bằng những kỷ niệm đớn đau. Những thăng trầm của đời người là không thể tránh khỏi, có điều phải xác định cho mình một phương châm và một bản lĩnh sống. Ông luôn tin tưởng ở lẽ phải và sự công bằng. Ông không đấu tranh cho riêng mình. Theo ông, tất cả các hiện tượng, các sự vật cần phải được hiểu đúng bản chất của nó. Ông giải bày tất cả những điều đó bằng những kinh nghiệm riêng tư, kinh nghiệm của một con người, của một cuộc đời thu lượm được.

Trong ánh mắt của ông nồng ấm sự chân thành. Có rất nhiều điều cần phải học tập ở ông, không phải vì ông là một người thầy, mà trước hết vì ông là một con người trung thực, chân thành và quả cảm.

Nhà nước đánh giá cao những cống hiến của ông. Ông được tặng thưởng nhiều huân huy chương cao quý. Nhưng điều quan trọng hơn là ông đã để lại một hình ảnh đẹp đẽ trong lòng học trò, bạn bè và đồng nghiệp của ông. ■

Sự chọn lựa có lợi nhiều bên

TRƯỜNG TỘ

Mặc dù là ngày rằm tháng giêng (thứ bảy, 19-2-2000), lại thêm trời lạnh, sương mù, thế nhưng phụ huynh và sinh viên, học sinh Hà Nội đến dự buổi nói chuyện *Cơ hội du học tại Đại học Công nghệ Nanyang-Singapore (NTU)* rất đúng giờ và ở lại suốt chương trình. Gần 300 người ngồi kín các hàng ghế hội trường khách sạn Meritus Westlake nêu ra nhiều câu hỏi "sát sườn" và tiếp tục trao đổi trực tiếp với các giáo sư NTU ngay sau cuộc nói chuyện. GS. Victor Choa, giám đốc tuyển sinh của NTU nhận xét: "Thật tuyệt vời! Chúng tôi được nghe rất nhiều câu hỏi thú vị chứng tỏ sự quan tâm rất nồng nhiệt của phụ huynh và các bạn trẻ Việt Nam đối với giáo dục và đặc biệt là việc du học ở Singapore".

Học trên vai những người khổng lồ

Dịch thân viện phó Viện Đại học NTU, GS. Cheong Hee Kiat thuyết trình và dẫn giải những hình ảnh giới thiệu về nhà trường và đời sống sinh viên tại đây. Ông cho biết chính phủ Singapore đầu tư rất lớn để xây dựng những viện đại học đạt tiêu

Từ phải sang trái:
GS. Victor Choa (NTU), GS. Trần Văn Chính (Bộ GD-ĐT), ThS. Phạm Uyên Nguyên (Chứng khoán Bảo Việt), TS. Nguyễn Thanh Toại (ACB) tại buổi nói chuyện chuyên đề

chuẩn hàng đầu trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương để không những đào tạo nhân tài cho quốc gia mà còn mở rộng cửa cho những người giỏi đến từ các nước khác, trong đó, NTU là một trường có thế mạnh rất lớn về khoa học-công nghệ. Nhà trường rất tự hào không chỉ là nơi đào tạo mà còn là nơi nghiên cứu nhiều lĩnh vực tiên tiến nhất như chế tạo xe hơi năng lượng sạch, thiết kế người máy, các chip điện tử, thiết bị điện tử cho y khoa... Các lĩnh vực khác như quản trị kinh doanh, truyền thông báo chí, sự phạm cũng là những lĩnh vực đạt tiêu chuẩn quốc tế. Trường NTU chỉ khác với Viện Đại học quốc gia Singapore (NUS) là không có trường y khoa và trường luật. GS. Cheong Hee Kiat nói: "Chúng tôi chỉ mới có một ít sinh viên Việt Nam trong khi đó chúng tôi biết các bạn sinh viên Việt Nam học rất giỏi. Hơn nữa, quan hệ hợp tác giữa hai nước ngày càng gia tăng, cho nên chúng tôi rất mong ngày càng có nhiều bạn đến

học tại NTU để có thêm người giỏi và mối quan hệ bạn bè, đối tác rộng rãi sau này”.

Phạm Uyên Nguyên, một cựu sinh viên tốt nghiệp bằng MBA (thạc sĩ quản trị kinh doanh) tại NTU, hiện là phó tổng giám đốc Công ty chứng khoán Bảo Việt, cho rằng đây là ngôi trường xứng đáng “bằng vai phải lứa” với nhiều trường danh tiếng trên thế giới nhờ thực thi chiến lược “đứng trên vai những người khổng lồ”. Anh nói NTU đã và đang thu hút nhân lực từ nhiều trường đẳng cấp cao đến giảng dạy và nghiên cứu, đồng thời tham khảo ngay kinh nghiệm và liên kết với những trường giỏi nhất để có những chương trình giảng dạy đạt tiêu chuẩn quốc tế. Anh nhận xét chân thành: “Dĩ nhiên, cũng vì thế học ở đây rất cực, phải làm việc cao độ. Song, nếu sinh viên được thử thách trong một môi trường mang tính cạnh tranh cao như thế thì không chỉ bản thân mà đất nước cũng có được nhiều lợi ích không nhỏ!”.

Tuổi bà nội vẫn có thể xin học bổng!

Nói là “du học tự túc” nhưng mỗi sinh viên nước ngoài được xét vào học tại NTU cũng như NUS đều được chính phủ Singapore “trợ giá” 70% học phí. Thế nên, giá học phí mà sinh viên phải trả tại NTU chỉ có 6.050 đôla Singapore/người (khoảng 48 triệu đồng Việt Nam), trong khi nhà nước phải trả cho trường là 13.950 đôla Singapore (các ngành sử dụng nhiều máy móc) và 9.550 đôla Singapore (các ngành khác). Ngoài ra, khi vào học từ năm thứ nhất, sinh viên có thể đăng ký xin nhiều loại học bổng trợ giúp hoặc vay tín dụng lãi suất nhẹ tùy vào

năng lực học tập và nhu cầu cụ thể. Với diện du học bằng học bổng, nhà trường xét chọn các loại học bổng quốc gia, học bổng ASEAN, học bổng cựu sinh viên NTU cho những trường hợp xuất sắc. Trả lời câu hỏi của một giáo viên 40 tuổi, GS. Foo Chek Fok, giám đốc đào tạo của NTU khẳng định: nhà trường không hạn chế số tuổi trong tuyển sinh cũng như xét học bổng. Ông cười vui: “Bạn có thể học bất cứ lúc nào kể cả khi đã trở thành bà nội”.

Với những điều kiện học phí và học bổng ưu đãi như trên, hẳn nhiên việc vào học tại NTU phải thông qua thi tuyển gắt gao. Tuy vậy, sinh viên Việt Nam sẽ không phải bay qua Singapore để dự thi. GS. Victor Choa thông báo: sau khi nhận đơn xin học của sinh viên và sàng lọc, NTU sẽ sang Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh vào tháng 3 để tổ chức thi xét tuyển. Theo ông, nội dung thi ngoài các môn cơ bản còn có phần kiểm tra tiếng Anh yêu cầu cao như thi TOEFL (phải đạt trình độ tương đương 550 điểm TOEFL trở lên). GS. Foo Chek Fok thông báo năm nay trường Truyền thông báo chí của NTU (School of Communications-SCS) dành 2 suất học bổng đại học cho sinh viên Việt Nam. Ông nói: “Khi tuyển vào SCS có tính cạnh tranh rất cao vì mỗi năm chỉ tuyển 120 người!”.

Ngày 26-2-2000, phụ huynh và sinh viên học sinh tại TP. Hồ Chí Minh có dịp gặp gỡ các giáo sư NTU. Trong số báo sau, chúng tôi sẽ có bài viết tổng hợp các giải đáp thắc mắc được nêu ra tại cuộc nói chuyện chuyên đề du học ở Hà Nội cũng như TP. Hồ Chí Minh. ■

THI VÀ TUYỂN SINH NĂM 2000

Mùa thi năm 2000 đã bắt đầu khởi động. Học sinh phổ thông ráo riết chuẩn bị cho kỳ thi tốt nghiệp các cấp, năm nay chỉ tổ chức một lần. Thí sinh

dự thi vào các trường ĐH, CĐ đã bắt đầu phải tính toán, cân nhắc để chọn trường, chọn ngành phù hợp với khả năng, trình độ, nguyện vọng của mình... TGM sẽ cung cấp cho bạn đọc những thông tin mới nhất, thiết thực nhất xung quanh vấn đề thi và tuyển sinh năm 2000.

Chỉ tiêu tuyển sinh đại học năm 2000 sẽ được điều chỉnh

Theo thông tin mới nhất từ Bộ GD-ĐT, chỉ tiêu tuyển sinh đại học (ĐH) năm nay sẽ có một số điều chỉnh. Tổng chỉ tiêu tuyển mới các hệ vào các trường ĐH, CĐ trong cả nước là 238.000 SV, giảm khoảng 4% so với kỳ tuyển sinh năm 1999. Chỉ tiêu tuyển mới hệ dài hạn tập trung sẽ tăng khoảng 2% (150.000 SV). Trong khi chỉ tiêu tuyển không chính quy (chuyên tu, tại chức) sẽ giảm. Trong số 134.000 chỉ tiêu tuyển vào các trường ĐH, CĐ công lập (95.430 ĐH, 54.500 CĐ) có 80.000 chỉ tiêu có ngân sách đầu tư. Riêng chỉ tiêu tuyển sinh của các trường ĐH, CĐ dân lập khoảng 16.000 SV, giảm 20% so với năm 1999.

Đặc biệt, năm nay, chỉ tiêu tuyển sinh cho các ngành *kỹ thuật - công nghệ*, các trường trong khối *nông-lâm-ngư nghiệp* đào tạo phục vụ nông nghiệp và nông thôn, y dược sẽ được ưu tiên tăng chỉ tiêu. Sẽ giảm chỉ tiêu tuyển mới một số ngành đang có xu hướng mất cân đối giữa đào tạo và sử dụng. Chẳng hạn, các trường khối *kinh tế và luật* sẽ giảm chỉ tiêu tuyển mới 10% so với năm 1999, *báo chí* sẽ giảm chỉ tiêu tuyển mới 20%, các ngành tổng hợp và ngoại ngữ cũng giảm chỉ tiêu so với năm trước.

Những trường ĐH, CĐ được ưu tiên tăng chỉ tiêu tuyển mới:

ĐH Thái Nguyên, ĐH Huế, ĐH Đà Nẵng, ĐH Tây Nguyên, ĐH Cần Thơ, ĐH Bách khoa Hà Nội, ĐH Nông nghiệp I, ĐH Mỏ địa chất, ĐH Thủy sản Nha Trang; các trường ĐH Kỹ thuật, ĐH Sư phạm kỹ thuật, ĐH Nông Lâm (thuộc ĐH Quốc gia TP. Hồ Chí Minh); các trường ĐH, CĐ thuộc Bộ Nông nghiệp, Công nghiệp, Xây dựng, các trường ĐH, CĐ sư phạm thuộc Bộ GD-ĐT.

Năm 2000 vẫn duy trì tuyển thẳng

Trả lời báo chí mới đây nhất, Bộ trưởng Bộ GD-ĐT Nguyễn Minh Hiền cho biết: năm 2000 vẫn duy trì tuyển thẳng vào ĐH nhưng sẽ thực hiện nghiêm túc hơn, sẽ không chỉ đơn thuần tuyển HS tốt nghiệp tú tài đạt điểm giỏi - trung bình các môn thi từ 9,0 trở lên mà còn xét một số yêu cầu khác về quá trình học tập. Để thi tốt nghiệp phổ thông năm nay sẽ có phần để xác định HS được 9 điểm trở lên thực sự là HS giỏi chứ không chỉ học thuộc bài, quay cóp hoặc được gà bài... Năm nay, những bài chấm nâng điểm từ khá lên giỏi và cả bài đạt loại giỏi ở một số địa phương có vấn đề sẽ được một hội đồng quốc gia xem xét và chấm lại. Ngoài ra, ngành GD-ĐT sẽ tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra... đến hết năm 2000.

Từ năm 2001 chỉ tuyển thẳng những HS giỏi quốc gia, quốc tế, HS cử tuyển và một số HS đặc biệt xuất sắc như: có thành tích đặc biệt được xã hội công nhận, hoặc đạt 6 điểm 10 trong kỳ thi tốt nghiệp phổ thông.

(Nguồn: Bộ GD-ĐT)

NHÓM PHÓNG VIÊN GIÁO DỤC thực hiện

Con số nhắc nhở

Cả nước hiện đang thiếu 50.000 giáo viên tiểu học.

Cùng lắng nghe

“Cần tăng cường trách nhiệm của sở giáo dục và đào tạo các tỉnh thành, đặc biệt là qua việc tổ chức các kỳ thi sao cho việc học của học sinh nhẹ nhàng thoải mái mà hiệu quả, chứ không quá nặng nề chạy theo thành tích như vừa qua”. (Lê Vũ Hùng - Thứ trưởng Bộ GD-ĐT)

Tin tức

♦ Bộ GD-ĐT sẽ trình Chính phủ sớm thực hiện khuyến nghị của Ủy ban quốc gia giáo dục tiến hành thực hiện phân luồng giáo dục sau trung học cơ sở (THCS), nghiên cứu điều chỉnh một số quy định trong việc tuyển sinh vào trường chuyên. Để duy trì số lượng tuyển sinh vào lớp 10 công lập năm học 2000 - 2001 không quá 50% HS tốt nghiệp THCS, các địa phương cần đẩy mạnh phát triển loại trường dân lập và các loại hình trường khác ngoài phổ thông để tạo sự cân bằng giữa phát triển giáo dục và phát triển kinh tế, xã hội của địa phương. Đối với lớp 6, kết hợp mục tiêu phổ cập THCS, việc tuyển sinh thực hiện bằng hình thức xét tuyển trên địa bàn xã, phường.

♦ Hội đồng hiệu trưởng các trường đại học (ĐH) khối Pháp ngữ (AUF) khu vực Đông Nam Á đã được thành lập với thành viên là 40 hiệu trưởng các trường ĐH, viện nghiên cứu của Việt Nam và 5 hiệu trưởng các trường ĐH hai nước Lào, Campuchia. Hội đồng đã thông qua điều lệ của hiệp

hội và bầu ông Nguyễn Ngọc Giao - Phó giám đốc ĐH Quốc gia TP. Hồ Chí Minh làm chủ tịch. Hiệp hội đã thống nhất các lĩnh vực ưu tiên hợp tác trong khu vực và với các khu vực khác của AUF là đào tạo giáo viên, nông nghiệp, môi trường, công nghệ và khoa học xã hội.

♦ Bộ GD-ĐT đang tổ chức tuyển chọn nghiên cứu sinh, cao học, lưu học sinh đi học ở Trung Quốc (TQ). Theo đó, năm học 2000-2001, Bộ Giáo dục TQ dành cho Việt Nam 15 suất học bổng sau ĐH ở các ngành Hán ngữ hiện đại, nghệ thuật thư pháp, ngôn ngữ, văn học cổ đại TQ, văn học hiện đại TQ, lịch sử TQ, nông nghiệp, công nghiệp, điện tử, kiến trúc, tâm lý học, đông y, thể dục thể thao. Bộ Giáo dục TQ cũng dành cho Việt Nam 10 suất học bổng dành cho giáo viên Hán ngữ đi tập huấn nghiệp vụ 2 tháng hè (tháng 7, 8-2000), 10 suất dành cho giảng viên Trung văn đi thực tập nâng cao trình độ Hán ngữ hiện đại 10 tháng tại ĐH Ngôn ngữ văn hóa và ĐH Sư phạm Bắc Kinh.

♦ Năm nay, Bộ GD-ĐT tiếp tục phát hành tài liệu hướng dẫn ôn thi tốt nghiệp thống nhất trong toàn quốc, nhằm thay thế các tài liệu đang lưu hành. Tài liệu năm nay sẽ rút lại thật ngắn gọn nhằm mục đích hướng dẫn ôn tập thi tốt nghiệp trên cơ sở sử dụng sách giáo khoa (tài liệu này không thay thế sách giáo khoa). Tài liệu hướng dẫn ôn tập thi tốt nghiệp các môn văn, toán, ngoại ngữ được phát hành vào cuối tháng 2-2000. Tài liệu các môn còn lại sẽ phát hành sau ngày 31-3-2000, khi Bộ GD-ĐT chính thức công bố các môn thi tốt nghiệp năm học 1999-2000.

■ NHÌN RA THẾ GIỚI ■

Cuối năm 1999, nhà khoa học Lý Dân (Trung Quốc) đã công bố: bệnh ung thư sẽ không trầm trọng thêm, nếu người bệnh không bị stress hành hạ. Ông Lý Dân đã xem xét 2.000 ca ung thư để rút ra kết luận như vậy. Ở Pháp, cách đây 14 năm, đã có một phụ nữ nghĩ đến điều này. Bà phải đối mặt với khá nhiều trở lực, sau khi cho rằng giáo dục là phương thức tốt để giúp trẻ em mau lành bệnh...

Giáo dục TRÊN GIƯỜNG BỆNH

Liệu pháp tinh thần vô giá

Trẻ em làm gì trong khoảng thời gian dài dằng dặc khi phải nằm điều trị tại bệnh viện? Câu hỏi này đã thoáng qua óc nhiều người nhưng hình như chẳng đọng lại bao lâu. Bà Anne Dunoyer de Segonzac, chủ tịch Hiệp hội trẻ em ở bệnh viện (AEH) ở Pháp là người đã suy nghĩ nhiều về vấn đề này và quyết định hành động. Đến tháng 5-1986, bệnh viện vẫn còn mang một gương mặt hết sức buồn thảm dưới mắt trẻ em.

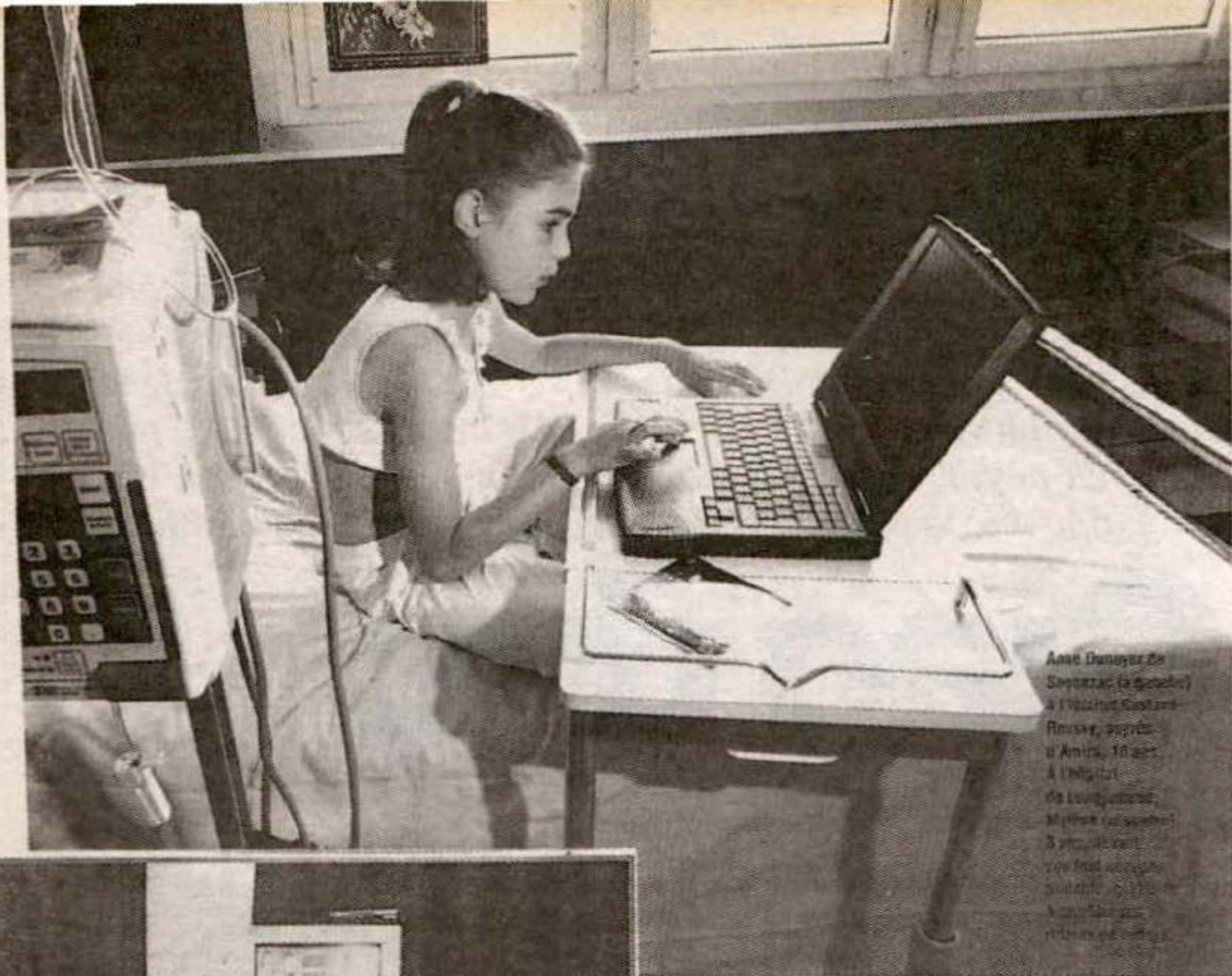
Chúng nằm dài hoặc ngủ gà ngủ gật trong một bối cảnh ảm đạm và mệt mỏi. Chính từ đầu thập niên 1960, giới khoa học châu Âu đã cảnh báo rằng "bệnh tình của người lớn và nhất là trẻ em có thể chuyển biến rất xấu nếu môi trường chung quanh tỏ ra tiêu cực". Bà Anne đã

tích cực vận động nhiều người để tung ra phong trào *Hành động trong bệnh viện*. Trước hết là những phòng giải trí nhỏ và những phòng gặp gỡ bạn bè dành cho trẻ nằm viện. Các

BÍCH KHÁNH

Bà Anne Dunoyer de Segonzac và Amira (10 tuổi) tại Bệnh viện Longjumeau

Anne Dunoyer de Segonzac (à gauche)
à l'Institut Gustave
Roussy, auprès
d'Amira, 10 ans.
À l'hôpital
de la Pitié-Salpêtrière,
Mylène (8 ans) écrit
à son père.
Voyez l'usage
du ordinateur
à l'hôpital.

Mylène (8 tuổi) đang viết thư cho cha ở Algérie qua máy tính

Máy tính - công cụ đặc lực giúp giảm stress

bức tường trong phòng không còn những màu trắng hay xanh đơn điệu mà là những tranh ảnh sắc sảo và màu vôi nghịch ngợm. Tranh ảnh vui nhộn và mùi thơm là một thứ liệu pháp tinh thần vô giá. Những thư viện, phòng chơi video game hay sân chơi tập thể đã tạo một sinh khí chưa từng thấy. Điều mà bà Anne làm nhiều người sửng sốt là đưa cả giáo dục vào bệnh viện. Những giáo viên tình nguyện sẽ giúp các em học hành, ôn luyện, đảm bảo không bị "tụt hậu" so với bạn

bè.

Bước khởi đầu không phải bao giờ cũng tốt đẹp. Bà Anne đã vấp phải những suy nghĩ thủ cựu nhất. Bà Claude Reyès - giám đốc Trung tâm giáo dục Necker là một ví dụ điển hình. Bà từng tuyên bố rằng "việc đưa giáo dục vào giường bệnh là hết sức phản khoa học". Nhưng thực tế luôn có sức thuyết phục: bà Anne đã cho thấy những bệnh nhi yêu đời và năng động hơn. Về phương diện y học, các em được xuất viện sớm hơn. Điều đó cũng có nghĩa là tiết kiệm được nhiều tiền của và công sức cho nhà nước. Vậy, hà cớ gì lại không làm?

Mô hình nhanh chóng được nhân rộng. 300 giáo viên tình nguyện của Bộ Giáo dục quốc gia Pháp đã tới các bệnh viện và đạt nhiều kết quả đáng khích lệ. Thật

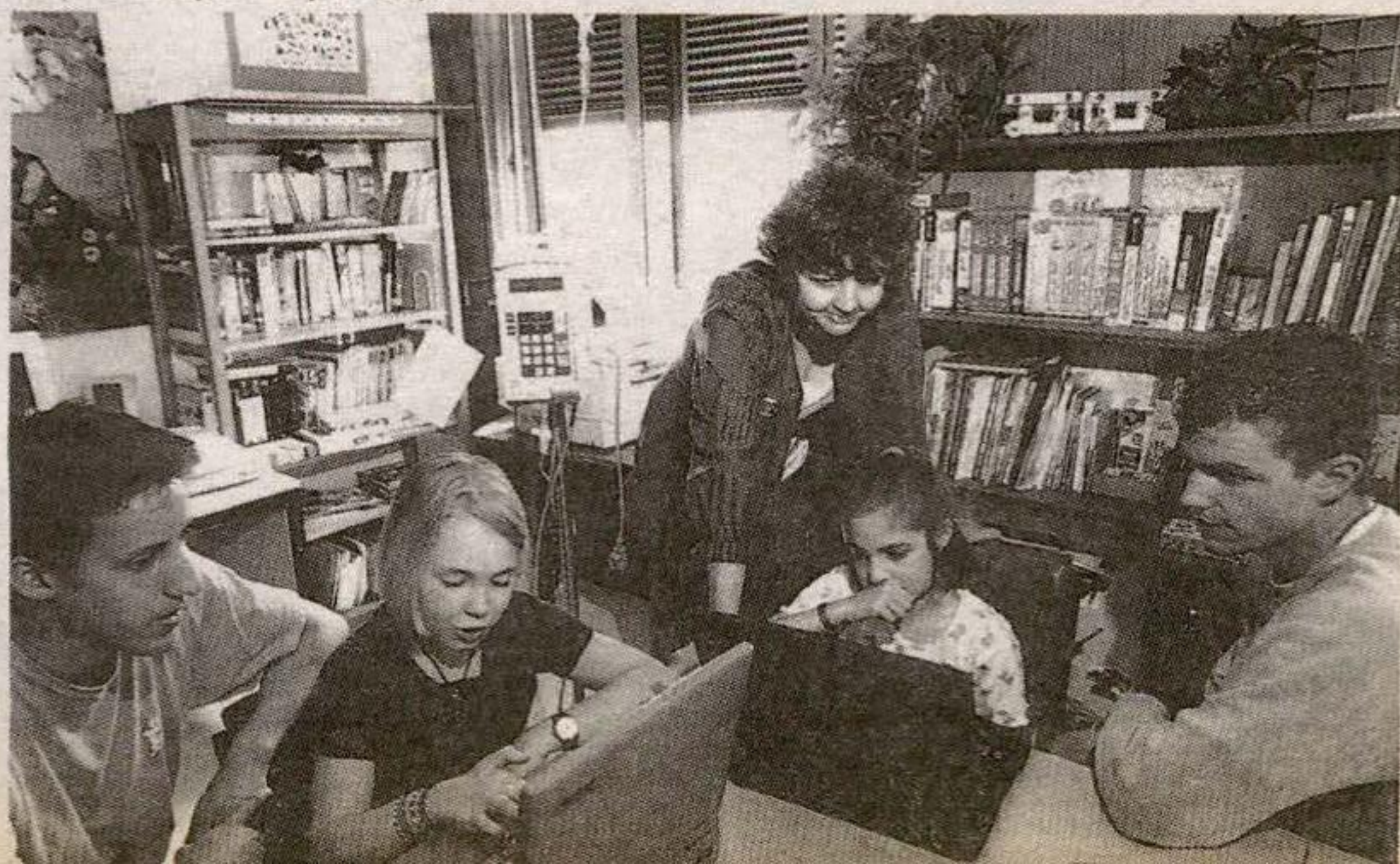
ra, đem sách vở đến giường bệnh không phải là điều dễ dàng, vì các em thường tỏ ra uể oải (do cả tâm và sinh lý). Nhưng với một trình độ tâm lý sâu sắc, các thầy cô đã “mở hướng” giáo dục như một hình ảnh vui chơi và hợp tác.

Giải phóng bệnh nhi khỏi thế thụ động

Thật ra, vấn đề này vẫn còn gây tranh cãi đến tận giờ và theo như báo *L'humanité Dimanche* nhận định thì “các giáo viên Pháp đang kẹt giữa 2 bộ lớn và mâu thuẫn”. Bộ Giáo dục và Bộ Y tế có vẻ không thích hợp tác. Do đó bà Anne còn bị mang tiếng là “khuấy lên một vấn đề lảm cẩm”. Bà Anne, với sự bình tĩnh của một chính khách, đã lẳng lặng sang Mỹ và một số nước khác, đem về những tư liệu cho thấy “đây là chuyện cũ người, mới ta”. Anne thành lập Hiệp hội *La Marelle*, đề nghị cung cấp cho trẻ em Paris những máy tính và phần mềm đặc biệt. Năm 1983, khi chương trình *Tin học cho mọi người* đến với các trường học thì bà Anne cũng kêu gọi các cấp hãy quan tâm đến bệnh

Một tiết học ở Bệnh viện Lille

viện. Bệnh viện Necker là nơi được thử nghiệm kỹ nhất, vì lượng trẻ em nằm viện ở đây là 2.500 - 3.000 em/năm. Cũng chẳng ai ngờ là 14 năm sau, chương trình đã phủ khắp các bệnh viện của Pháp. Về phương diện tâm lý, nhà thần kinh học nổi tiếng Boris Cyrulnik cho biết: “Trẻ em nhập viện luôn chịu sự cai quản của máy móc, như bình oxy, máy đo huyết áp, máy ghi điện tâm đồ... Cái máy tính lại đảo lộn mọi việc, cho phép trẻ em chỉ huy máy móc. Sự hưng phấn bắt đầu từ đây, trẻ em sẽ được giải phóng khỏi thế thụ động tức thì”. Đối với những trẻ khuyết tật ở Bệnh viện Raymond-Poincaré de Garches (câm, điếc, tàn tật...) thì việc vẽ và tô màu trên máy tính là cánh cổng thiên đường. Bà Anne từng viết nhiều bài báo để cổ động các cấp. Một lần, bà đã viết trên tờ *Top Santé* (số ra tháng 9-1999) rằng: “Sử dụng con chuột máy tính là việc làm hết sức nhẹ nhàng so với động tác đẩy xe lăn hay tì lên nạng. Chúng ta - những người lớn - sẽ phạm trọng tội nếu không tạo điều kiện cho các em xua tan mặc

cảm”.

Những người chống đối Anne nhiều nhất rồi cũng đầu hàng, bởi lẽ thực tế quá thuyết phục. Bà Geneviève Bour, một đại biểu bảo thủ của Bộ Y tế, một lần ghé thăm Bệnh viện Kremlin-Bicêtre và không thể quên một cô bé tật nguyên ngồi trên xe lăn. Cô bé ra dấu cho bà đến gần. Sau đó, cô gõ lên máy tính: “Bà tên gì ạ?”. Chỉ một câu ngắn ngủi ấy thôi cũng đủ làm cho cô bé sung sướng. Đó là năm 1990. 10 năm sau, cô bé ấy đã trở thành một tài năng tin học lớn, đem vinh dự về cho nước Pháp khi giât giải nhất cuộc thi tin học dành cho thanh thiếu niên khuyết tật, được tổ chức vào tháng 1-2000 tại Los Angeles (Mỹ).

Tại Bệnh viện Gustave-Roussy, những em bị ung thư được dùng mạng Internet để trao đổi thông tin và thư từ với bè bạn. Các em cũng viết thư cho những chú lính thủy và họ đã đến thăm các em. Ngoài ra, những em lớn hơn cũng dùng mạng để học kịp bài ở trường, làm bài tập và nhận được bài sửa cùng lời phê của giáo viên. Phương pháp học này đã được phổ biến rộng rãi ở các bệnh viện Bordeaux, La Salpêtrière, Évry, Grenoble, Longjumeau, Lille, Trousseau... Bà Anne đã liên hệ với các công ty máy tính nổi tiếng (IBM, Sodexi...) và được tặng rất nhiều máy tính. Mỗi em một số phận. Có em bị ung thư, có em bị câm điếc, có em bị cụt tay chân. Nhưng cái máy tính đã xóa đi mặc cảm và sự cô đơn của những con người bé nhỏ...

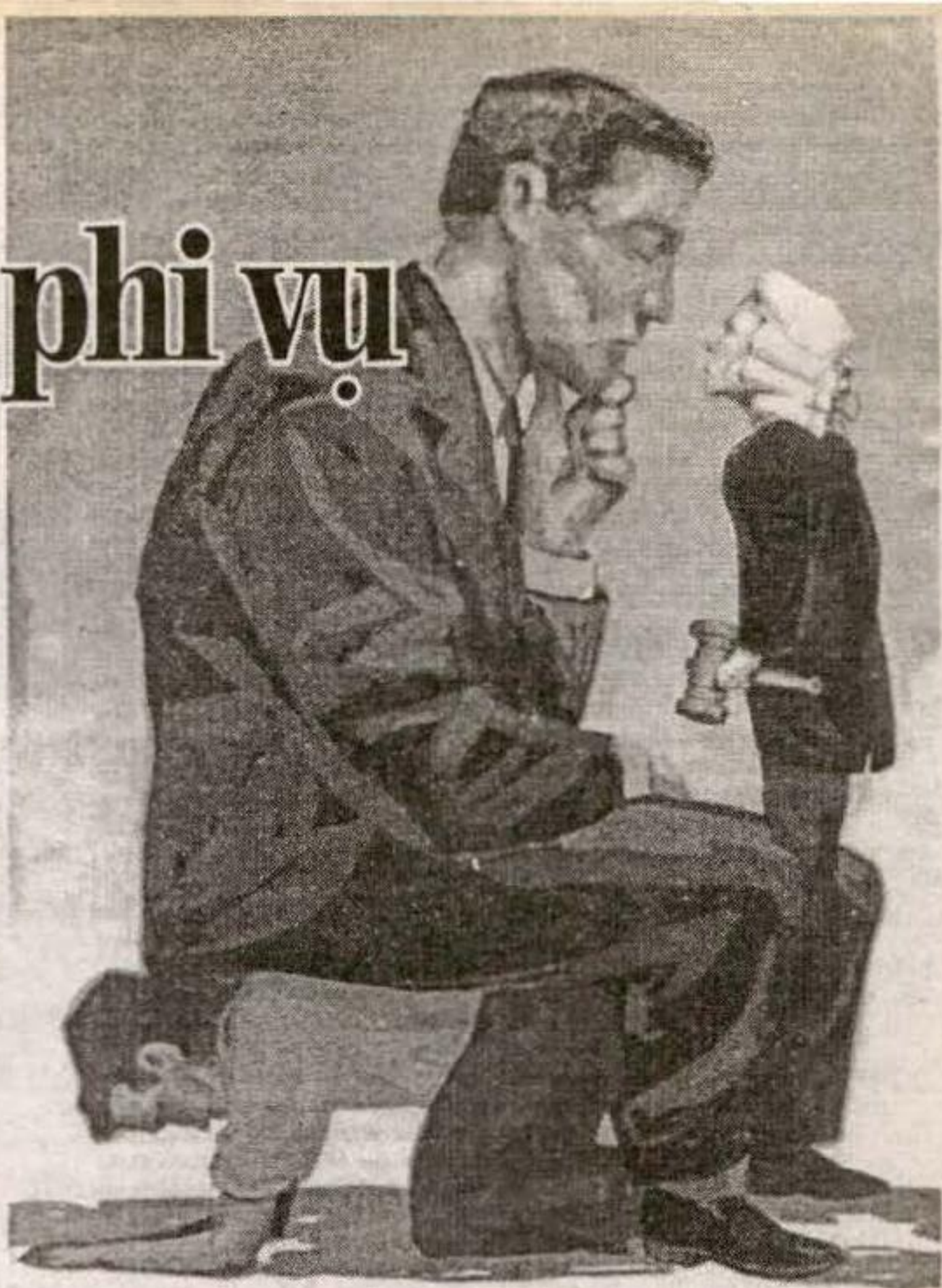
(Theo Quo, Madame Figaro, 1.2000)

Nghề luật gia ở phương Tây quả là một nghề hái ra tiền. Chỉ cần giúp cho thân chủ thắng trong một vụ kiện lớn là các luật gia có thể bỏ túi hàng trăm triệu đôla. Điều này khiến cho sinh hoạt tố tụng ở nhiều nước phương Tây, điển hình là nước Mỹ, trở nên vô cùng sôi động và nhiều luật gia không ngần ngại câu kết với các thành phần khác trong ngành tư pháp để gây ảnh hưởng đến đời sống kinh tế - chính trị, kể cả việc thay đổi một số luật lệ hiện hành...

Dể “bôi trơn” cho các hoạt động thu lợi của mình, ngày nay các luật gia đã có thói quen dùng lợi tức có được để gây ảnh hưởng đến các đảng phái cũng như các chính khách quan trọng trên chính trường nước Mỹ. Trong cuộc chạy đua giành ghế thống đốc bang California vào năm 1998, họ đã chi 3,4 triệu đôla cho ứng cử viên thắng cử Gray Davis thuộc Đảng Dân chủ và 200.000 đôla cho ứng cử viên Đảng Cộng hòa Dan Lungren, đối thủ của Davis. Trong khoảng thời gian từ 1-7 đến 24-10-1998, Đảng Dân chủ ở bang Texas đã nhận được 4,3 triệu đôla từ nhiều nguồn tài trợ, trong đó có 2,4 triệu đôla từ các luật gia, chiếm tỉ lệ 55%. Theo Trung tâm vì một đời sống chính trị thuận lợi (trụ sở đặt tại Washington DC), trong hai năm 1997-1998, các luật gia và hãng luật đã đóng góp 59,7 triệu đôla cho cả hai đảng và các ứng cử viên của họ. Đặc biệt, đối với Đảng Dân chủ, các luật gia trở thành nguồn cung cấp tài chính quan trọng - theo như nhận định của GS. Larry

Những phi vụ béo bở CỦA CÁC LUẬT GIA PHƯƠNG TÂY

LÊ NGUYỄN

Sabato, dạy môn chính trị học tại trường ĐH Virginia.

Người ta ước tính là hàng năm, tất cả những vụ tố tụng diễn ra trên nước Mỹ có liên quan đến một ngân khoản khổng lồ trên 150 tỉ đôla! Mặt khác, thù lao mà các luật gia được hưởng trong một vụ tố tụng thắng lợi thường chiếm một tỉ lệ khá lớn nên nhiều khi hoạt động của họ vượt khỏi tầm kiểm soát của các cơ quan bảo vệ luật pháp, điển hình là những việc dưới đây:

Các vụ kiện về chất độn ngực và thuốc ngừa thai

Cách nay khoảng một thập niên, đã có trên 1,5 triệu phụ nữ Mỹ độn ngực bằng *gel silicone*. Trong khi một số cuộc nghiên cứu cho thấy nhiều biến chứng có thể phát sinh từ phẫu thuật hoặc do bọc silicone bị vỡ, người ta vẫn chưa tìm được đầy đủ

bằng chứng về những tệ hại do silicone gây ra. Tuy nhiên, TS. Sidney Wolfe, chủ tịch một nhóm nghiên cứu về sức khỏe công dân cũng đã sớm nhập cuộc. Căn cứ vào một kết quả nghiên cứu cho thấy gel silicone cấy dưới da những con chuột thử nghiệm đã gây ra bệnh ung thư, ông cố thuyết phục Cơ quan Quản lý thực phẩm và dược phẩm Mỹ (FDA) cấm việc độn ngực bằng gel silicone. FDA đã mở cuộc điều tra nhưng cuối cùng vẫn không tìm đủ bằng chứng để hậu thuẫn cho lời cáo buộc trên.

Tháng 12-1990, Hãng CBS công bố một bản tin loan báo về việc hai nhà khoa học xác định có mối liên hệ giữa chất độn ngực và căn bệnh ung thư. Các vụ kiện tụng bột phát nhanh chóng, một ủy viên của FDA là David Kessler loan báo quyết định tạm đình chỉ việc buôn bán và sử

dụng chất độn ngực bằng gel silicone. Ba tháng sau, ông ta rút lại quyết định trên, cho phép thực hiện việc này trong một số trường hợp với sự ưng thuận công khai của đối tượng. Năm 1995, Kessler khẳng định với Quốc hội Mỹ rằng việc độn ngực bằng gel silicone không làm gia tăng nguy cơ dẫn đến những bệnh của mô liên kết. Nhưng đến lúc đó đã quá muộn đối với Hãng Dow Corning: cơ sở sản xuất chất độn ngực lớn nhất thế giới này đã bị phá sản trước sức tấn công dũng mãnh của các luật gia. Tháng 6-1999, Học viện y khoa của Viện Hàn lâm khoa học quốc gia Mỹ công bố kết quả một cuộc nghiên cứu kéo dài hai năm cho thấy có thể có mối liên hệ giữa chất độn ngực (bằng gel silicone) và các bệnh về mô liên kết. Các vụ kiện tụng về vấn đề này cuối cùng dẫn tới thỏa thuận về một ngân khoản bồi thường lên đến 7 tỉ đôla, trong đó các luật gia bỏ túi xấp xỉ 1/3! Rõ ràng là tính bất định của luật lệ đã làm lợi rất nhiều cho họ.

Các nhà phê bình thường than phiền là những vụ tố tụng do các luật gia tạo ra đã góp phần đưa các sản phẩm tốt ra khỏi thị trường và làm thui chột mọi sáng kiến đổi mới, điển hình là loại thuốc viên ngừa thai.

Cách đây khoảng 25-30 năm, có ít nhất 8 công ty lớn đã bỏ công sức nghiên cứu các biện pháp kiểm soát sinh sản mới. Theo giáo sư môn luật học Marc Arkin, ngày nay chỉ còn hai công ty tiếp tục công việc này, nguyên nhân chính là do họ không yên tâm về trách nhiệm pháp lý đối với sản phẩm làm ra.

Từ nhiều năm trước, người ta đã ghi nhận trường hợp một dụng cụ ngừa thai an toàn và hữu hiệu có tên là Copper-7

IUD bị loại ra khỏi thị trường. Ngày nay, một trường hợp tương tự cũng đang diễn ra. Trước khi Wyeth-Ayerst Laboratories, một đơn vị sản xuất thuộc Công ty American Home Products của Mỹ tung loại thuốc ngừa thai hiệu *Norplant* ra thị trường vào năm 1991, dược phẩm này đã trải qua một quá trình 20 năm thử nghiệm và chứng tỏ được tính an toàn, hiệu quả và dễ sử dụng. Nó gồm 6 viên nang thật nhỏ được cấy dưới lớp da cánh tay trên của người phụ nữ, giúp ngừa thai trong vòng 5 năm. Với tỉ lệ "vỡ kế hoạch" không đến 1%, *Norplant* tỏ ra đáng tin cậy hơn cả thuốc viên ngừa thai. Vì thế chỉ trong vòng một tháng sau khi được tung ra thị trường, thuốc này đã được bán hết sạch. Phấn chấn trước thành công đó, Hãng Wyeth-Ayerst bắt đầu điều chế một loại thuốc ngừa thai nhỏ hơn, dưới dạng hai viên nang, dễ lấy ra khi cần. Tuy nhiên, sự đời không phải lúc nào cũng suôn sẻ. Tháng 5-1994, theo một bản tin khác của Hãng CBS, nhiều phụ nữ xác nhận là thường cảm thấy đau đớn, tê dại... khi lấy các viên nang đã cấy ra khỏi cơ thể. Hậu quả là doanh số bán của *Norplant* bắt đầu sút giảm, nhất là sau khi các luật gia công bố lời khai của các phụ nữ đã sử dụng thuốc trên các phương tiện truyền thông đại chúng như báo chí, truyền thanh, truyền hình.

Trong phạm vi trách nhiệm của mình, một lần nữa, Cơ quan FDA lại khảo nghiệm *Norplant* và "không thấy có cơ sở để đặt ra vấn đề về sự an toàn và công hiệu" của thuốc. Tuy nhiên, điều này không ngăn được làn sóng tố tụng đang lan tràn trên khắp nước Mỹ. Lúc đầu, các luật gia tố cáo là một lượng nhỏ chất silicone chứa trong viên thuốc đã tạo ra căn bệnh về hệ

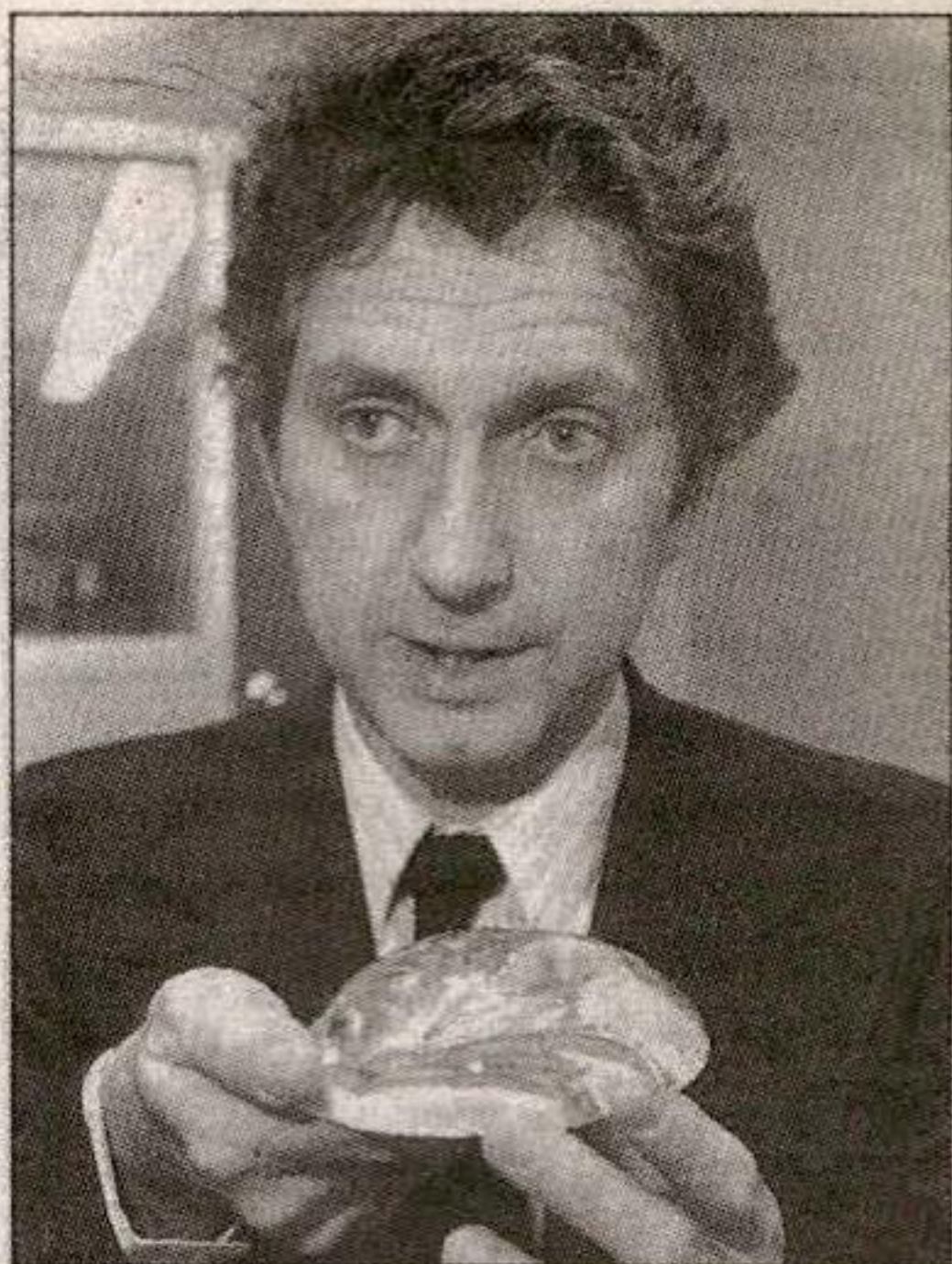
miễn dịch. Tuy nhiên, về sau do thiếu chứng cứ, lời tố cáo trên không được chấp nhận. Giới luật gia không vì thế mà nản lòng, họ tìm kiếm một "thủ phạm" khác, đó là những phản ứng phụ do thuốc gây ra (nhức đầu, nôn mửa...) mà theo họ, Hãng Wyeth-Ayerst đã không lưu ý người sử dụng một cách đầy đủ.

Để bảo vệ lập trường của mình, Wyeth-Ayerst cho rằng những phản ứng phụ mà các luật gia nêu lên chỉ có tính cách nhất thời và không khác gì so với phản ứng phụ do các thuốc ngừa thai có nguồn gốc hormone gây ra. Mặt khác, hãng cũng đã lưu ý điều này trên vỏ bao viên thuốc. Vậy mà mùa xuân năm 1999, hãng dược phẩm này đã phải đương đầu với 3.732 vụ tố tụng liên quan đến khiếu nại của 39.580 nguyên đơn. Điều đáng nói là nhiều nguyên đơn vẫn còn tiếp tục sử dụng *Norplant*. Cuối cùng, đến tháng 8-1999, Hãng Wyeth-Ayerst bằng lòng dàn xếp nội vụ bằng một ngân khoản độ 50 triệu đôla và các luật gia được hưởng một khoản lợi không nhỏ từ "phi vụ" này.

Thay đổi luật lệ

Năm 1996, viên chương lý bang Maryland (Mỹ) là J. Joseph Curran đã đạt được một thỏa thuận với luật gia Peter Angelos, theo đó, Angelos sẽ khởi kiện các tập đoàn công nghiệp thuốc lá để thu hồi cho quỹ Medicaid của bang này những khoản tiền đã chi ra nhằm điều trị cho các bệnh nhân nghiện thuốc lá. Cũng theo thỏa thuận trên, khoản thù lao mà Angelos sẽ nhận được bằng 25% tổng số tiền mà ông ta thu về cho quỹ Medicaid.

Một năm sau, một quan tòa ở Maryland tung ra "chiêu" đầu tiên trong vụ kiện của Angelos: theo luật pháp ở bang này, nguyên đơn phải chứng minh được sự tổn

Gel silicone - đề tài tranh cãi giữa giới luật gia và các nhà sản xuất

hại trên cơ sở từng trường hợp một. Với chiêu này của vị quan tòa, Angelos biết rằng ông ta không thể thắng kiện. Curran cũng đồng tình với nhận định của vị luật gia. Sau khi thảo luận, họ đi đến quyết định là phải thuyết phục các nhà làm luật sửa đổi luật lệ hiện hành về vấn đề trên. Và họ đã thành công. Ngày nay, Angelos chỉ cần liệt kê những số liệu thống kê về sức khỏe để chứng minh những thiệt hại do thuốc lá gây nên mà không cần trưng ra bằng chứng về nguyên nhân và hậu quả của từng căn bệnh một. Tình huống bất ngờ này đã khiến nền công nghiệp thuốc lá bang Maryland chấp nhận thất bại và thỏa thuận bồi thường 4,43 tỉ đôla. Thù lao mà Angelos được hưởng là hơn 1,1 tỉ đôla!

Đây không phải là lần đầu tiên luật lệ hiện hành ở Mỹ bị thay đổi một cách bất ngờ. Từ nhiều năm qua, các hãng thuốc lá đã tự bảo vệ bằng một học thuyết gọi là "sự giả định về rủi ro nguy hiểm". Theo họ, người hút thuốc lá biết rằng việc họ

BÚT BẢNG TRẮNG WB-03

 CÔNG TY BÚT BI
THIÊN LONG

TOP TEN '98 & '99

Whiteboard Marker

làm có hại cho sức khỏe (thể mà họ vẫn hút), vì thế, các hãng thuốc lá không thể chịu trách nhiệm về những gì xảy đến với họ. Các hội thẩm đoàn đã đồng tình với lập luận này. Tuy nhiên, sau đó, luật sư Frederic Levin khám phá ra một đạo luật của bang Florida quy định là chính quyền tiểu bang có thể thu hồi các chi phí từ những ai đã làm tổn hại quyền lợi của những người thụ hưởng chương trình Medicaid. Ông ta liền tiếp xúc với thượng nghị sĩ Đảng Dân chủ W.D. Childers và không lâu sau, Childers đã đệ trình trước Thượng viện Mỹ bản tu chính án (amendment) của Levin với nội dung chính là bác bỏ điều gọi là "sự giả định về rủi ro nguy hiểm" (mà các hãng thuốc lá đã viện dẫn để tự bảo vệ) và cho phép sử dụng các số liệu thống kê để chứng minh những thiệt hại do thuốc lá gây ra. Cuối cùng, tu chính án đã được lưỡng viện Quốc hội Mỹ thông qua và biến thành luật. Các hãng thuốc lá (ở bang Florida) phải thỏa thuận một khoản bồi thường trị giá 13,3 tỉ đôla và các luật gia góp phần mang lại cho quỹ Medicaid số tiền này được hưởng một khoản thù lao lên đến 3,4 tỉ đôla! Riêng hãng luật của Levin nhận được hơn 300 triệu đôla.

Giới luật gia đi tìm những chân trời mới

Ngày nay, giới luật gia và các hãng

thuốc lá đã quá quen thuộc với nhau. Họ đang tìm cách chinh phục những chân trời mới. Mục tiêu hàng đầu của họ hiện nay là các hãng sản xuất vũ khí lớn trên thế giới và không có gì đáng ngạc nhiên khi số vụ tố tụng liên quan đến lĩnh vực này ngày càng gia tăng. Mục tiêu kế tiếp mà họ nhắm đến là công nghệ sản xuất sơn có pha chì và các nhà sản xuất gang tay bằng nhựa mủ (latex).

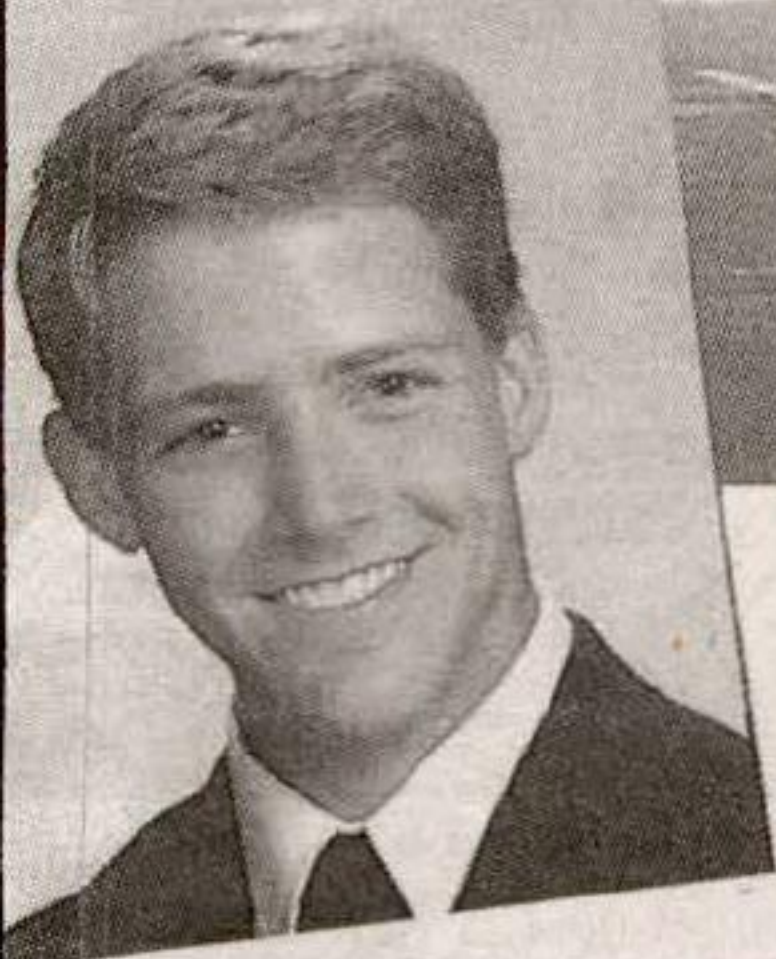
Viễn ảnh của một sự cải cách luật pháp vẫn còn khá mờ mờ. Trong khi Tòa án tối cao ở Mỹ bác bỏ những kết quả giám định khoa học chưa hoàn toàn chính xác ra khỏi các vụ án cấp liên bang thì các tòa án tiểu bang vẫn còn mở rộng cửa cho chúng. Có triển vọng nhất là luật lệ về "người thua kiện phải trả án phí", theo đó các nguyên đơn và luật sư của họ phải thận trọng hơn trước những vụ kiện phù phiếm.

Điều có thể thấy rõ là giới luật gia hiện đang tạo những ảnh hưởng quan trọng trong thành phần các nhà lập pháp và các thống đốc tiểu bang. Các nhà quan sát tin rằng rồi đây tòa án cũng sẽ chịu chung số phận. John Langbein, giáo sư luật học ở trường ĐH Yale dự đoán là các hãng luật sẽ sử dụng hàng tỉ đôla để hình thành một loại tòa án "mềm dẻo" và nghiêng về phía nguyên đơn. Đó quả là một mối nguy khó lường cho nền tư pháp Mỹ.

(Theo Reader's Digest, 1.2000)

Last rites: Krueger

Scott Krueger, học sinh ưu tú của thành phố New York, chết vì say rượu ngày 5-6-1998

Nước Mỹ ĐỐI MẶT VỚI TỆ NGHIỆN RƯỢU TRONG THIẾU NIÊN

VĂN HÒA

Khi nói đến những tệ nạn tại Mỹ, người ta thường nghĩ đến thảm họa ma túy đang hoành hành. Nhưng một mối nguy hại khác còn nặng nề hơn cả ma túy đang lan nhanh trong độ thiếu niên Mỹ, đó là bệnh nghiện rượu. Hiện nay, số người nghiện rượu trong tuổi vị thành niên đã vượt qua số người nghiện ma túy và đang là mối quan tâm không những của chính phủ mà của cả cộng đồng và gia đình. Nhiều biện pháp ngăn ngừa tệ nạn này đã được áp dụng và chắc chắn rằng có thể áp dụng không chỉ ở nước Mỹ...

Chết vì uống rượu

Tối ngày 18-5-1999, mừng ngày bế giảng một năm học căng thẳng tại trường Trung học South Earth, thành phố Tucson, bang Texas, Lucie - một nữ sinh hiền lành, chăm chỉ, kết thúc năm học 1998-1999 với giấy chứng nhận loại giỏi - cùng bạn bè đến một nhà hàng nhỏ để ăn tối và nghe một ban nhạc địa phương biểu diễn. Khi bữa tiệc đang vui, một bạn trai chuyển cho

Lucie ly rượu; ban đầu Lucie sặc sụa và kế tiếp là hưng phấn để rồi không ai biết chắc là cô đã uống bao nhiêu. Lần cuối cùng là một ly đầy rượu để làm vừa lòng bạn bè. Tiệc tan, Lucie được bạn đưa về nhà trong trạng thái mềm người. Điều này làm gia đình Lucie kinh ngạc vì con gái họ chưa bao giờ uống rượu. Bố cô - ông Rob Meanes - dìu con gái vào giường rồi sau đó gọi, lay tỉnh cô hàng giờ đồng hồ nhưng người cô gái cứ đờ ra, lạnh toát. Như điên dại, ông Rob làm hô hấp nhân tạo giúp con gái hồi tỉnh nhưng đã quá muộn. Lucie đã chết. Biên bản của bác sĩ pháp y kết luận: Lucie đã uống một lượng rượu vượt quá nhiều lần sức chịu đựng của mình, để sau đó rượu đã ngấm vào mạch máu rồi chạy lên não làm tê liệt các trung tâm điều khiển hô hấp và nhịp tim.

Như vậy, lại thêm tên của Lucie Meanes vào danh sách hàng chục ngàn thiếu niên tìm đến cái chết trong chai rượu vào năm 1999. Mike Gimbel - giám đốc Chương trình cai nghiện bang Texas nói: "Chúng ta đã tuyên chiến với ma túy, nhưng lại quên mất rượu". Quả thật như vậy, Viện quốc gia chống các chất gây nghiện (NIDA) của Mỹ đã công bố số liệu đáng kinh sợ như sau: có khoảng 12,2 triệu thiếu niên Mỹ uống rượu trong năm 1998 (tăng 9% so với năm 1997); 70% học sinh trung học tập tành uống rượu và 1/3 trong số đó uống rượu thường xuyên. Còn 50% học sinh trung học lớp nhỏ hơn đã tập làm quen với rượu; tai nạn giao thông là nguyên nhân chủ yếu dẫn đến cái chết ở độ tuổi thiếu niên (từ 17 tuổi trở xuống)

mà 1/2 trong những số phận bất hạnh này (khoảng 16.500 trường hợp năm 1998) có liên quan đến rượu; hàng chục ngàn thiếu niên khác đã hủy hoại cuộc đời mình trong những tai nạn có liên quan đến rượu như ẩu đả, chết đuối, gây hỏa hoạn...

Nguyên nhân của tệ nghiện rượu trong thiếu niên

Tại sao lại có nhiều thiếu niên Mỹ uống rượu như vậy? Theo một cuộc thăm dò của NIDA công bố vào tháng 7-1999 cho thấy có mấy nguyên nhân sau:

1. Đua đòi theo bạn bè.

Đây là nguyên nhân phổ biến nhất. Các trường học tại Mỹ đều cấm uống rượu, bia và điều này lại kích thích một số học sinh. Theo cuộc thăm dò thì đa số học sinh lớp lớn nghĩ là chẳng có vấn đề gì nghiêm trọng nếu say sưa vài lần trong những ngày nghỉ cuối tuần. Các em này thường rủ rê nhau đi làm vài ly nhưng lại không biết đã bị ma quỷ dẫn vào con đường nghiện ngập.

2. Tiệc tùng của người lớn cũng có thể dẫn các em đến với rượu.

Điển hình là trường hợp của 2 học sinh mới 14 tuổi - Janelle và George - đều đã biết uống rượu một cách sành sỏi. Cha mẹ 2 em đều là dân làm ăn nên thường xuyên mở tiệc trong gia đình nên các em tha hồ nhấm nháp đủ mọi loại rượu. Thế là cả Janelle và George đều trốn học để chia sẻ các chai rượu với đám bạn bè, để rồi Janelle phải dùng rượu để chạy trốn những cảm giác vô vọng và thụ động đến mức trở thành một học sinh yếu.

3. Bệnh nghiện rượu của cha mẹ

Nghiện rượu, bạn đồng hành với
thần chết

*cũng gây ảnh hưởng đối với con
cái.*

Thường con cái những
người nghiện rượu đều dùng
rượu và cũng chẳng thể
nào từ bỏ rượu được nếu
cha mẹ vẫn làm như thế.

TS. Derek Millar - giáo
sư tâm lý học ở trường
ĐH Illinois cho rằng:

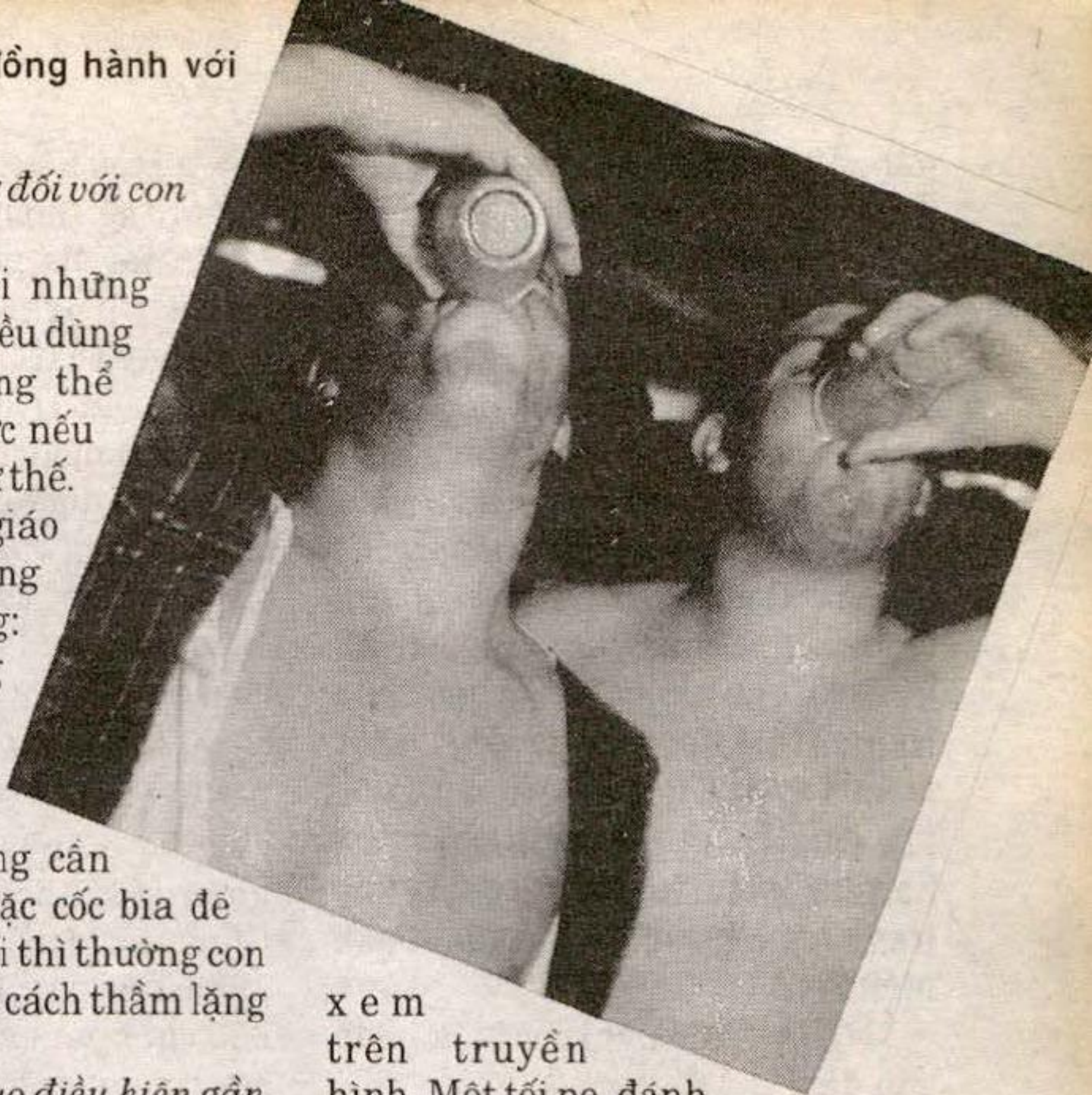
“Nếu cha mẹ không
uống rượu thì có
thể con cái sẽ
không uống rượu.

Nhưng nếu họ cũng cần
đến vài ly rượu hoặc cốc bia để
thư giãn vào buổi tối thì thường con
cái sẽ bắt chước một cách thâm lặng
thói quen này”.

*4. Xã hội cũng tạo điều kiện gần
gũi với rượu nơi thiếu niên.*

Theo một nghiên cứu của NIDA,
một thiếu niên từ 17 tuổi trở xuống
đã phải xem ít nhất 90.000 cảnh
uống rượu trên truyền hình hay
màn ảnh. Ngoài ra, các em còn phải
nhìn thấy hàng ngàn quảng cáo về
bia, rượu, nhất là khi những sản
phẩm này được kỹ thuật hóa bằng
những kiểu quảng cáo điện tử sinh
động như một thú tiêu khiển không
thể thiếu được cho cuộc đời. TS.
Derek Millar nhận xét: “Thiếu niên
Mỹ chung sống với quảng cáo bia
rượu và thế là chúng lại cố gắng
làm cho điều đó thành sự thật”.

Thú vui độc hại và quyến rũ này
đã làm say đắm biết bao thiếu niên
để rồi dẫn chúng đến với những bi
kịch. Cậu thiếu niên 16 tuổi Bill
Antononi ở thành phố Richmond,
bang Virginie mơ ước được ngồi ở
một quán rượu để được phục vụ
rượu như cảnh mà cậu ta đã được

x e m

trên truyền

hình. Một tối nọ, đánh
tráo giấy chứng minh của anh
trai, Bill vào một quán rượu sang
trọng dành cho người lớn (ở một số
tiểu bang, có quy định chỉ phục vụ
cho khách từ 18 tuổi trở lên) chỉ để
uống rượu và khoe với bạn bè rằng
đã được say sưa ở một quán rượu
sang trọng như thế nào. Phần còn
lại của tối hôm đó là một thảm họa.
Bill đã phóng xe quá nhanh trên
đường về nhà và đâm sầm vào một
gốc cây bên vệ đường trong tình
trạng say mê. Bill nói: “Khi tỉnh
dậy trong bệnh viện với thân mình
bó bột trắng toát, không cử động
được nữa, tôi mới biết mình đã đánh
mất cuộc đời vì rượu”.

Rượu còn cướp đi cuộc đời của
những học sinh ưu tú, niềm hãnh
diện của gia đình và của tương lai
nước Mỹ. Đây là trường hợp của
Scott Krueger, một học sinh tốt
nghiep xuất sắc nhất thành phố
New York, được mời vào Nhà Trắng

năm 1998 gặp gỡ Tổng thống Bill Clinton. Ngày 5-6-1998, Scott cùng 2 bạn đến một quán bar để thư giãn. Sau một chầu sương sương, cả 3 tiếp tục cùng một nhóm bạn khác đến một quán bar nữa. Trên đường đi, xe hơi của họ đâm vào cột điện làm Scott và một người bộ hành chết ngay tại chỗ. Giám định pháp y cho biết: Scott điều khiển xe quá nhanh trong khi cơ thể đang chứa đến 2/3 lít rượu. Còn hàng ngàn trường hợp thương tâm khác xảy ra đối với các em, do rượu gây ra.

Gia đình và xã hội phải làm gì để hạn chế, kiểm tra và giải quyết tình trạng nghiện rượu, bia trong thiếu niên Mỹ?

NIDA đã đề nghị các biện pháp sau đây:

1. Gia đình là quan trọng nhất.

Cha mẹ cần quan tâm hơn đến sinh hoạt và cuộc sống riêng tư của con cái. Thường thì thiếu niên nghiện rượu hay phủ nhận việc mình đang làm, mặc dầu những dấu hiệu như thở ra mùi rượu, những thay đổi trong hành vi, thái độ đã chứng minh cho tệ nạn này. Do đó, để xác định chính xác bệnh nghiện rượu nơi thiếu niên, bác sĩ Peter Ryan ở Viện NIDA đã cho lời khuyên: "Khi một thiếu niên bắt đầu nghiện rượu, bia, chúng đều có xu hướng học hành không chăm chỉ, ít chơi thể thao... Còn khi bạn nghi là con mình đang nghiện rượu, thì... chắc là như vậy!". NIDA còn yêu cầu các bậc cha mẹ một khi biết chắc con mình nghiện rượu thì cần giải quyết bằng biện pháp kỷ luật như không cho lái xe nữa, hạn chế những buổi ra ngoài ban đêm, giảm bớt những khoản tiền tiêu vặt... Nếu

đứa trẻ còn tiếp tục tìm cách để uống thì có thể thông báo cho cơ quan NIDA tại địa phương để phối hợp tổ chức cai nghiện tại gia đình. Nếu cách này thất bại thì phải chuyển các em đến Trung tâm điều trị bắt buộc ban ngày của NIDA. Tại đây, các em sẽ được chữa trị bởi các nhà chuyên môn và chỉ được trở về nhà vào ban đêm. Lúc này, cả gia đình và xã hội phải điều trị, chữa chạy cho các em một cách kiên trì.

2. Thành lập các "hiệp hội chống say rượu nơi thiếu niên".

Hiệp hội này được cổ xúy bởi phu nhân tổng thống Mỹ - bà Hillary Clinton, khi mới thành lập vào năm 1996. Đến nay, khắp nước Mỹ đã có 256 chi nhánh các "hiệp hội chống say rượu nơi thiếu niên" hoạt động rất hiệu quả từ sự đóng góp của ngân quỹ liên bang và của các nhà hảo tâm. Biện pháp quan trọng nhất của hiệp hội này là phối hợp chặt chẽ với nhà trường giúp các em thiếu niên nhận thấy tác hại về lâu dài của rượu đến việc học hành, nhân cách cũng như tương lai của các em. Học sinh mắc bệnh nghiện rượu nặng sẽ được đưa đi chữa trị miễn phí, em nào quậy phá khi uống rượu cũng được nêu đích danh để bạn bè quan tâm theo dõi và để tự mình cảm thấy xấu hổ nếu không từ bỏ rượu. Ông Wendy Schierling - chủ tịch Hội chống uống rượu trong các trường học tại bang Illinois cho biết: "Chúng tôi luôn phối hợp với nhà trường phát hiện những học sinh nghiện rượu, tạo nên sức ép của các bạn học sinh khác đối với các em này. Do đó, những em quậy nhất cũng chẳng dám uống rượu nữa".

(Theo The Observer)

Cá mập trắng dài 5,5m được chụp ảnh ở vịnh Dangerous Reef, Nam nước Úc, năm 1995

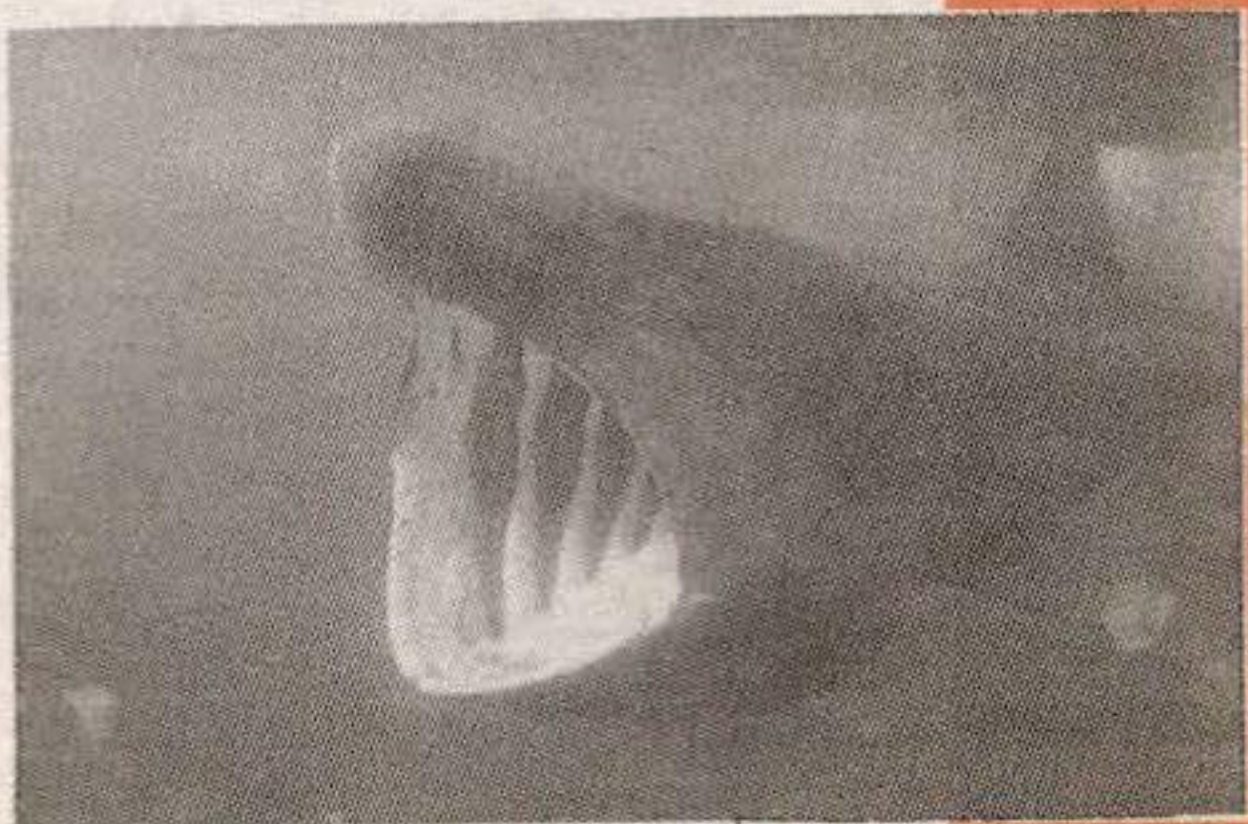
Thợ săn ảnh

Cá mập

TRÂM NGÀ

chuyên chụp ảnh chúng.

Dù đã trải qua hàng vạn giờ lặn, đại dương vẫn dành cho Jeffrey Rotman những bất ngờ khiếp đảm. Ông không thể quên cái ngày ở Bahamas, nơi ông đã để lại một lượng máu lớn trong

Nhà nhiếp ảnh nổi tiếng Jeffrey L. Rotman, người Mỹ, đã dành hẳn 25 năm liên tục theo đuổi loài cá mập trên các đại dương, và vừa cho ra tập sách ảnh đặc sắc về loài cá dữ này, cơn ác mộng của mọi thợ lặn và người tắm biển trên hành tinh.

Từ thời niên thiếu, Jeffrey Rotman đã thích thú khám phá cá mập trong các truyện tranh của Mỹ. Do lòng say mê đại dương và các sinh vật sống trong vùng nước mặn, ông trở thành nhà nhiếp ảnh chuyên chụp ảnh dưới biển. Trong làn nước đục của biển Đỏ, ông giáp mặt con cá mập đầu tiên. Thay vì chạy trốn, ông cảm thấy mình bị thu hút về phía nó. Sau này, càng lúc ông càng tiến gần loài cá đáng sợ này, rồi trở thành người

Cá mập voi ở ngoài khơi đảo Man, biển Ireland, một loài rất hiếm gặp

nước biển. Khoảng 30 con cá mập vùng ven biển đáp lời kêu gọi của ông, đến bơi quanh ông. Ông kể: "Trong suốt 1 giờ, tôi có cảm tưởng mình đang ở trong một studio về thời trang. Tôi chụp ảnh đàn cá dưới mọi góc cạnh, hoàn toàn tự do. Thành lĩnh đàn cá biến mất, tôi nổi gai ốc khi thấy một cái bóng rộng lướt trên đầu mình: một con cá mập búa khổng lồ, tôi chưa từng thấy con n a` o

Ở ngoài khơi vùng biển Caribe, cá mập đã quen với việc được cho ăn bằng tay. Du khách thường lặn để ngắm cảnh này

l ớ n đến thế. Chẳng có hóc nào để tôi ẩn trốn. May mắn thay, nó không có ý định tấn công tôi. Nó chỉ vờn nhẹ, thế cũng đã quá đủ. Tôi trôi nhanh và bơi hết sức về phía tàu".

Có nhiều phương cách để tự bảo vệ trước sự tấn công của cá mập. Nhờ khoác một áo giáp lưới sắt bên ngoài bộ áo lặn, Jeffrey Rotman tránh được thương tích trầm trọng do hàm cá mập cách đây vài năm. Áo giáp lưới giúp người chụp ảnh thao tác khi đối mặt với cá mập kích cỡ vừa

phải. Nhưng với cá mập trắng dài hơn 6m, nặng khoảng 5 tấn phải áp dụng cách bảo vệ khác: chỉ có thể chụp ảnh từ những lồng bằng thép (được sử dụng từ thập niên 1960). Còn cá mập voi lại là giống cá hiền lành mặc dù chúng dài đến 15m. Jeffrey thú nhận ông thích sờ vào da cá mập vì có cảm giác như chạm vào giấy thủy tinh. Nhưng với cá mập trắng thì không thể làm thế, vì điều đó cũng có nghĩa là ký vào bản án tử của chính mình.

Theo Rotman, chụp ảnh giúp hiểu sự quân bình của hệ sinh thái. Khi có người hỏi rằng do càng lúc càng nhiều phim và tài liệu, liệu ảnh cá mập trắng có còn sức thu hút, Rotman cho rằng không hề: "Đại dương là phần hành tinh mà con người biết ít nhất. Người ta vẫn chưa rõ sinh hoạt nơi đáy biển sâu và những loài cá mập sống ở nơi này. Cũng không nên quên con người lặn dưới nước chỉ mới 50 năm và chụp ảnh cá mập chưa đến 30 năm". Từ lúc này, Jeffrey Rotman ao ước thám hiểm những vùng biển sâu, nơi ông có thể xác thực huyền thoại về tổ tiên của cá mập trắng khổng lồ *Carcharodon carcharias megalodon*. Jeffrey tin rằng đại dương luôn có sự kiện xứng đáng để chụp ảnh!

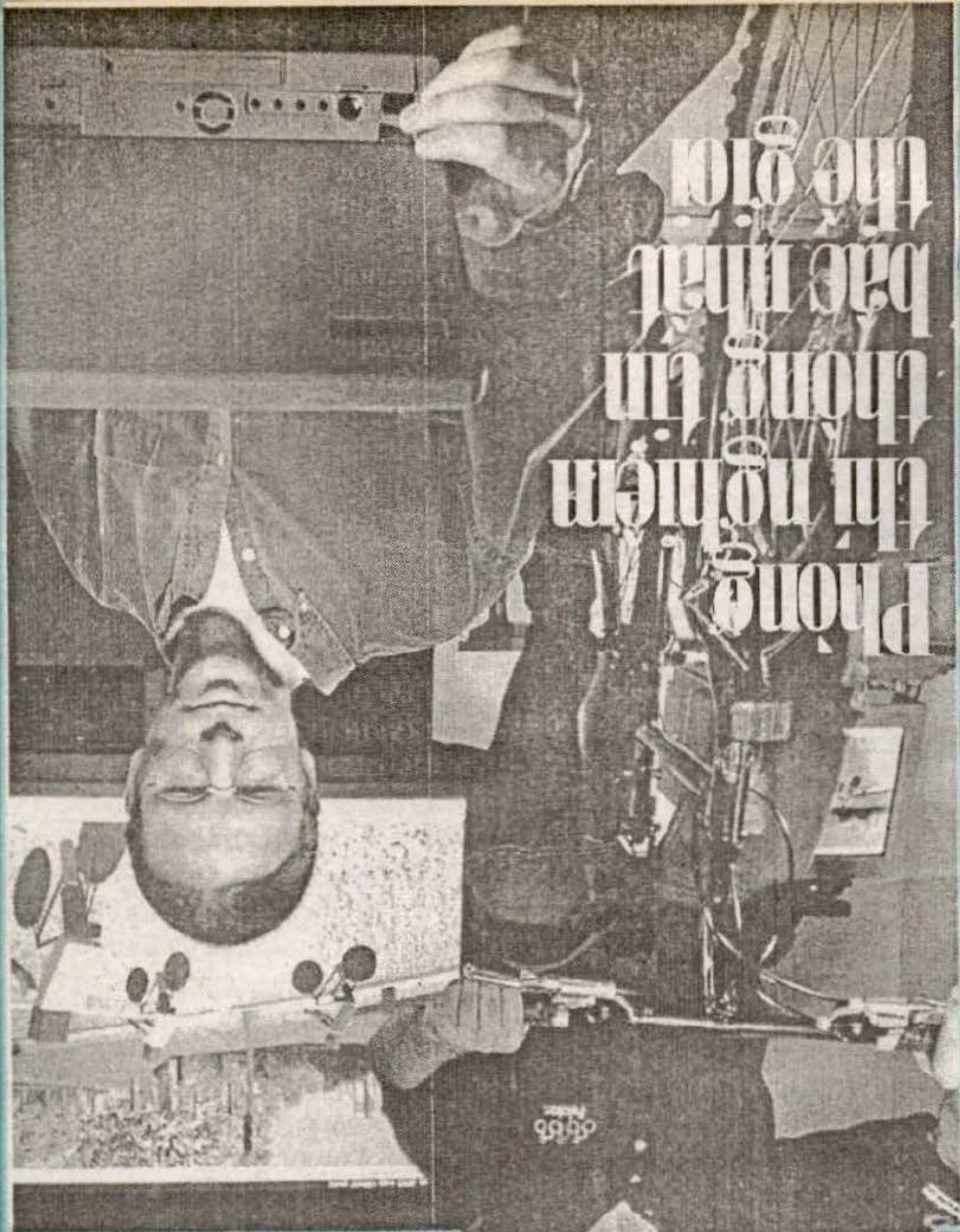
(Theo Photography)

• 75 năm lần lớn trong lĩnh vực nghiên cứu thông tin. Riêng năm 1997, đã đầu tư 24,6 tỉ đôla • Có 24.000 nhân viên trải khắp 20 quốc gia • Đại bản doanh đặt tại New Jersey (Mỹ) • Được xem là nơi đặt nền móng cho truyền hình và mạng Internet • Gần như cứ mỗi ngày lại có 1 phát minh mới!

BELT

DOANH DOANH

Đạp xe ảo

Từ đèn bán dẫn, công nghệ laser...

Năm 1947 được xem là một trong những năm quan trọng trong lịch sử phát minh của nhân loại, với sự ra đời của đèn bán dẫn (transistor). Công đầu thuộc về 3 nhà nghiên cứu của phòng thí nghiệm Bell. Đèn bán dẫn - với kích thước nhỏ gọn - đã xứng đáng thay thế những loại đèn cực kỉnh cẳng và mở hướng thu nhỏ trong công nghệ điện tử. Hình ảnh tiêu biểu nhất là những máy radio xách tay nhỏ xíu mà các bà, các cô đem ra ngoài phố như một vật trang sức. Đó cũng là bước khởi đầu đầy ấn tượng cho những con rệp điện tử sau này.

Phòng thí nghiệm Bell được xây dựng từ năm 1925. Thoạt tiên, đây chỉ là những nhà máy mini phục vụ cho Công ty điện thoại AT&T của Mỹ. Cái tên Bell được lấy từ tên của Alexandre Graham Bell, đồng sáng

lập AT&T. Ngay từ thuở "lập quốc", tổ hợp thí nghiệm Bell chỉ có nhiệm vụ nghiên cứu phục vụ công tác truyền thông. Dần dà, các nhà khoa học đã hiểu rằng chỉ có mở rộng bờ cõi thì mới mong tồn tại. Chính phủ Mỹ cũng tỏ ra "thoáng" trong việc cho phép Bell tung hoành. Quyết định ấy là một việc làm hết sức đúng đắn: Bell đã giành giải Nobel và tạo một uy tín lẫy lừng trong làng khoa học năm châu. Một trong những phát minh đáng nhớ nhất là công nghệ laser, ra đời vào năm 1958. Đến bây giờ, tia laser đọc mã vạch hoặc can thiệp vào các cuộc phẫu thuật có độ chính xác cao, đều là công trạng của Bell cả. Tia laser cũng có mặt trong điện thoại hiện đại dưới dạng quang động cực nhanh. Năm 1996, thị trường viễn thông ở Mỹ bùng nổ theo hướng tự do hóa và Bell đã không còn là "phụ

Thí nghiệm về cáp quang tại Bell

34 VÕ VĂN TẤN, Q.3, TP HCM
ĐT : 8223522 - 8221998 FAX : 8221836

5 NĂM TOPTEN

MÁY NHẬT BẢO HÀNH 3 NĂM

**Quảng cáo trên Đồng hồ GIMI KO
Hiệu quả với thời gian**

san" của AT&T nữa. Tự do rồi, nhưng Bell cũng đối mặt với một thách thức ghê gớm: nhu cầu bùng nổ thông tin liên lạc, nhất là mạng Internet. Do vậy mà vào năm 1998, các phòng thí nghiệm năng động bậc nhất của Bell đã phát minh một đầu đọc kỹ thuật số. Internet sẽ có những tiềm năng vô hạn về thương mại và tài chính. Chính vì vậy mà người ta cần một sự chính xác tuyệt đối về lĩnh vực điện tử như một chữ ký trên giấy. Ngày nay, các mã số cá nhân giống như những chữ ký vậy, giúp khách hàng rút tiền nhanh gọn tại các máy rút tiền tự động. Đây là "dấu vân tay" duy nhất và không thể sao chép. Tất cả đều nhờ Bell. Để có được lai lịch khách hàng qua vân tay thật, máy tính và máy scanner phải phân tích và tổng hợp 90.000 điểm khác nhau trên đầu ngón tay khách hàng. Một công việc tỉ mỉ đến như thế sẽ giúp loại trừ mọi trường hợp giả mạo. Tất nhiên, tất cả các máy rút tiền tự động đều phải "hỏi ý kiến tổng đài" khi có khách đến. Tất cả chỉ diễn ra trong vòng... 1 giây.

Đến hệ điều hành UNIX và trí thông minh kỹ thuật số

Cũng chính Bell đã cho ra đời

hệ điều hành UNIX mà các nhà chuyên môn vẫn gọi là bộ não của Internet. Ngày nay, cũng chính những bộ óc vĩ đại của Bell sẽ tìm hiểu xem: một giây trôi qua, có bao nhiêu lượng thông tin "trôi" qua trên mạng? Tất cả sẽ diễn ra nhờ một sợi quang duy nhất. Đầu năm 2000, một trong những dự án lớn nhất của Bell là tạo điều kiện tối đa để thông tin trên mạng dễ dàng đến tay người sử dụng, dù người đó không hề ngồi trước bàn phím. Một trong những con đường lớn là điện thoại di động, được cải tiến để biến thành một đài chỉ huy và truy cập thật sự. Nhưng Bell hiểu ngay rằng để có được thành tựu như vậy, cần phải có cả một "trí thông minh kỹ thuật số" cực kỳ tinh vi và một màn ảnh khả dĩ (lắp trên điện thoại) để người sử dụng đọc được thông tin một cách đầy đủ và chính xác. Cuộc cách mạng nối liền điện thoại di động và mạng Internet đang được xem là cú đấm chủ lực của Bell. Điều quan trọng hơn là công tác "biên tập tự động" của điện thoại. Nó phải biết đãi cát tìm vàng, lọc bỏ những thông tin rườm rà và chỉ lưu lại những thông tin đắt giá, chẳng hạn số fax, số điện thoại, dự báo thời

tiết, thông số về thị trường chứng khoán. Nếu người sử dụng nhận được e-mail (thư điện tử) thì điện thoại cũng tự động lược bỏ những gì vô bổ, chỉ giữ lại thông tin cần thiết. Để có được một trí thông minh nhân tạo như vậy, Bell còn vất vả nhiều. Một trong những hướng đi giải quyết thông tin nữa là giọng tổng hợp. Nếu e-mail thật sự bổ ích và quá dài thì điện thoại sẽ tự ngắt phần hiển thị trên màn hình và người sử dụng chỉ nghe một giọng tổng hợp đọc lại toàn bộ bức thư!

Dù đang có nhiều dự án to tát như vậy, Bell vẫn kịp đủ thời gian và đủ sức nghĩ đến nhiều chuyện khác. Tham vọng của Bell là Internet không chỉ bó khuôn trong con chuột và bàn phím: đó là những chuyến du lịch ảo. Người ta chỉ cần ngồi lên yên một chiếc xe đạp ngay trong phòng thí nghiệm và sẽ thấy mình ung dung đạp xe ở công viên Central (New York). Đây là hệ thống mang tên *Peloton*. Khi xe trong màn ảnh đạp phải một con dốc cao, người đạp xe trong phòng thí nghiệm cũng phải nghiêng rãng nghiêng lợ nhấn bàn đạp, thì xe trong màn ảnh mới vượt dốc được! Bell hy vọng là những cuộc đạp xe ảo này sẽ giúp người ta chiến thắng bệnh tật và stress, bởi lẽ phải đạp thật thì xe trong màn ảnh mới di chuyển.

Bất cứ khách nào đến đại bản doanh của Bell cũng tìm thấy bảng đếm số bằng phát minh từ 75 năm qua. Đến nay, con số này đã là 25.000, tức gần như mỗi ngày lại có 1 phát minh mới!

(Theo *Science Illustrée*, 12.1999 và *Quo*, 1.2000)

BIÊN NIÊN SỬ CỦA BELL

1926

Giám đốc AT&T khánh thành đường dây điện thoại châu Âu và Mỹ

1927

Trực tiếp truyền hình một buổi phát biểu của bộ trưởng thương mại Mỹ

1939

Phát minh máy tính điện tử

1947

Phát minh đèn bán dẫn

1954

Tế bào quang điện

1962

Vệ tinh Telstar truyền trực tiếp hình ảnh giữa châu Âu và Mỹ

1963

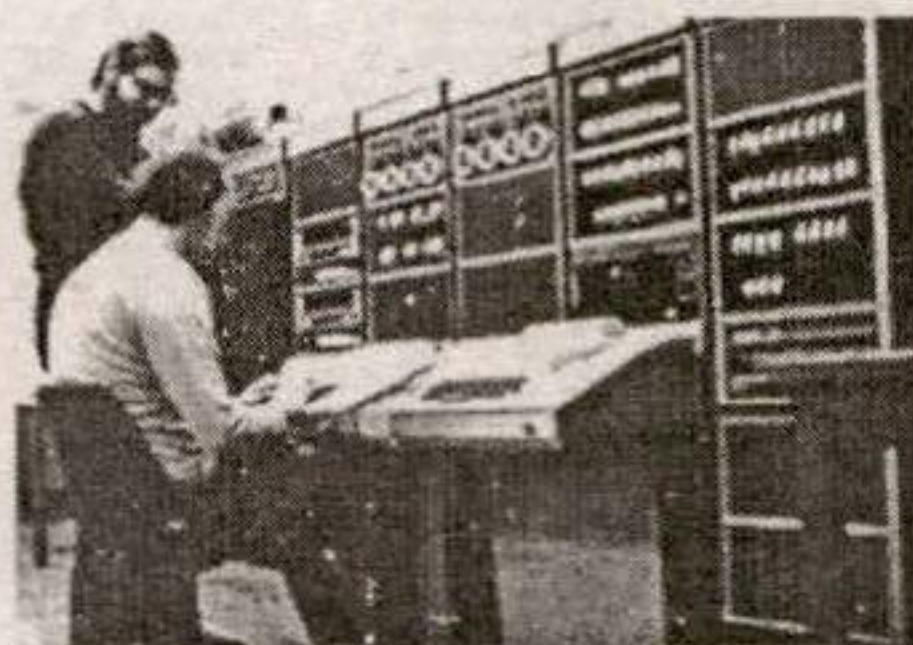
Phát minh điện thoại có phím bấm

1964

Điện thoại hiển thị ảnh người đối thoại

1969

Phát minh hệ UNIX

1977

Sợi quang học đầu tiên, đặt nền tảng cho truyền hình cáp

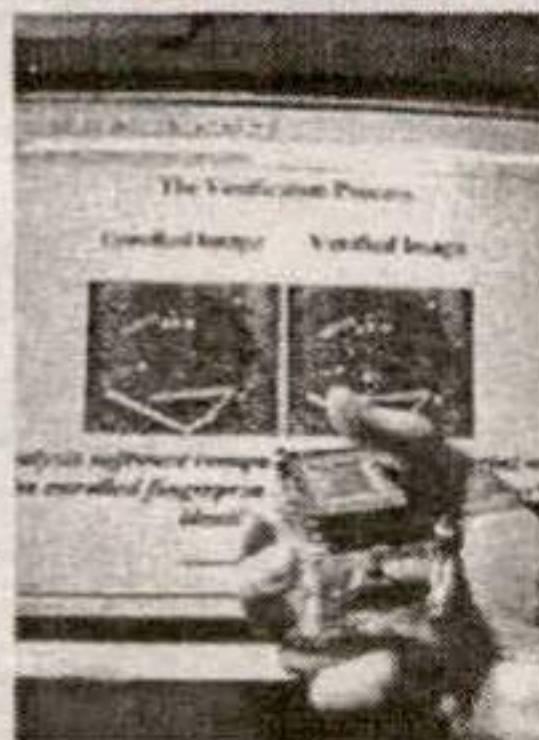

1989

Truyền hình có độ nét gấp đôi truyền hình thường

1998

Kỹ thuật số trong Internet

Tuần lễ đen tối của thương mại điện tử

Tuần lễ địa ngục đã xảy ra với ngành thương mại điện tử hôm thứ hai (7-2) vừa qua. Vào lúc 10 giờ 20 sáng, một địa chỉ quen thuộc của người sử dụng Internet là Yahoo bỗng trở nên chậm chạp lạ thường. Đến 10 giờ 30, gần một nửa số người truy cập vào website này được báo lỗi, cuối cùng nhận được... màn hình trắng xóa. Nhóm điều hành Yahoo gồm 4 kỹ sư, đứng

đầu là sáng lập viên David Filo (với 8 tỉ đôla giá trị phần hùn trong Công ty Yahoo), cầu cứu *Global Crossing* ở Sunnyvale, California - nhà cung cấp dịch vụ cho Yahoo. Đầu tiên, nhóm kỹ thuật nghĩ là một tuyến mạng bị hỏng, nhưng lúc phân tích luồng dữ liệu, họ mới phát hiện "một cơn lũ bit dữ liệu khổng lồ" gồm hàng triệu thông điệp vô nghĩa. Đến 11 giờ sáng, chỉ có 10% khách hàng Yahoo truy cập được trang chủ và phải mất đến 20 giây mới nối kết được. Yahoo đã bị tấn công theo kiểu DOS (denial-of-service - từ chối dịch vụ). Chuyên gia kỹ thuật Alan Hannan

FBI TUYÊN CHIẾN VỚI HACKERS

LA ANH

- HÀNG LOẠT WEBSITE NỔI TIẾNG BỊ HACKER (KẺ XÂM NHẬP MẠNG TRÁI PHÉP) TẤN CÔNG.
- KHI FBI (CỤC ĐIỀU TRA LIÊN BANG MỸ) VÀ BỘ TRƯỞNG TƯ PHÁP MỸ VỪA TUYÊN BỐ TRUY NÃ TỘI PHẠM HACKER XONG, MỘT CÂU KHIÊU KHÍCH ĐƯỢC ĐƯA NGAY LÊN WEBSITE CỦA FBI.
- NHỮNG LỖ HỎNG ĐÁNG NGẠI CỦA INTERNET.

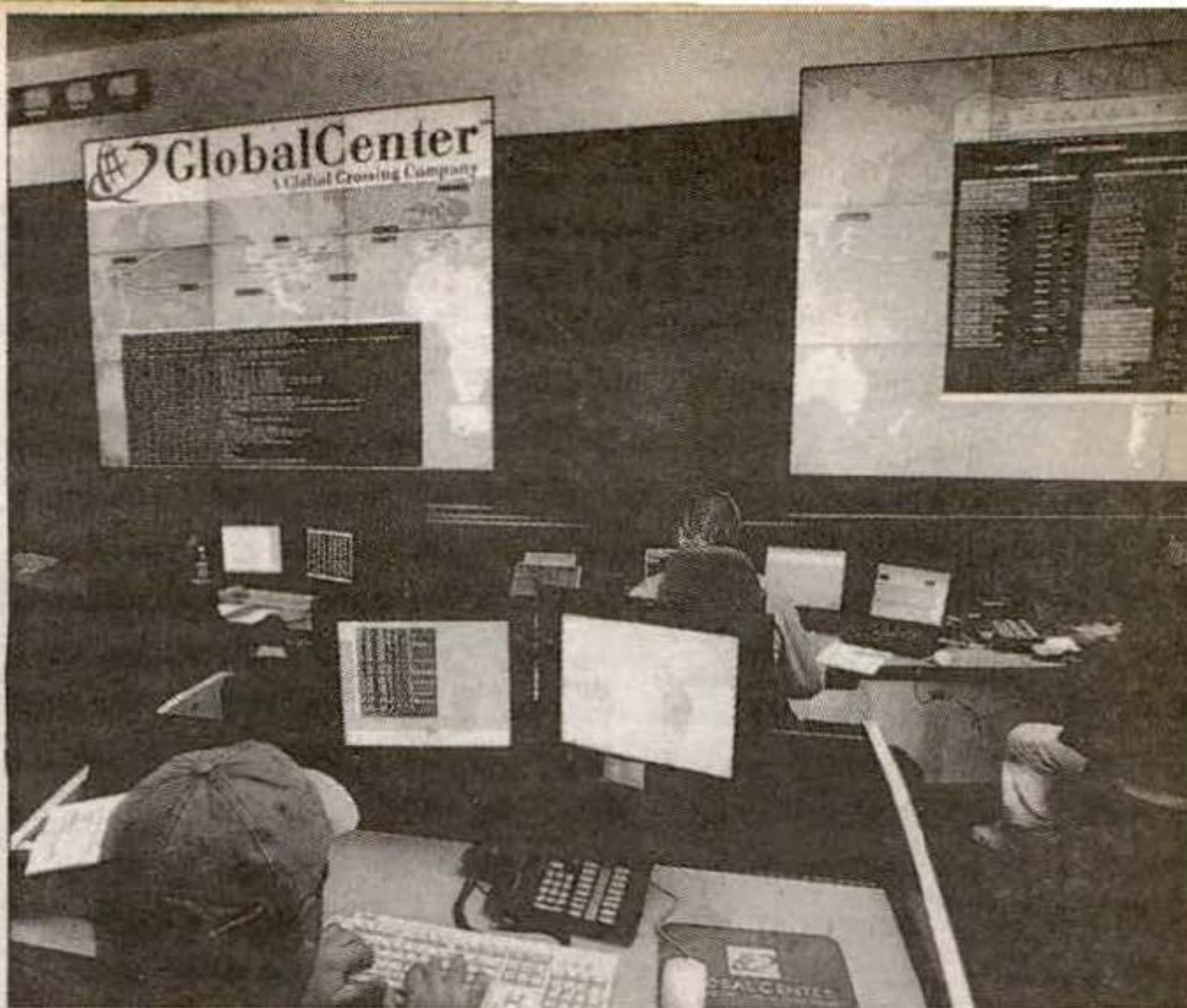

Trung tâm cung cấp dịch vụ Internet *Global Crossing* bị tràn ngập thông điệp vô nghĩa

của Global Crossing mất hàng giờ để theo dõi các máy tính nổi kết và tìm ra máy bị tấn công. Hannan phải thừa nhận: "Chúng tôi gặp một đối thủ khó nuốt đây!".

Sự thất thủ của Yahoo để lộ bí mật giấu kín của Internet: nó là một tạo tác tuyệt vời làm thay đổi cuộc

sống, nhưng nó vẫn còn nhiều khiếm khuyết nên có thể bị hạ gục một cách dễ dàng đến độ ngạc nhiên. Khi cố đi tìm kẻ tội phạm, các chuyên gia chỉ tóm được các máy tính giả, qua đó, bọn hacker dùng để che đậy bộ mã độc địa. Cuộc tấn công được khai mở từ ít nhất 50 địa điểm, dấu hiệu cho biết chắc chắn kẻ phá hoại đã "mượn" máy tính của người khác. Filo và nhóm kỹ sư Yahoo bắt đầu chuyển hướng của Yahoo sang một máy chủ (server) khác. Vào khoảng 3 giờ chiều, mọi dịch vụ của Yahoo hoạt động lại bình thường, cùng lúc các dữ liệu phá hoại cũng ngưng như thể bọn hacker biết rằng đã bị chặn đứng. Thật ra, chúng chỉ chuyển vị trí tấn công. Vào ngày hôm sau, nhóm Yahoo nhận được cú điện thoại cầu cứu từ *eBay* - website bán đấu giá nổi tiếng: "Chúng đã trở lại!". Rồi lần lượt *CNN.com*, *Amazon.com* (ngọn cờ đầu của ngành thương mại điện tử) bị tấn công kiểu DOS. Có lẽ "nhấn tâm" nhất là cuộc tấn công vào siêu thị trên mạng *Buy.com*: giám đốc điều hành Gregory Hawkins nhận được tin dữ ngay lúc ông đang có mặt tại sàn giao dịch Nasdaq (nơi giao dịch chứng khoán ngoài danh mục) để chào mừng

đợt phát hành cổ phiếu đầu tiên. Sang thứ tư (9-2), danh sách nạn nhân được bổ sung thêm *ZDNet.com* (website báo chí này bị nghẽn gần 2 giờ), hai website môi giới chứng khoán *E*Trade* và *Datek*.

Cuộc tấn công của FBI

Bóng ma của hacker rõ ràng thu hút sự chú ý của công chúng, sự hoảng sợ của phương tiện truyền thông buộc FBI phải tiến hành điều tra qui mô, Nhà Trắng phải mở hội nghị khẩn cấp về hacker. Đúng lúc bà Bộ trưởng Tư pháp Mỹ Janet Reno tổ chức họp báo tuyên bố FBI sẽ tổng tấn công, một thông điệp của hacker truyền thẳng lên website FBI: "Chúng tôi đã rút rồi". Như để trêu tức, 1 giờ sau đó, địa chỉ *Excite* trở thành nạn nhân thứ 9 của bọn hacker!

Điều tệ hại là hơn 2 năm trước đây, Đội phản ứng nhanh máy tính đã cảnh báo cộng đồng Internet về nguy cơ DOS. Dường như không một biện pháp bảo vệ hữu hiệu nào tồn tại. Các chương trình xâm nhập mạng trái phép có thể huy động cả trăm máy tính vào tấn công. Nhà cung cấp dịch vụ Internet có thể lọc dữ liệu chuyển đi; hay một công ty mang tên RSA Security cho biết khi phát hiện có nguy cơ

HACKER LÀM NGHỀN WEBSITE THẾ NÀO?

1. Một hacker bí mật cài mã hay chương trình vào máy tính lớn (hoặc máy chủ) có tốc độ nối kết Internet cao.
2. Các máy tính chờ tín hiệu từ hacker để tấn công một website định trước. Chúng đồng loạt "đội" hàng ngàn yêu cầu nhận thông tin giả làm mạng quá tải.
3. Các website như Yahoo nhận cả tỉ bit dữ liệu trong 1 giây. Cả mạng Internet bị giảm tốc độ truy cập mà tiêu biểu là hôm 9-2-2000: tốc độ giảm 26%.

xảy ra tấn công, phần mềm phòng thủ đòi hỏi các máy tính lạ phải giải mã phức tạp, vượt khả năng của máy tấn công. Trong đợt tấn công vừa rồi, phần mềm tội ác có thể được chép xuống dễ dàng từ Internet như Trin00, Tribal Flood Network, Stream, Spank...

Trong lúc cộng đồng Internet đang cố phối hợp tìm thủ phạm, FBI thật sự nhập cuộc với manh mối đầu tiên là một điểm chuyển tiếp cuộc tấn công vào CNN tại máy tính ở ĐH California. ĐH Stanford và ĐH California cũng xác nhận máy tính của họ bị lạm dụng trong cuộc tấn công, nhưng FBI khó lòng tiếp cận tội phạm thật sự vì không một địa chỉ có giá trị nào được để lại. Hy vọng lớn nhất là nỗ lực xem xét các tuyến dẫn dữ liệu trên Internet, từ đó mong khám phá ra manh mối về xuất nguồn của cuộc tấn công. Một cách khác là tìm trong các "gói dữ liệu" được chuyển đến máy tính mục tiêu của cuộc tấn công với hy vọng chúng chứa đoạn mã hay văn bản điểm chỉ ra hacker. Rõ ràng đây là khối lượng công việc khổng lồ, tốn thời gian mà FBI lại không phải là "lò chuyên gia tin học". FBI phải cậy đến các nhà tư vấn bên ngoài, hoặc dùng những kẻ nội gián trong giới hacker - phương pháp điều tra kinh điển nhất. Nếu bị buộc tội, thủ phạm có thể lãnh án 10 năm tù và số tiền phạt khoảng 250.000 đôla. Nhưng cho đến lúc

này, thủ phạm chưa lộ diện, thậm chí động cơ của màn phá hoại cũng chưa tỏ tường.

Động cơ của hacker "tà phải"

Tấn công vào máy tính của người khác hoặc một website mà không nhằm ý đồ trục lợi, đó là hành vi của hacker "tà phải". Họ có thể dùng một máy tính xách tay, chép xuống phần mềm tấn công kiểu DOS đẩy trên Internet rồi "quậy phá cho họ biết tay". Hacker kiểu này có thể ngồi ở tận các quán cà phê Internet ở Sofia (Bungari) hay Amsterdam (Hà Lan) và thực hiện trò đùa tương tự như chuyện... ăn cắp vặt trên đường phố. Cũng không loại trừ yếu tố thu lợi về tiền bạc trong hành vi phá hoại này vì "một lần thì có thể cho là trò đùa, nhưng đùa dai đẳng đến 9 lần thì quả có ý đồ" theo một nguồn điều tra cho biết. Trước nhiều dự báo sáng sủa cho ngành thương mại điện tử, các cuộc tấn công buộc các công ty trên mạng phải tăng cường an ninh, cầu viện đến các hãng an ninh máy tính và thế là khu vực này hốt bạc.

Rất nhiều tay cự hacker giờ đây là những ông chủ hãng an ninh trên mạng, hoặc được thuê với lương cao để bảo vệ mạng công ty lớn. Họ tham gia vào cuộc chiến bảo vệ công nghệ mà họ yêu thích và không ai đạt hiệu quả cao bằng họ. John Vranesevich, sáng lập viên website AntiOnline.com chuyên theo dõi hacker,

bị nhiều tay hacker xem là "kẻ phản bội". Website này hầu như bị tấn công liên tục, thậm chí AntiOnline còn cho người truy cập xem hacker nào đang tấn công họ! Trong khi cuộc họp báo về chống hacker đang diễn ra, AntiOnline soạn ngay một danh sách các tay hacker trẻ tuổi và háo thắng. Vranesevich còn ghi nhận thêm: "Mọi cuộc tấn công kiểu DOS đều do vài cá nhân muốn giành sự chú ý của nhóm bạn cùng lứa. Tôi tin là cuối cùng, nhóm ấy cũng bị lộ".

Các lỗ hổng trên Internet

Những cuộc tấn công mới đây không nhằm xâm nhập hệ thống, mà chỉ muốn làm chậm tốc độ truy cập. Dù vậy, việc xâm nhập không phải là việc khó vì Internet còn khá nhiều lỗ hổng, một số có nguồn gốc từ kiến trúc cơ bản của Internet. Được Bộ Quốc phòng Mỹ đưa vào sử dụng lần đầu cách đây 30 năm, Internet được thiết kế để chia sẻ thông tin giữa những người sử dụng đáng tin cậy, không phải dành cho công chúng hay để che giấu thông tin. Nhiều biện pháp an ninh dần dần được tăng cường cho một hệ mạng mở, nhưng chỉ như các miếng vá không che kịp các lỗ hổng. Nhiều ứng dụng mạng "kế thừa" điểm yếu từ các phần mềm - những chương trình chứa hàng triệu dòng chỉ thị khó tránh khỏi sai sót hay rỗi (bug). Các tay hacker thường khai thác những rỗi này để truy cập website hay máy tính cá nhân. Hồi đầu tháng 2, một hãng an ninh trên mạng phát hiện 11 chương trình bán hàng trên mạng cho người truy cập... tự sửa giá mặt hàng, như một chiếc xe hơi Chevy đời mới chỉ đáng giá 1,99 đôla!

Mọi thông tin cá nhân hiện nay thường bị "tương" lên mạng, thế là nảy sinh nạn đạo tặc nhận dạng. Đó là khi một tên bất lương nắm được số thẻ căn cước, tài khoản ngân hàng, số thẻ tín dụng và sử dụng

Bà Janet Reno tuyên chiến với hacker

dưới lốt người bị hấn nắm nhận dạng. Một tháng trước đây, một hacker tự xưng là Maxim đã khai thác rỗi trong phần mềm của website bán lẻ đĩa nhạc CDUniverse, chộp được 300.000 số thẻ tín dụng. Hắn đe dọa sẽ đưa tất cả lên mạng và chỉ phá hủy hồ sơ nếu được trả 100.000 đôla - một dạng tống tiền kiểu mới. CDUniverse từ chối và hắn đã đưa số thẻ tín dụng, tên và địa chỉ chủ thẻ lên Internet thật! Lập tức các công ty thẻ tín dụng phải phát hành thẻ mới.

Một vấn đề nan giải khác là việc thiếu hụt nhân tài điều hành mạng Internet. Một số sai sót về an ninh trên máy lẻ ra đã được sửa chữa nếu có chuyên gia phát hiện kịp thời. Thế mà tại Mỹ, chỉ có vài trăm người đủ khả năng bảo vệ cho gần 8.000 nhà cung cấp dịch vụ Internet hiện đang hoạt động. Số người tốt nghiệp ngành tin học hiện ít hơn 12 năm về trước. Vì vậy, một số người lo ngại sẽ có một trận Trân Châu cảng điện tử trong tương lai. Nhưng những người lạc quan tin rằng những bước thụt lùi này sẽ là điểm tốt cho Internet tương lai, "cơ thể" của nó sẽ mạnh mẽ hơn sau khi không bị "hạ gục" bởi những "vi khuẩn hacker".

(Theo Newsweek, Time, CNN và Infonews)

Thiết bị báo mất điện (ảnh 1)

Các cư dân ở hạt Westchester, New York (Mỹ) đang dùng thử nghiệm một thiết bị giúp họ giải tỏa bức bối khi mất điện: thiết bị *Power Sentry* tự động thông báo cho công ty điện lực địa phương sự cố đột xuất. Thiết bị nhỏ gọn này được cắm vào một ổ điện và nối với đường dây điện thoại. Chỉ 60 giây sau khi mất điện, cuộc gọi được thực hiện để công ty sớm sửa chữa khắc phục sự cố.

2

1 Bộ loa phẳng nhất thế giới (ảnh 2)

Với độ dày chỉ có 0,6cm, hệ thống loa *x-Space* của Công ty điện tử Mission (Anh) là loại loa treo tường phẳng và mỏng nhất thế giới. Kỹ thuật rung động phức tạp được sử dụng để trải âm thanh rộng khắp bề mặt loa, tái tạo tiếng nhạc. Hai loa của *x-Space* có kích thước 30cm x 21cm, tăng điều khiển bằng kích cỡ một máy tính xách tay.

Pin điện thoại di động có tuổi thọ 2 năm (ảnh 3)

Bạn trang bị một điện thoại di động trong xe hơi để đề phòng trường hợp khẩn cấp ư? Nếu bạn không sạc pin mỗi tháng,

3

máy sẽ không hoạt động lúc bạn cần đến. Loại pin kẽm của *Electric Fuel* có tuổi thọ đến 2 năm, chuyên dùng cho điện thoại di động trên xe hơi. Pin này phù hợp với các loại máy quen thuộc của Motorola, Nokia và Ericsson.

Máy nhắn tin trên đồng hồ đeo tay (ảnh 4)

Hãng Swatch giới thiệu loại máy nhắn tin nhỏ nhất thế

4

giới được dùng kèm trong... đồng hồ đeo tay. Màn hình tinh thể lỏng chứa được 10 thông điệp, mỗi thông điệp gồm 20 ký tự. Tuy nhiên, thông điệp chỉ gồm các con số được nhập trực tiếp từ phím điện thoại. Vì vậy, người sử dụng phải biết và ghi nhớ một bộ mã để hiểu thông điệp.

Huấn luyện viên điện tử (ảnh 5)

Bạn vừa hoàn tất bài tập chống tay hít đất, sau đó phải làm gì nữa? Thiết bị hướng dẫn tập luyện kỹ thuật số sẽ hỗ trợ cho bạn. Thiết bị này theo dõi và ghi nhận thời điểm suốt tiến

trình tập luyện của bạn. Bạn có thể tự thiết kế bài tập hoặc chép bài tập từ mạng Internet và chuyển vào thiết bị. Khi bạn tập luyện, thiết bị mang tên Physical Genius này sẽ phân tích và tính toán dựa trên dữ liệu về thể chất của bạn, từ đó đề ra bài tập phù hợp cho tương lai.

Máy ghi hình bí mật trong máy nhắn tin (ảnh 6)

Máy nhắn tin Express còn là một máy ghi hình

6

bí mật, kích thước máy là 5cm x 6cm. Độ nhạy sáng của máy là 0,1 lux, do đó máy có thể ghi hình ở nơi thiếu sáng với thị trường rộng 120°. Khi muốn xem đoạn phim vừa quay, người sử dụng chỉ việc nối máy với tivi, màn hình vi tính hoặc đầu máy video. Khi giắt máy Express ở thắt lưng, người đeo máy có thể ghi hình được nhiều hoạt động một cách kín đáo.

ĐỨC KHANH

5

**Cần mua máy lạnh, tủ lạnh,
máy văn phòng, máy giặt
đã qua sử dụng, cũ, hư...
Nhận sửa chữa bảo trì dài hạn.**

CƠ SỞ HUY HÀ
115ter Hai Bà Trưng, Q.1, TP.HCM

Liên hệ: anh Hoàng
ĐT: 8224586 - 091900050

SAIGON NewsReader
BẢN TIN KINH TẾ ANH NGỮ

**51 Đinh Tiên Hoàng, Q.1,
TP.HCM, SRV.**

**ĐT: (848) 9100092
Fax: 9100594**

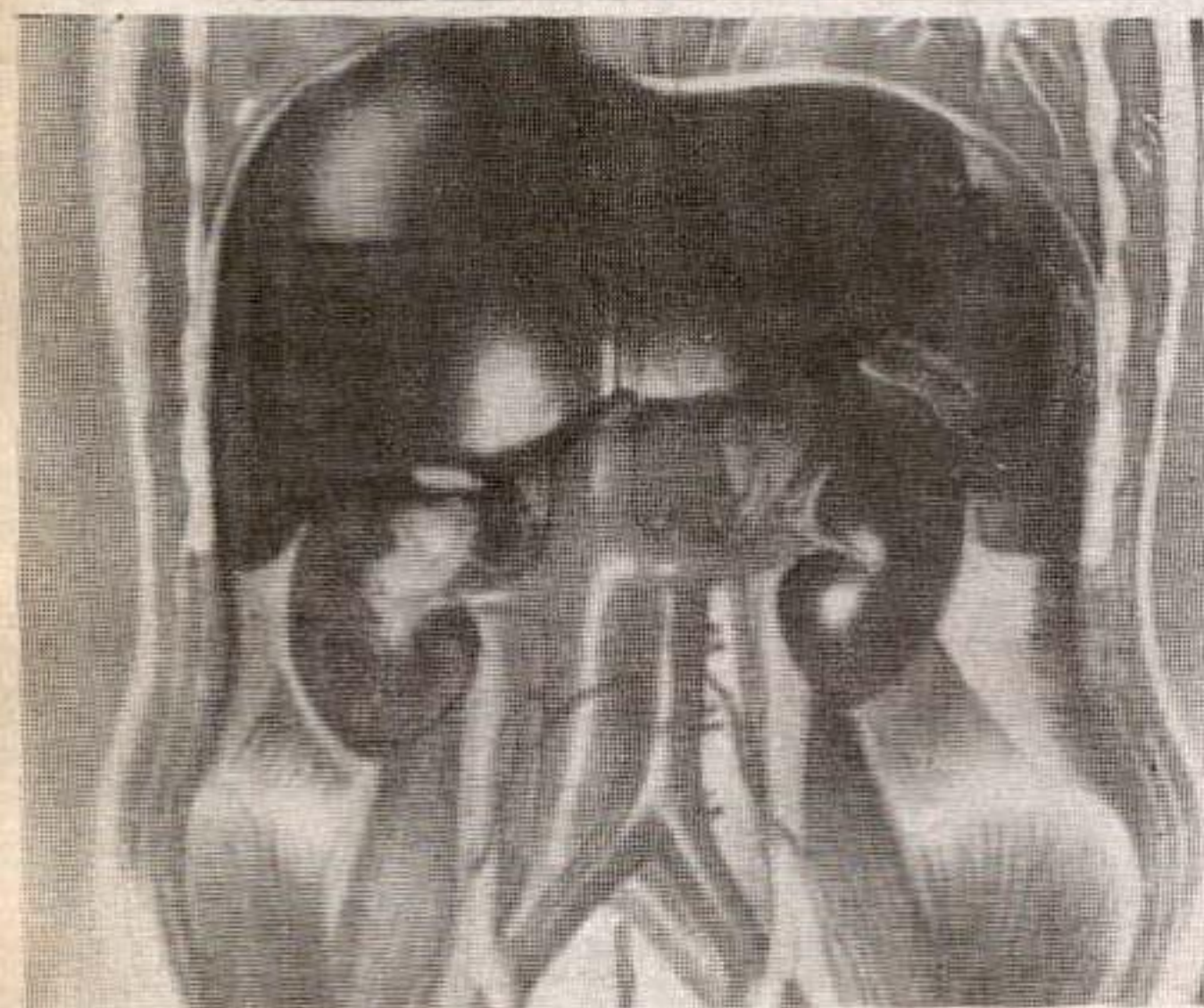
Y HỌC & SỨC KHỎE

CHIẾN ĐẤU VỚI BỆNH PHÌNH ĐỘNG MẠCH CHỦ BỤNG

TS. NGUYỄN HOÀI NAM

Bệnh nhân Phạm Văn B., với những triệu chứng đau nhiều ở bụng, hai chân lạnh và hơi tím, được đưa vào Bệnh viện Chợ Rẫy (TP. Hồ Chí Minh) trong tình trạng rất yếu, mệt. Bác sĩ khám, phát hiện bệnh nhân có cao huyết áp, vùng bụng dưới có một khối u căng và đập theo nhịp mạch. Sau một loạt xét nghiệm cận lâm sàng thông thường và với sự trợ giúp của siêu âm Doppler màu mạch máu, bệnh nhân được chẩn đoán phình động mạch chủ bụng (PDMCB) dưới thận dọa vỡ, được chuyển lên khoa phẫu thuật lồng ngực và tim mạch ngay trong ngày hôm đó phẫu thuật cắt bỏ túi phình, ghép mạch máu bằng ống ghép nhân tạo Dacron. Bệnh nhân đã được cứu sống trong niềm vui của gia đình.

Trường hợp khác, bệnh nhân Trần Thị H., 76 tuổi, quê ở Long An, được khám ở khoa tiêu hóa vì ăn khó tiêu và hay đau bụng vùng hạ vị. Theo người nhà bệnh nhân kể lại, triệu chứng này đã có khoảng 3 năm nay, mỗi khi đau nhiều thường thấy vùng bụng dưới của bệnh nhân nổi lên một khối u và đập rất mạnh, bệnh nhân có tiền sử cao huyết áp đã 10 năm nay, có điều trị nhưng không được theo dõi thường xuyên. Bệnh nhân được theo dõi tại khoa tiêu hóa 10 ngày, sau đó chuyển lên khoa phẫu thuật lồng ngực và tim mạch với chẩn đoán PDMCB đoạn dưới thận, đường kính túi phình đo được qua kết quả của chụp mạch máu cắt lớp với vi tính là 60mm và đã có dấu hiệu dọa vỡ ra phía sau phúc mạc.

Động mạch chủ trong khoang bụng

Lịch sử phát triển của bệnh lý PDMCB

Ngay từ thế kỷ thứ 16, đã có những mô tả đầu tiên về bệnh lý này bởi nhà giải phẫu học Vesalius. Nhưng trong nhiều thế kỷ, các thầy thuốc vẫn cho rằng không thể điều trị được và bệnh nhân hầu hết đều tử vong do biến chứng vỡ hoặc tắc mạch. Những cố gắng ban đầu chỉ nhằm thắt túi PDMCB được thực hiện bởi Rudolph Matas vào năm 1923. Tới năm 1949, BS. Nissen ở Mỹ đã dùng chất *cellophane* bao bọc xung quanh cổ túi phình cho nhà bác học thiên tài Albert Einstein, nhưng 6 năm sau cuối cùng túi phình cũng vỡ và ông bị tử vong sau khi từ chối mổ.

Mốc quan trọng nhất trong lịch sử điều trị bệnh PDMCB là ngày 29-3-1951 tại Bệnh viện Bourssaire-Paris, khi BS. Charles Dubost tiến hành ca mổ đầu tiên cắt bỏ toàn bộ túi phình và ghép động mạch chủ bụng bằng một mảnh ghép đồng loại lấy từ tử thi. Trong khoảng thời gian ngắn gần một năm sau đó, các nhà phẫu thuật người Mỹ như Michael DeBakey, Emerich Szilagyi, Julian... cũng có những đột phá quan trọng trong lĩnh vực này.

Năm 1952 đã bắt đầu xuất hiện những ống ghép động mạch bằng *vinylon*. Năm 1954 đã có những trường hợp đầu tiên được cắt bỏ toàn bộ túi phình và ghép bằng ống ghép nhân tạo thành công và từ đó đến nay đã có hàng triệu người trên thế giới bị PDMCB đã được cứu sống bằng phẫu thuật.

Tại Việt Nam, trước năm 1975 đã có một số trường hợp PDMCB

được mổ tại các trung tâm lớn về ngoại khoa như Bệnh viện Việt Đức (Hà Nội), Bệnh viện Chợ Rẫy, Bệnh viện Bình Dân (TP. Hồ Chí Minh)... Từ năm 1990 đến nay, phẫu thuật trên bệnh nhân PDMCB đã phát triển thành phẫu thuật thường quy hàng ngày trong mổ chương trình và cấp cứu tại các bệnh viện trên và đã lan rộng ra một số các bệnh viện khác như Bệnh viện Thống Nhất, Bệnh viện Nhân Dân Gia Định (TP. Hồ Chí Minh)...

Khi nào gọi là PDMCB?

Theo Hiệp hội phẫu thuật mạch máu quốc gia Mỹ, động mạch được gọi là phình khi đường kính động mạch chỗ nghi phình đo được qua CT (chụp động mạch cắt lớp bằng điện toán) phải lớn hơn đoạn động mạch bình thường chỗ bên trên 1,5 lần. Ở Việt Nam, đường kính trung bình của động mạch chủ bụng là 1,9cm ở phụ nữ và 2,2cm ở đàn ông. Động mạch chủ bụng được gọi là phình khi đường kính trên 3cm; tới 4cm là phình rõ và trên 5cm là phình lớn có chỉ định mổ nếu không sẽ bị vỡ đột ngột và tử vong.

Tần suất mắc bệnh trong dân chúng

Một nghiên cứu ở Mỹ cho thấy: ở độ tuổi từ 60 trở lên có ít nhất 5% số người bị PDMCB; hàng năm có khoảng 15.000 người chết vì PDMCB, đứng hàng thứ 10 về các nguyên nhân gây tử vong ở nam giới trên 55 tuổi. Tần suất mắc bệnh khác nhau ở nam và nữ, bình thường cứ khoảng 4 bệnh nhân nam thì có 1 bệnh nhân nữ. Tỷ lệ mắc bệnh trong dân chúng tăng dần theo tuổi thọ: càng lớn tuổi, tỷ lệ nguy cơ mắc bệnh càng cao.

Những nghiên cứu mới nhất

trong thời gian gần đây còn cho thấy số bệnh nhân bị PĐMCB cao gấp 8 lần ở nhóm hút thuốc lá so với nhóm không hút thuốc. Có đến 40% bệnh nhân bị cao huyết áp và nguyên nhân do xơ vữa động mạch chiếm 95%. Một số các nguyên nhân khác hiếm gặp hơn là: nhiễm trùng mạch máu, bóc tách động mạch chủ mạn, bệnh tự miễn *Takayasu*, giang mai, nấm, chấn thương hoặc bẩm sinh trong hội chứng *Marfan*.

Tại Việt Nam, tuy chưa có số liệu cụ thể, nhưng ở khoa phẫu thuật lồng ngực và tim mạch Bệnh viện Chợ Rẫy, chỉ trong vòng 3 năm (1996-1999) đã có hơn 50 bệnh nhân PĐMCB được mổ; tại Bệnh viện Bình Dân, số lượng còn nhiều hơn: trên 200! Hiện nay hầu như tuần nào cũng có bệnh nhân PĐMCB được mổ. Phần lớn bệnh nhân đều được cứu sống và ra viện an toàn, tuy nhiên một số bệnh nhân vì quá già yếu hoặc đến trễ, túi phình đã vỡ vào trong ổ bụng thì kết quả phẫu thuật cũng rất hạn chế.

Triệu chứng bệnh

Khoảng 2/3 số bệnh nhân của chúng tôi nhập viện vì một bệnh lý khác hoặc phát hiện bệnh rất tình cờ do đi khám một bệnh hoàn toàn không liên quan gì đến bệnh mạch máu. Khi khám bụng, bác sĩ thấy có một khối u đập theo nhịp tim; hoặc trong lúc làm siêu âm bụng, phẫu thuật bụng mà phát hiện ra. Những trường hợp này gọi là *thể không có triệu chứng của PĐMCB*. Chính vì không có hay rất ít có triệu chứng như vậy nên bệnh nhân rất chủ quan và chưa hiểu hết tác hại của bệnh; việc thuyết phục bệnh nhân và gia đình đồng ý phẫu thuật

là một việc hết sức khó khăn, đôi khi còn khó khăn hơn cả cuộc mổ.

Triệu chứng thường gặp nhất là đau bụng. Đau từ thượng vị và đau lan ra sau lưng, đôi khi xuống mông hoặc bẹn làm nhiều bệnh nhân tưởng là đau dạ dày và tự đi mua thuốc về uống nhưng lúc đỡ lúc không. Nếu đau đột ngột tăng lên hoặc trở nên liên tục phải coi chừng khả năng vỡ của túi phình.

Một số triệu chứng về tình trạng thiếu máu mãn tính của hai chân như: đi lặc cách hồi, hoại tử đầu chi, bị chuột rút (vọp bẻ), tắc động mạch nuôi chi cấp tính...

Quan trọng nhất là sự xuất hiện của khối u ở bụng, giới hạn nhiều khi cũng không rõ ràng và đập mạnh theo nhịp mạch. Tuy nhiên, cần phải chú ý trường hợp bệnh nhân bị hẹp môn vị, dạ dày căng to cũng tạo cho ta cảm giác khối đập theo nhịp mạch. Một số bệnh nhân vào bệnh viện trong tình trạng cấp cứu, mạch tăng nhanh, huyết áp hạ, tay chân lạnh, bụng đau dữ dội, nguyên nhân do túi phình động mạch bị vỡ, chúng tôi phải tiến hành mổ cấp cứu cho bệnh nhân và phải vận dụng nỗ lực tối đa của bác sĩ phẫu thuật và bác sĩ gây mê hồi sức vừa xoa bóp tim, vừa bơm máu trực tiếp vào động mạch mới có thể cứu sống bệnh nhân.

Một khi nghi ngờ có PĐMCB, chúng ta nên đi khám bệnh và được bác sĩ đề nghị làm siêu âm bụng thông thường để định hướng chẩn đoán. Khi nghi ngờ, bệnh nhân sẽ được siêu âm Doppler màu. Siêu âm là một phương tiện chẩn đoán khá chính xác, rẻ tiền và hữu ích trong chẩn đoán PĐMCB. Tại bệnh viện,

bệnh nhân sẽ được chụp CT động mạch chủ bụng; ở một số trung tâm về phẫu thuật mạch máu, bệnh nhân có thể được chụp toàn bộ động mạch chủ với kỹ thuật số có xóa nền là phương pháp chẩn đoán hiện đại nhất hiện nay. Ngoài nhiệm vụ giúp đỡ công tác chẩn đoán, chụp hình động mạch kỹ thuật số còn giúp các bác sĩ phẫu thuật chỉ định và lựa chọn phương pháp mổ chính xác và an toàn nhất cho bệnh nhân.

Một số biến chứng thường gặp của PDMCB

Biến chứng đầu tiên hay gặp nhất và là kết quả của sự tiến triển tự nhiên của bệnh này là vỡ túi phình. Chỗ vỡ có thể ra sau phúc mạc và tạo thành lỗ rò; biến chứng vỡ của PDMCB có thể được báo trước bằng cơn đau kịch phát. Ngoài ra, PDMCB còn có thể vỡ vào các cơ quan nội tạng khác như: vỡ vào tá tràng gây nôn ra máu ồ ạt; vỡ vào tĩnh mạch chủ dưới gây rò động tĩnh mạch và bệnh nhân sẽ tử vong vì suy tim cấp.

Một số biến chứng khác ít gặp hơn và không trầm trọng bằng: thiếu máu cấp tính hai chi dưới, hoặc chèn ép vào các cơ quan khác: chèn vào tá tràng gây hẹp môn vị, niệu quản trái gây cơn đau quặn thận và ứ nước thận trái...

Vài nét về điều trị

Trong mọi trường hợp đều phải mổ để lấy đi toàn bộ túi phình và thay vào đó là một đoạn động mạch nhân tạo. Tuy nhiên, khi chỉ định phẫu thuật cũng cần phải cân nhắc đến các yếu tố nguy cơ và các bệnh đi kèm mà người bệnh mắc phải do tuổi tác lớn.

Trong trường hợp túi phình bị

vỡ, việc chỉ định mổ cấp cứu là bắt buộc, tuy nhiên nếu bệnh nhân bị vỡ túi phình trong bệnh viện, việc phát hiện sớm có thể giúp phẫu thuật viên cứu sống được bệnh nhân. Những trường hợp vỡ túi phình tại nhà do phát hiện trễ, thời gian chuyển viện kéo dài, nên bệnh nhân thường vào bệnh viện trong tình trạng rất nặng, mạch nhanh, huyết áp hạ. Có khi chúng tôi vừa phải bơm máu qua đường động mạch, vừa mổ nhưng chỉ cứu sống chừng 50% số trường hợp là tối đa.

Có một số trường hợp PDMCB có thể trì hoãn phẫu thuật được với điều kiện phải điều trị nội khoa tích cực và theo dõi sát diễn tiến của túi phình. Đó là những bệnh nhân có túi phình không có triệu chứng cơ năng, kích thước của túi phình đo được trên siêu âm không quá 5cm, bệnh nhân có một số bệnh đi kèm nặng như: thiếu máu cơ tim, tâm phế mạn, ung thư giai đoạn cuối...

Đôi lời nhắn gửi

Nếu được tham quan một ca mổ PDMCB, các bạn sẽ chứng kiến những giây phút đấu tranh rất căng thẳng của các thầy thuốc, đặc biệt là các bác sĩ phẫu thuật, để giành giật sinh mạng người bệnh từ tay tử thần. Trong mỗi thành công của người thầy thuốc đều có sự đóng góp không nhỏ của người bệnh và thân nhân. Qua những bài viết này, chúng tôi hy vọng các bạn sẽ hợp tác nhiều hơn nữa với chúng tôi trong việc phát hiện bệnh PDMCB, trong theo dõi diễn tiến của bệnh và trong việc thuyết phục bệnh nhân đồng ý điều trị bằng phẫu thuật. ■

Chữa bệnh bằng ánh sáng

Kỳ II: ĐƯA TIA SÁNG LASER VÀO TẬN MẠCH MÁU VÀ CƠ QUAN NỘI TẠNG

(Xem từ
TGM 374)

Từ ngày được ứng dụng vào lĩnh vực y khoa, tia laser đã trở thành công cụ đắc lực cho các thầy thuốc. Chỉ riêng trong điều trị tim mạch, laser đã giúp cứu sống hàng vạn người mỗi năm, đặc biệt với chứng nhồi máu cơ tim mà trước đây y học từng phải bó tay trong đa số trường hợp. Ngày nay, tuy đã có nhiều phương pháp khá thành công trong điều trị nhồi máu cơ tim như sử dụng men tiêu máu cục, thuốc chống kết vón tiểu cầu, thuốc giãn vành, chống loạn nhịp, sử dụng oxy cao áp...nhưng tỉ lệ tử vong vẫn còn

khá cao. Trong khi đó, sử dụng laser chiếu nội mạch đã làm giảm tỉ lệ tử vong của nhồi máu cơ tim cấp xuống đến mức thấp nhất: 5%.

Nhồi máu cơ tim chính là hiện tượng tắc động mạch vành, xảy ra do nhiều nguyên nhân: nghẽn mạch do mảng vữa xơ mạch máu; xuất huyết nội mạch ở chỗ xơ vữa và hình thành bục máu bên trong thành mạch máu, thu hẹp lòng mạch dẫn tới tắc; do vật lạ từ xa dẫn tới (cặn trong dịch truyền chẳng hạn); các yếu tố thứ phát như gắng sức, xúc động mạnh... Với phương pháp nội

soi, các thầy thuốc luôn đầu dò cùng dây quang dẫn vào tận trong tĩnh mạch cơ tim và phát tia laser He-Ne với công suất 1-2mW, chiếu liên tục trong 30-40 phút. Tia laser này có tác dụng giảm kết dính tiểu cầu và hồng cầu, tăng tiêu hủy *fibrin* (một trong những yếu tố gây đông máu), tăng nhiều yếu tố có lợi và

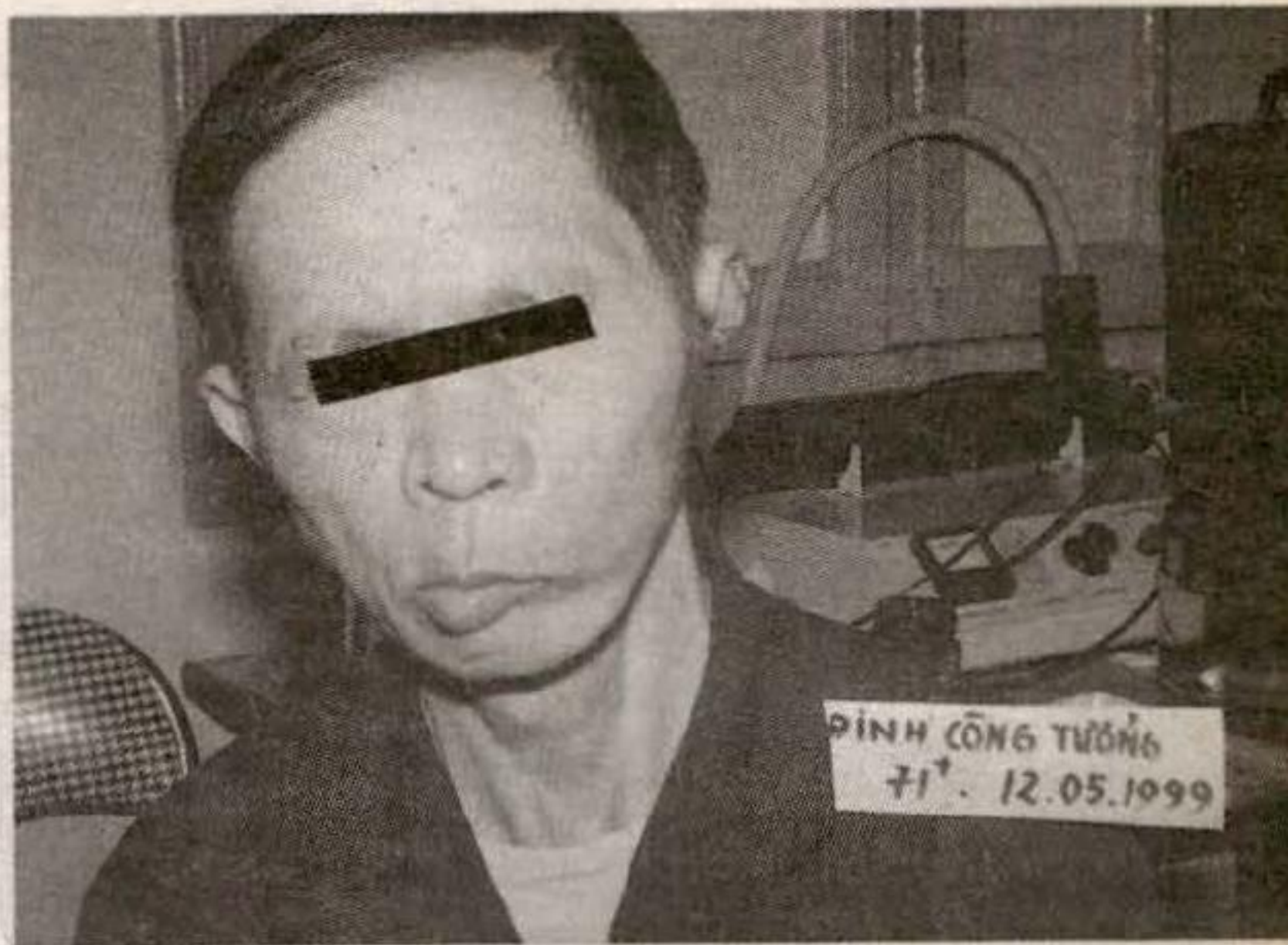

Thiết bị laser nội mạch

giảm nhiều yếu tố bất lợi khác, cải thiện tốt tính lưu biến của máu. Điều trị nhồi máu cơ tim bằng laser đã làm giảm thấp các biến chứng, giảm rõ tỉ lệ tử vong.

Laser He-Ne còn được sử dụng trong điều trị thiếu máu cơ tim (chứng bệnh thường gây các cơn đau thắt ngực), bằng cách chiếu trực tiếp lên tim, chiếu vào máu trong tĩnh mạch và chiếu vào máu trong buồng tim. Liệu pháp này có hiệu quả rất cao trong điều trị thiếu máu cơ tim cấp, giảm rõ tỉ lệ rung thất và ngăn chặn được sốc tim do nhồi máu cơ tim.

Các nghiên cứu gần đây nhất còn cho thấy một khả năng nữa của laser: phá điểm tắc nghẽn trong mạch máu não. Não được nuôi dưỡng bởi một hệ thống mạch máu và vi mạch cực kỳ phức tạp. Nếu trong động mạch xuất hiện điểm nghẽn (thường do cục máu đông), tế bào não sẽ không được cung cấp đầy đủ oxy và các dưỡng chất, do đó sẽ ngưng hoạt động sau vài phút. Đó chính là hội chứng tai biến mạch máu não, gây đột quỵ, dẫn đến tử vong trong một số trường hợp. Nếu nạn nhân thoát chết thì những di chứng cũng rất nặng nề vì các tế bào não bị chết không thể điều khiển các bộ phận khác của cơ thể, gây nên tình trạng bại, liệt, mất khả

Một bệnh nhân đang được xạ trị bằng laser

năng giao tiếp ngôn ngữ. Tại hội thảo quốc tế của Hiệp hội đột quỵ Mỹ tổ chức ngày 10-2-2000, bác sĩ Wayner Clark thuộc Trung tâm đột quỵ Oregon đã công bố kỹ thuật sử dụng tia laser để phá điểm nghẽn trong mạch máu não. Về nguyên tắc, nếu điểm nghẽn không được “giải tỏa” trong vòng 6 tiếng đồng hồ kể từ khi tai biến xảy ra, một phần khu của não sẽ chết, gây bại liệt, câm khẩu...Giải tỏa điểm nghẽn bằng thuốc là một biện pháp đang được áp dụng, song còn có nhiều nhược điểm. Bằng thiết bị laser với ống quang dẫn có đường kính không quá 1mm và loại tia laser chỉ tác động lên vật chất có màu đỏ, người ta có thể phá điểm nghẽn trong...vài giây (trong khi các biện pháp khác đòi hỏi vài giờ). Đầu dò thiết bị được đưa vào não và nhờ “radar chỉ đường” là máy X-quang hiện hình được đưa đến một vị trí cách điểm nghẽn 1cm - ở khoảng cách lớn hơn hoặc nhỏ hơn, tia laser không phát

huy được tác dụng phá nghẽn. Khi tia laser được phát ra, cục nghẽn có màu đỏ nên hấp thụ năng lượng và bị phá hủy, còn thành mạch máu màu trắng nên không bị ảnh hưởng gì. Kỹ thuật phá nghẽn mạch bằng tia laser đang mở ra một tương lai sáng sủa cho lĩnh vực điều trị tai biến mạch máu não.

TS. Trần Công Duyệt, giám đốc Trung tâm Vật lý - Y - Sinh học (TTVLYSH) cho biết, tại Việt Nam, kỹ thuật laser nội mạch đã được ứng dụng từ năm 1991. Từ những ngày đầu, kỹ thuật này được tiến hành tại TTVLYSH để điều trị di chứng tai biến mạch máu não (nhưng chưa phải kỹ thuật phá nghẽn như vừa trình bày), thiếu máu cơ tim, gần đây còn được áp dụng trong điều trị các bệnh lý hệ thần kinh như Parkinson, bệnh mất ngủ kéo dài, hội chứng thiếu năng tuần hoàn não và các bệnh lý khó điều trị trong chuyên khoa da liễu như vẩy nến, Eczema... Đặc biệt, tại TTVLYSH, kỹ thuật laser đã được ứng dụng trong tạo hình thẩm mỹ: tạo mí mắt, xóa sẹo lồi, xóa nốt ruồi, tàn nhang...

CON DAO MỔ THẦN KỲ

Phẫu thuật ngoại khoa được thực hiện nhằm cắt bỏ những tổ chức bệnh lý và tiến hành phục hồi chức năng của chúng. Dụng cụ phẫu thuật rất đa dạng, có những loại cực kỳ tinh vi, phức tạp về mặt kỹ thuật. Chính trong lĩnh vực này đã xuất hiện nhiều cuộc cách mạng về kỹ thuật, trong đó, dao mổ laser có một vị trí nổi bật.

Với dao mổ thông thường, phẫu thuật viên thao tác dễ dàng, vì cảm giác đè ấn đã trở nên quen thuộc

với mỗi người. Tuy nhiên, đường mổ bằng dao kéo thông thường nhất định sẽ chảy máu, do đó phải xử lý cầm máu bằng kim chuyên dụng. Nhưng khi cần cắt bỏ các tổ chức ung thư, vì dao thường không có khả năng cầm máu ngay, các đường bạch huyết cũng không được đóng kín, nên các tế bào ung thư trên đường mổ có thể đổ vào các đường bạch huyết để phát tán ra xa, tạo khả năng di căn dễ dàng. Trước đây, người ta đã nghĩ đến biện pháp dùng hiệu ứng nhiệt để khắc phục hiện tượng chảy máu. Dao mổ điện vào cuộc. Với dòng cao tần đốt cháy các tổ chức trên đường mổ, dao điện có khả năng cầm máu tốt, nhưng trên đường mổ sẽ để lại muội than do quá trình đốt cháy tổ chức. Ngoài ra, dao điện gây vùng bỏng nhiệt có diện tích lớn, tạo lớp hoại tử sâu nên quá trình liền sẹo diễn ra khó khăn hơn. Dao lạnh, với hiệu ứng nhiệt ngược chiều, tuy không để lại muội than nhưng cũng gây bỏng lạnh, hoại tử và độ chính xác đường mổ không cao, thời gian mổ phải kéo dài vì quá trình phẫu tích diễn ra rất chậm chạp. Dao mổ plasma có một số ưu điểm nhưng nhược điểm cũng còn nhiều, do đó thường chỉ được sử dụng trong phẫu thuật cắt bỏ các mô mềm như gan, lách. Đặc biệt, chỉ có dao mổ laser là có nhiều ưu điểm nổi bật mà các loại dao khác không có được. Dao mổ laser dựa trên hiệu ứng nhiệt của tia laser công suất cao, có thể cắt, quang đông, bốc bay các tổ chức (biến thành thể khí làm cho bay hơi), bóc lớp, phân hủy nhiệt có chọn lọc. Với dao mổ laser, phẫu thuật

được tiến hành không cần gây mê, trong nhiều trường hợp không cần cả thuốc gây tê tại chỗ; không gây ra sự tiếp xúc trực tiếp giữa dụng cụ và đường rạch, vô khuẩn đường rạch nhờ nhiệt độ cực bộ cao; cầm máu tốt, giảm phù nề, tiết dịch, xung huyết, giảm chấn thương và tạo được ngay hàng rào sinh học trên đường rạch; rút ngắn thời gian mổ, điều trị hậu phẫu nhẹ nhàng.

Nếu sử dụng với các chất nhạy cảm quang, tia laser còn tạo ra hiệu ứng quang động học. Như vậy, có thể thấy rằng laser có khả năng tham gia hầu hết các kỹ thuật trong phẫu thuật ngoại khoa. Với khả năng cắt, cầm máu, loại bỏ tổn thương bề mặt, khâu nối, hủy diệt tế bào bệnh một cách có chọn lọc, dao mổ laser tỏ ra có ưu thế tuyệt vời với độ chính xác cao. Đúng như Isner, một nhà ngoại khoa lừng danh, đã phát biểu: "Với con dao laser, người thầy thuốc phẫu thuật đã có thể chạm trở những gì mình muốn".

Về khả năng "chạm trở" của tia laser, TS. Trần Công Duyệt đưa ra một thí dụ trong điều trị tái tạo phân bố mạch bằng laser xuyên qua cơ tim. Đã từ lâu, người ta biết rằng động mạch vành ở tim loài răn chỉ đảm nhiệm được 1/6 nhu cầu lượng

Bốc bay bớt đen bằng laser trước và sau điều trị

máu cần thiết để nuôi tim, phần còn lại do những kênh đặc biệt đảm nhiệm. Từ đó xuất hiện ý tưởng tạo thêm những kênh mới trên tim người trong điều trị các bệnh lý về tim. Người ta đã thực nghiệm khoan thủng cơ tim bằng kim thông thường và lúc đầu cũng mang lại những kết quả nhất định. Nhưng chỉ một thời gian ngắn sau đó, các kênh mới này bị đóng lại do sự tạo sẹo. Vào năm 1994, hai bệnh nhân đầu tiên được khoan tim bằng laser trong điều trị thiếu máu cơ tim: một người được khoan 27 kênh và người kia được khoan 40 kênh trên tim với đường kính lỗ khoan chỉ 500 micromet. Đến nay đã có hàng trăm bệnh nhân được hưởng kỹ thuật này, với tỉ lệ tử vong là 0%.

Kỳ tới: Laser làm đẹp

NHÓM PHÒNG VIÊN KHOA HỌC

Ông già Noel

Mới sáng sớm ngày mồng một Tết âm lịch, anh chủ hiệu ảnh đã vác ông già Noel trên vai, cẩn thận đặt xuống bên cạnh con rổng trước cửa hiệu. Trời lạnh, đúng là thời tiết ngày Tết ở miền Bắc. Sương tan dần, bắt đầu có nắng nhẹ, đầu năm thế này là đẹp. Mặt ông già Noel sáng hồng lên. Mũ lông, áo dạ đỏ dày cộp với cổ lông, râu dài trắng như tuyết, trông ông rõ đĩnh đạc, trang trọng và vui tươi. Ông nghĩ thầm: thế là mình được đón hai cái Tết. Một cái Tết cuối năm dương lịch đón Chúa giáng sinh rồi sang năm mới, dân gọi là Tết tây. Một cái Tết cổ truyền đón năm mới âm lịch, dân gọi là Tết ta. Cái Tết ta này mới to làm sao. Người dân tấp nập mua sắm mọi thứ để đến nửa tháng, mười ngày trước Tết. Cành đào hồng, đỏ, quất đỏ vàng, cúc vàng và đủ các loại hoa rực rỡ nhiều màu. Bánh chưng, giò chả, mứt kẹo, nhiều thứ quá! Ông già Noel nhớ đến ngày năm mới ở phương Tây, bước sang năm mới tuyết rơi trắng đất trắng trời, rét buốt đến tận xương, người ta làm bánh mừng năm mới, uống rượu mạnh và chúc mừng nhau, chạm cốc choang choang. Đã bao nhiêu thế kỷ, đêm Giáng sinh ông vác trên vai một cái bao thật to, trong đựng vô khối đồ chơi cho trẻ con. Ông cẩn thận đi đến từng nhà, đặt một thứ đồ chơi bên giường của em nhỏ ngoan ngoãn đang ngủ say, để đến sáng hôm sau em tỉnh dậy mừng rỡ được nhận quà của ông già Noel. Ông còn nghiêm khắc đối với trẻ hư, có khi ông còn đặt một cái roi để răn đe. Công việc cần mẫn hàng năm của ông được mọi người yêu mến, vắng ông thì chẳng còn vẻ gì là năm mới. Vì thế ông có mặt khắp nơi ở những xứ lạnh cuối năm tuyết trắng. Người ta dựng ông lên bằng bông, bằng giấy, vẽ ông lên tủ kính bên cạnh cây thông. Thế là đến khi vắng người, ông trở nên cử động được, bước đi vào ban đêm, đưa niềm vui đến khắp mọi nhà...

Còn ở đây, xứ sở nhiệt đới, không có tuyết trắng, chỉ có thời tiết khá lạnh vào lúc sang xuân, nhưng đối với ông lại là mát mẻ. Ông già Noel không nhớ rõ ông đến xứ này từ bao giờ, nhưng mọi người ngày càng thích thú ông. Sự có mặt của ông trở thành niềm vui đối với nhiều người lớn, trẻ con ở thành thị. Người ta dựng ông ở cửa hàng, khách sạn, trên hè phố. Sáng mồng một Tết ta, ông đứng trước cửa hiệu ảnh này, vẻ kiêu hãnh. Có nắng, không khí ấm dần lên, vì mặc bộ áo dày cộp quá, ông thấy nóng, mồ hôi vã ra khắp người. Nhưng ông nghĩ đành chịu vậy, chịu một chút để đem lại niềm vui cho mọi người. Ông còn nghĩ, nếu mình may bộ áo khác, thì còn ai nhận ra được ông già Noel nữa! Đã có nhiều người diện quần áo đẹp qua lại. Một đôi trai gái đến mở hàng đầu năm, đứng chụp ảnh bên con rổng vàng và ông già Noel. Ông thấy hãnh diện, thế là ông đã có chút công vun đắp cho tình yêu đôi lứa, có lẽ là mối tình đầu. Lại mấy người nữa đến chụp ảnh, họ là bạn bè với nhau. Một người đàn bà dắt một bé trai đến, ngắm nghía một lúc, quyết định chụp ảnh hai mẹ con, rồi chụp riêng đứa con. Thành bé nghịch ngợm, tay cầm một quả táo ngọt giống H12 giơ cao lên, gi sát miệng ông già Noel. Ông giật thót, thấy bức mình vì thành bé hỗn quá. Tuy vậy, ông cũng vẫn mỉm cười. Ngày Tết mà. Ít phút sau, dân qua lại có thưa hơn, họ đã rẽ vào lối đi lễ đến, lễ chùa. Bấy giờ, ông già Noel mới có thì giờ nhìn xung quanh, lúc này ông hầu như quên mình đang đứng ở đâu. Bình tĩnh nhìn, ông mới chợt nhận ra ông đang đứng dưới miệng

GIẢI ĐÁP Y HỌC

♦ Tôi bị cận thị 10 độ, có đo mắt và tiệm kính cho tôi mang kính 8,5 độ. Chênh lệch như vậy có hại cho mắt không? Khi đi đường, lúc ở nhà, tôi không mang kính thì có bị lên độ không? (Bùi Văn Thâu - Bình Dương)

- Bạn phải đeo kính thật đúng với độ đã thử và cần được bác sĩ nhãn khoa khám chứ không thể căn cứ hoàn toàn vào máy điện tử vì nhiều lúc máy vẫn có thể sai. Nhiều tiệm chuyên bán kính có lúc không đủ các loại tròng kính có độ cận quá nặng, nên bán thay thế tạm bằng loại khác. Điều này khá nguy hiểm vì mắt bạn sẽ dễ tăng độ sau một thời gian luôn phải điều tiết mà vẫn trông không rõ. Đi đường, ở nhà (trừ lúc ngủ), bạn nên mang kính thường xuyên vì độ cận của bạn đang là quá nặng.

♦ Em sắp lập gia đình nhưng chưa muốn có con ngay. Vợ chồng mới cưới có nên dùng bao cao su không? Nếu dùng thuốc ngừa thai quá lâu có hại gì không (dùng trong 2 năm)? Nên dùng loại thuốc nào an toàn, không có hại về sau? (N.T.Giang - Đồng Nai)

- Vợ chồng mới cưới, nếu chưa muốn có con sớm, vẫn dùng bao cao su được nếu cả hai người cùng chấp nhận phương pháp ấy. Dùng thuốc ngừa thai trong 2 năm không có gì quá lâu so với nhiều người và không có hại gì cho việc có con sau này. Khi nào ngưng thuốc vẫn có thai lại được ngay, không cần quá lo. Cần khám bác sĩ phụ khoa để loại trừ các chống chỉ định thuốc ngừa thai như suy gan, tim, suy tĩnh mạch. Em có thể dùng loại nào cũng được, đều an toàn và không có hại nhưng ở một số người cơ thể có thể phát phì một chút.

♦ Gần đến ngày có kinh nguyệt, em bị cúm, sau đó uống kháng sinh liều cao (1 triệu đơn vị). Kinh nguyệt bị chậm lại và gây ra ngứa ngoài bộ phận sinh dục, có màng trắng. Mua thuốc tím và viên con nhộng về rửa, bôi nhưng càng ngứa và nhiều màng trắng hơn. Em muốn hỏi bệnh đó là bệnh gì? Chữa thuốc gì khỏi (là con gái, em rất sợ đi khám ở bệnh viện)? (Nguyễn Thị X. - Vĩnh Phúc)

- Bạn đã uống kháng sinh theo toa bác sĩ hay tự mua? Nếu là Penicilline V thì liều ấy (một triệu đơn vị) không có gì là cao, không thể gây ra hiện tượng như bạn mô tả. Bạn cần đi khám ở bác sĩ phụ khoa, không nên ngại, và xét nghiệm màng trắng ấy xem có phải do nấm không, mới biết phải chữa thuốc gì có hiệu quả.

BS. DƯƠNG MINH HOÀNG

một con quái vật. Cái miệng nó rất lớn há toang hoác, lại có mấy cái răng nanh nhọn hoắt nữa. Nguy rồi, hiểm họa đến nơi mà ông không biết. Ông run lên bắn bật, nhưng anh chủ hiệu cho rằng đó là do gió thổi, nên lại đẩy ông vào sát miệng con quái vật hơn nữa. Trời ôi! Ông kêu lên: "Lạy Chúa che chở cho con!". Tiếng kêu cứu của ông già nhỏ quá, nhỏ đến nỗi chẳng ai nghe thấy tiếng ông. Định thần lại, ông kịp thấy đây là con rồng vàng, năm nay là năm Rồng! Rồng lượn khúc như sóng biển, vây giương ra oai vệ, hai mắt lớn dễ sợ, còn cái miệng... Chưa bao giờ ông già Noel thấy cái miệng ghê gớm như thế. Ông cố gắng trấn tĩnh, hiểu được đây là con rồng phương Đông trong huyền thoại mà ông đã được nghe kể chuyện từ cái thời còn ở xứ lạnh xa xôi... Một cách mạnh dạn, ông tự an ủi thêm: vả lại nó bằng giấy, còn mình cũng bằng giấy nốt. Nghĩ thế, ông già Noel hớn hờ đứng dưới con rồng, làm cái phong cho mọi người đến chụp ảnh đầu năm. Ảnh chụp lấy ngay, chỉ ít lâu sau, người ta đã nhận được bức ảnh màu chụp bên cạnh con rồng vàng và ông già Noel mặc áo đỏ vui vẻ.

THEO DÒNG PHÁT MINH

♦ Ngày 28-2-2000: 175 năm ngày sinh của nhà khảo cổ xuất sắc người Nga **A. S. Uvarov** (1825-1884).

♦ Cách đây 925 năm (1-3-1075), *khoa thi đầu tiên* trong lịch sử khoa cử Việt Nam được tổ chức; **Lê Văn Thịnh** đỗ trạng nguyên khai khoa.

♦ Ngày 2-3-2000: 160 năm ngày mất của nhà thiên văn học xuất sắc người Đức **W. Olbers** (1758-1840).

♦ Ngày 3-3-2000: 140 năm ngày sinh nhà hóa học hữu cơ người Nga **Favorsky** (1860-1945), người sáng lập *trường phái hóa học Xô viết*.

♦ Cách đây 150 năm (4-3-1850), **Girard**, người Pháp, đã sáng chế ra một loại *tuabin thích hợp với mọi kiểu lưu lượng*. Tuabin này được mang tên ông.

♦ Cách đây 90 năm (5-3-1910), *bộ gõ*, cơ sở của âm nhạc hiện đại, đã được sáng chế.

♦ Cách đây 210 năm (6-3-1790), *chiếc xe đạp hai bánh* được sáng chế, chuyển động nhờ sức đẩy xuống mặt đất của đôi chân người sử dụng.

HÃY GÕ TỪ A ĐẾN Z

● Gia đình tôi đun bếp bằng củi và than, cả nhà bị bệnh phổi, có phải do khói bếp không? Nhà người quen ở thị xã nấu bằng bếp dầu, có thói quen tắt bếp bằng cách vẩy nước, làm như vậy có nên không? (Ngô Bình Phúc, Quảng Ninh, Quảng Bình)

Bệnh phổi có thể còn do nhiều nguyên nhân khác, nhưng khói bếp đúng là rất có hại. Một nghiên cứu ở Ấn Độ cho thấy, người phụ nữ nấu nướng 3 giờ liền trong gian bếp đầy khói phải chịu độc hại tương đương việc hút 20 bao thuốc lá trong một ngày. Ở các vùng cao, do độ ẩm không khí luôn cao, khói khó khuếch tán, tỉ lệ trẻ em mắc bệnh hô hấp và tử vong vì bệnh này cũng cao hơn bình thường. Nếu đun nấu bằng than, củi, phải thiết kế bếp sao cho ít khói, tránh dùng củi còn tươi hoặc ẩm, nhà bếp phải thoáng và không có đường thông khói lên các phòng sinh hoạt. Không nên tắt bếp dầu bằng cách vẩy nước, vì sẽ tạo khói có mùi dầu rất khó chịu và độc hại. Nên chỉnh bếp dầu sao cho khi nấu có ngọn lửa xanh, ít khói; khi cần tắt, chỉ việc vặn xuống mức thấp nhất.

Thảm họa cyanide

TRÊN SÔNG Danube

MẠNH HÓA

CHẤT ĐỘC CYANIDE (CYANUR) CHẢY TRÀN VÀO SÔNG TISA CỦA HUNGARY, RỒI ĐỔ RA SÔNG DANUBE - CON SÔNG LỚN Ở CHÂU ÂU CHẢY QUA 10 QUỐC GIA. CÁ CHẾT HÀNG TRĂM TẤN, MÔI TRƯỜNG BỊ HỦY HOẠI NẶNG NỀ NHƯNG HIỆN TRÁCH NHIỆM VẪN CHƯA NGÃ NGŨ THUỘC VỀ AI?

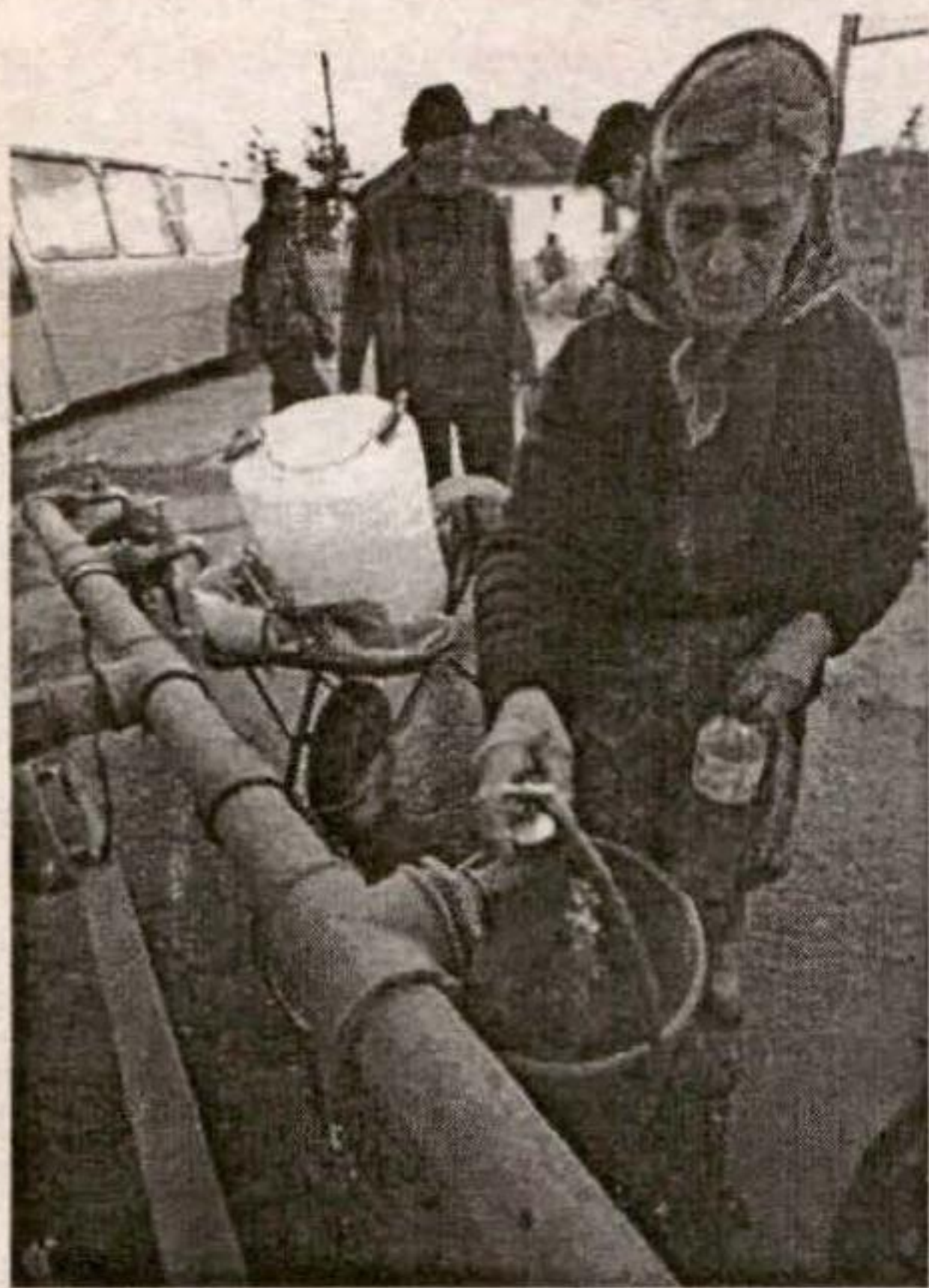

Bộ trưởng Môi trường Serbi - ông Bramislav Blazic tỏ vẻ giận dữ trước tai họa cyanide trong một cuộc họp báo ở Belgrade

Dòng Danube chưa bao giờ buồn như thế

Vàng không chỉ mang lại sự giàu có mà cả chất độc cho con sông nổi tiếng của châu Âu. Suốt hàng trăm dặm dọc lưu vực sông Danube, cá và chim chóc chết hàng loạt, đời sống hoang dã bị tàn phá nghiêm trọng sau khi 100.000m³ nước thải chứa cyanide bị đổ ra sông Tisa (một phụ lưu của sông Danube) từ một hồ chứa ở mỏ vàng phía Bắc Rumani. Con sông lớn thứ hai ở Hungary này đã bị tàn phá, ngay cả vi khuẩn ở đáy sông cũng không sống sót nổi. Các ngư dân địa phương phải bỏ nghề, còn đất

đai, cỏ cây và gia súc quanh vùng đang chết dần chết mòn. Bộ Môi trường Hungary xem đây là thảm họa môi trường lớn thứ nhì ở châu Âu, chỉ sau vụ rò rỉ nhà máy điện hạt nhân Chernobyl. Zoltan Illes, trưởng Ủy ban Môi trường trong Quốc hội Hungary, cho biết: "Toàn bộ dây chuyền thực phẩm sẽ bị nhiễm độc trong vài năm tới". Nhiều vùng của sông Danube hiện trắng xóa vì cá chết nổi bụng lên mặt nước. Nỗi sợ càng dâng lên khi hàng ngàn dặm vuông đất trồng trọt phì nhiêu tại vùng Balkan có nguy cơ bị ảnh hưởng. Việc câu cá và đánh bắt cá bị cấm trên toàn

Một phụ nữ lấy nước từ vòi công cộng ở làng Vinca, trên bờ sông Danube,

vùng; nhà máy cung cấp nước ở Belgrade (Nam Tư) cho biết sẽ đóng cửa trạm lấy nước trên sông Danube. Ngư dân cùng những người tình nguyện mang găng tay cao su đi vớt cá chết trên sông Tisa, cho vào túi nylon nhưng họ chẳng biết vứt bỏ những túi này đi đâu!

Sông Danube chưa bao giờ buồn thảm như thế. Sau cuộc chiến Kosovo, nhiều cây cầu trên sông Danube cùng với nhà xưởng, nhà máy điện bị máy bay NATO đánh sập. Chính quyền Nam Tư từ chối hợp tác với phương Tây và cả món tiền 25 triệu đôla để dọn sạch con sông. Nay lại đến chuyện tràn đập gần mỏ vàng Baia Mare. Dung dịch cyanide được dùng để tách

Cyanide là gì?

Cyanide thường được tìm thấy dưới dạng hợp chất cùng với các hóa chất khác, như hydrogen cyanide, sodium cyanide và potassium cyanide. Cyanide do một số loại vi khuẩn, nấm sản xuất ra và được tìm thấy trong nhiều loại cây, thực phẩm. Trong cơ thể người, cyanide kết hợp với một hóa chất để tạo vitamin B12.

Điều gì xảy ra khi cyanide xâm nhập môi trường sống?

Cyanide vào môi trường sống từ các hoạt động công nghiệp của con người và cả quá trình thiên nhiên. Với nồng độ cao, cyanide trở nên độc hại cho vi sinh vật dưới đất và có thể đi vào nguồn nước ngầm. Người tiếp xúc với lượng cyanide cao trong một thời gian ngắn sẽ bị tổn hại não, tim, bị ngất và có thể tử vong. Nếu tiếp xúc với liều lượng nhỏ cyanide lâu dài, sẽ bị khó thở, đau tim, nôn, đau đầu và phình to tuyến giáp.

Mức cyanide an toàn là bao nhiêu?

Cơ quan Bảo vệ môi trường (EPA) đã đặt mức giới hạn cyanide trong nước uống là 0,2mg/lít. Bất cứ vụ tai nạn nào làm tràn cyanide vào môi trường từ 0,5kg trở lên phải được báo ngay cho EPA. Tại Mỹ, Cơ quan Quản lý sức khỏe và an toàn nơi ở đặt mức cyanide cho phép trong không khí là 5mg/m³.

quặng vàng khỏi đá, nay tràn ra sông Danube và cùng dòng nước chảy qua những nước thuộc loại nghèo ở châu Âu. Người ta e sợ rằng giới nghèo không cường lại được việc ăn cá chết (đã có hơn 300 tấn cá chết được vớt lên). 116.000 người Rumani ở thành phố Drobeta Turnu-Severin đang phải dựa vào các giếng nước để cứu khát, còn bệnh nhân và sản phụ phải tạm thời rời thành phố. Các nhà môi trường Rumani đã phát hiện đồng, chrome, kẽm và sắt ở liều lượng cao đầu nguồn sông Danube. Tổ chức Y tế thế giới (WHO) bày tỏ mối quan tâm về kim loại độc hại trong nước và kêu gọi xem lại những tiêu chuẩn quy định về môi

Cá chết trắng xóa mặt sông Tisa. Hàng vạn ngư dân sống bằng nghề đánh cá trên sông chưa biết tương lai của họ sẽ ra sao.

trường đối với việc khai thác kim loại tại châu Âu.

Trách nhiệm thuộc về ai?

Trách nhiệm về tai họa được

Danube là con sông chảy qua nhiều nước nhất châu Âu: Đức, Áo, Slovakia, Hungary, Croatia, Nam Tư, Rumani, Bulgaria, Moldavia và Ucraina. Chiều dài của sông là 2.850km, sông đổ ra Hắc Hải. Danube nằm ở trung tâm hệ thống sông ngòi chảy trong lục địa châu Âu. Sau khi sông Danube được nối với sông Main, Danube trở thành một phần của đường sông xuyên châu Âu, nối các cảng biển tại Bắc Hải (cảng Rotterdam, Hà Lan) và Hắc Hải (cảng Constanca), dài tổng cộng 3.505km.

quy ngay cho chủ của khu mỏ là phía Rumani và Úc. Thế nhưng cả hai đều cố giữ bỏ trách nhiệm. Rumani cho là phía Hungary đã bị kịch hóa tai họa, còn công ty Úc Esmeralda Exploration (giữ một nửa phần hùn trong liên doanh khai thác mỏ) thì cho là cyanide không phải là thủ phạm chính

trong sự hủy diệt môi trường đang diễn ra. Phát ngôn viên của công ty Úc tranh luận: "Đoạn phim quay cảnh bầy cá chết trên truyền hình CNN và Hungary cho thấy chúng vẫn còn vô mang. Nếu bị ngộ độc cyanide, cá đã chết ngay. Vả lại Rumani gần

nguồn cyanide bị tràn thì không có báo cáo nào về tình trạng cá chết". Theo yêu cầu của Esmeralda Exploration, sàn giao dịch chứng khoán Úc đã ngưng mua bán cổ phiếu công ty, chờ kết quả điều tra cuối cùng từ phía Liên hiệp quốc. Một nhóm gồm 12 chuyên gia môi trường của Liên hiệp quốc đã bắt đầu đánh giá tình hình nhiễm cyanide ở sông Danube.

Auton Vlad, viên chức Bộ Môi trường Rumani cho rằng tác hại của cyanide sẽ giảm đi khi nó tiến ra sông Danube (lớn hơn sông Tisa nhiều). Petre Marinescu, người đứng đầu Nhà máy nước Rumani, đổ việc cá chết là do các hóa chất được dùng để trung hòa cyanide, chứ không phải do chính cyanide. Ủy ban điều tra của Rumani và Hungary cũng vừa được thành lập để tìm hiểu nguyên nhân đích xác của tai họa môi trường, kể cả những "thủ phạm tình nghi" như chì và cadmium.

(Theo CNN, Sunday Times, AP)

1001 CHUYÊN r internet

HOÀI VỌNG

Bộ Giáo dục Anh bị ê mặt (Reuters)

Các viên chức giáo dục của Anh đã bị mất mặt mới đây sau khi gửi 48.000 lời kêu gọi đến giáo viên với... hai lỗi chính tả rành rành. Phát ngôn viên của Bộ Giáo dục Anh cho biết: "Điều này lẽ ra không được xảy ra. Chúng tôi sẽ cho hủy bỏ tất cả". Hai từ bị sai chính tả là *vocabulary* (thành *vocabluary*) và *through* (thành *though*). Các poster đã được in lại và gửi về trường kèm thư quy trách nhiệm cho khâu đọc dò lỗi cuối cùng!

Khi phát xít xâm nhập sân vận động (Sports)

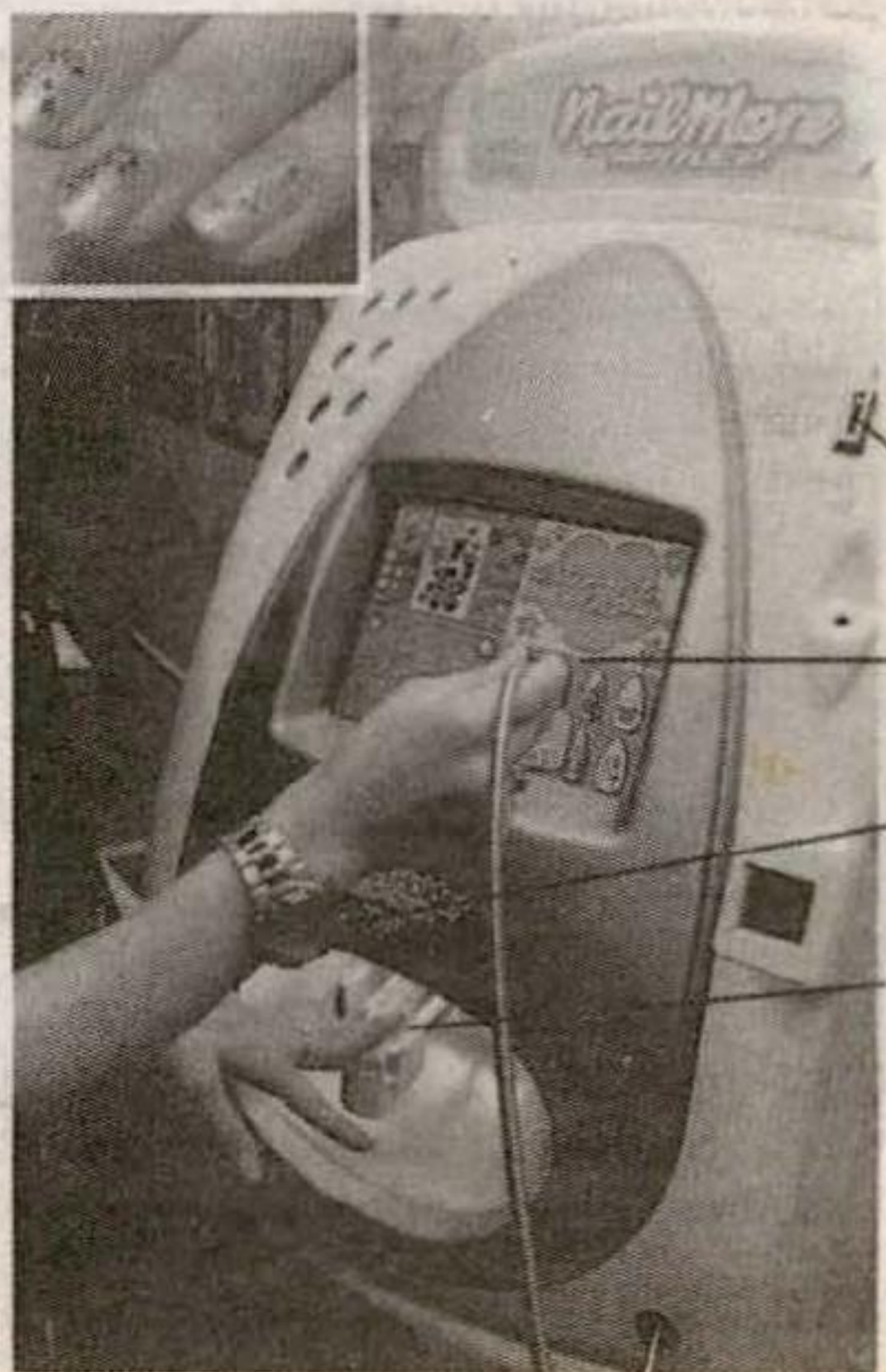
Trận đấu bóng đá tại Ý có thể bị dừng bất cứ lúc nào nếu đám đông khán giả trưng lên các biểu ngữ có tính xúc phạm. Đó là nghị định mới của chính phủ Ý vừa được Bộ trưởng Nội vụ Enzo Bianco và Bộ trưởng Thể thao Giovanna Melandisi phổ biến cho các đội trưởng. Quyết định này được thông qua sau khi khán giả trưng biểu ngữ đe dọa, mang tính ủng hộ phát xít và chân dung Benito Mussolini trong trận Lazio-Bari. Biểu tượng chữ thập ngoặc của phát xít còn xuất hiện ở nhiều sân vận động khác, nhất là sân Olimpico ở Rome trong các trận đấu của AS Roma và Lazio. Chủ tịch Lazio - ông Sergio Cragnotti phát biểu: "Chúng ta phải ngăn chặn việc các nhóm chính trị quá khích lợi dụng sân bóng đá. Biểu ngữ xúc phạm phải bị hạ xuống thì trận đấu mới tiếp tục".

Máy sơn móng tay tự động (Timeasia)

Tại châu Á, các máy sơn móng tay mang tên Nailmore ngày càng xuất hiện nhiều, có nguy cơ đẩy giới làm móng tay vào tình trạng... thất nghiệp. Màn hình hiển thị hơn 80 mẫu trang trí móng tay cho

ĐỌC THẬT NHANH

- ♦ Một bảo tàng không gian mới khai trương tại New York ♦ Tên lửa Ariane-4 của châu Âu phóng thành công
- ♦ Tìm thấy lỗi trong thiết kế tàu đáp sao Hỏa Mars Polar Lander ♦ Lầu Năm góc cho tiêm vắc xin ngừa bệnh than trước nguy cơ khủng bố bằng vũ khí sinh học
- ♦ Bill Gates chính thức giới thiệu phần mềm Windows 2000 ♦ Máy tạo nhịp tim mới có thể làm một cuộc cách mạng trong việc điều trị bệnh tim. (CNN.com)

**TRUNG TÂM DỊCH
VỤ GIA TĂNG GIÁ
TRỊ - INTERNET
WWW.VNN.VN**

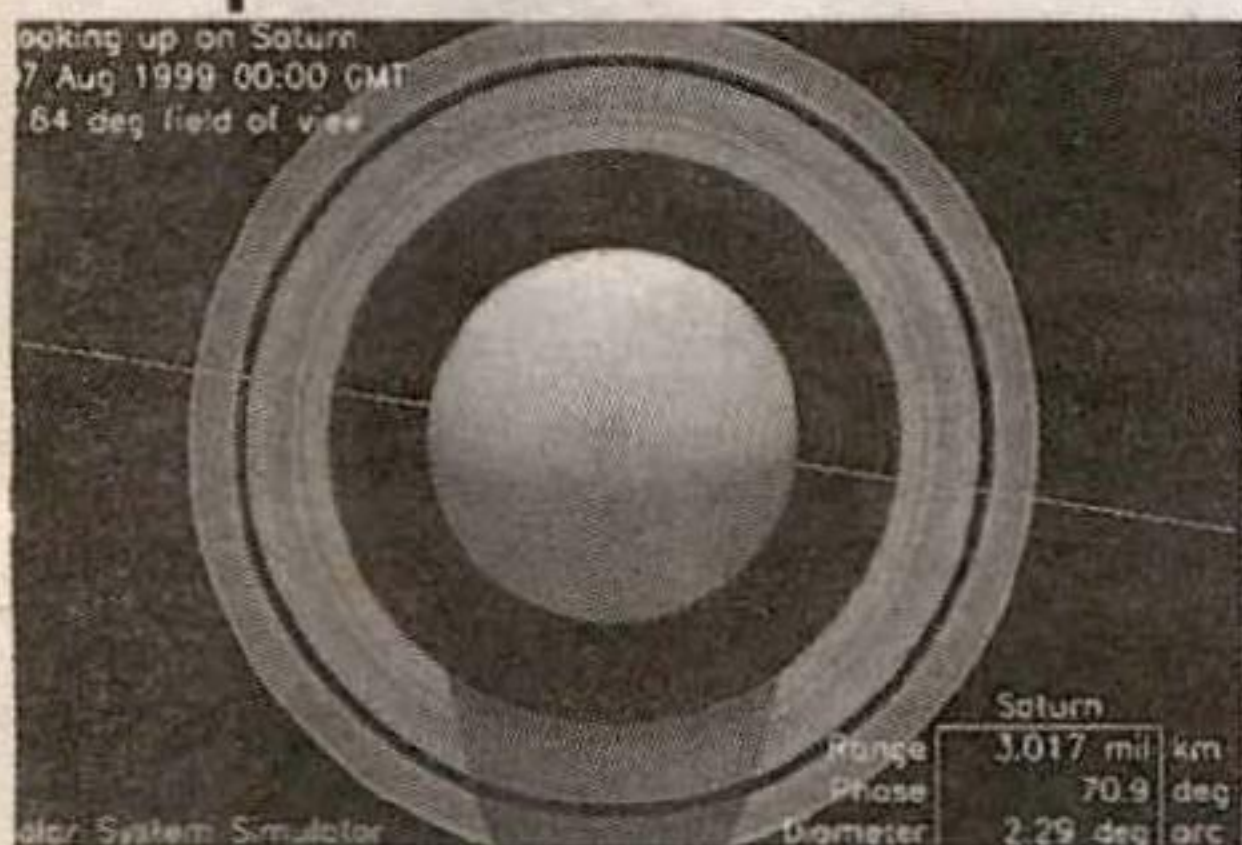
• Hà Nội: 99 Triệu Việt Vương. ĐT: 9782235. Fax: 9780636. Email: kd.vasc@vnn.vn • TP.HCM: 7 Phạm Ngọc Thạch. ĐT: 8250724. Fax: 8235678. Email: vasc@vnn.vn

trên máy bay đã làm chuyến bay 303 của Hãng hàng không Arập Xêút từ sân bay Cairo đến Jeddah phải hoãn. Chiếc máy bay chỉ cất cánh 4 giờ sau đó, lúc chó nghiệp vụ của cảnh sát đã đánh hơi và bảo đảm là trên máy bay lẫn trong hành lý không có chất nổ. Đây là vụ báo động giả thứ sáu trong vòng 3 tháng qua tại sân bay của thủ đô Ai Cập. Kể từ sau vụ rớt máy bay Egypt Air 990 hồi tháng 10-1999 làm 217 hành khách thiệt mạng, các biện pháp an ninh ở sân bay được tăng cường nghiêm ngặt: "cẩn tắc vô áy náy" mà!

Sinh ba hai lần liên tiếp

Cô Crystal Cornick (sống tại Baltimore, Mỹ, 19 tuổi) đã lập một kỳ tích khó tái diễn: sinh ba hai lần liên tiếp trong vòng 20 tháng. Việc sinh nhiều trẻ cùng một lúc đã tăng đáng kể tại Mỹ kể từ khi thuốc chữa vô sinh được sử dụng rộng rãi, tuy nhiên Cornick không dùng loại dược phẩm này. BS. Ira Ghewolb, giám đốc khoa sản thuộc Bệnh viện nhi khoa tại ĐH Maryland bày tỏ sự ngạc nhiên: "Đây là trường hợp rất hiếm, xác suất xảy ra chỉ có 1/10 triệu. Trúng số độc đắc còn dễ xảy ra hơn trường hợp này". Ba trẻ được đỡ đẻ tự nhiên, người mẹ không phải chịu thủ thuật mổ Caesar; ba trẻ cân nặng từ 1,8kg đến 2,3kg. Trước đây, vợ chồng Cornick đã có hai gái và 1 trai sinh ba, nay vừa tròn 20 tháng tuổi.

MỖI TUẦN MỘT ĐỊA CHỈ WEBSITE

khách chọn lựa, sau đó khách đưa ngón tay vào bệ đỡ và nhấn nút: móng tay được sơn trong vòng 1 phút rưỡi. Giá sơn móng tay đầu tiên là 2 đôla, mỗi móng tay sau được giảm còn 1 đôla.

6 cú lừa khủng bố trong vòng 3 tháng

Một cú điện thoại báo có vụ đặt bom

space.jpl.nasa.gov.

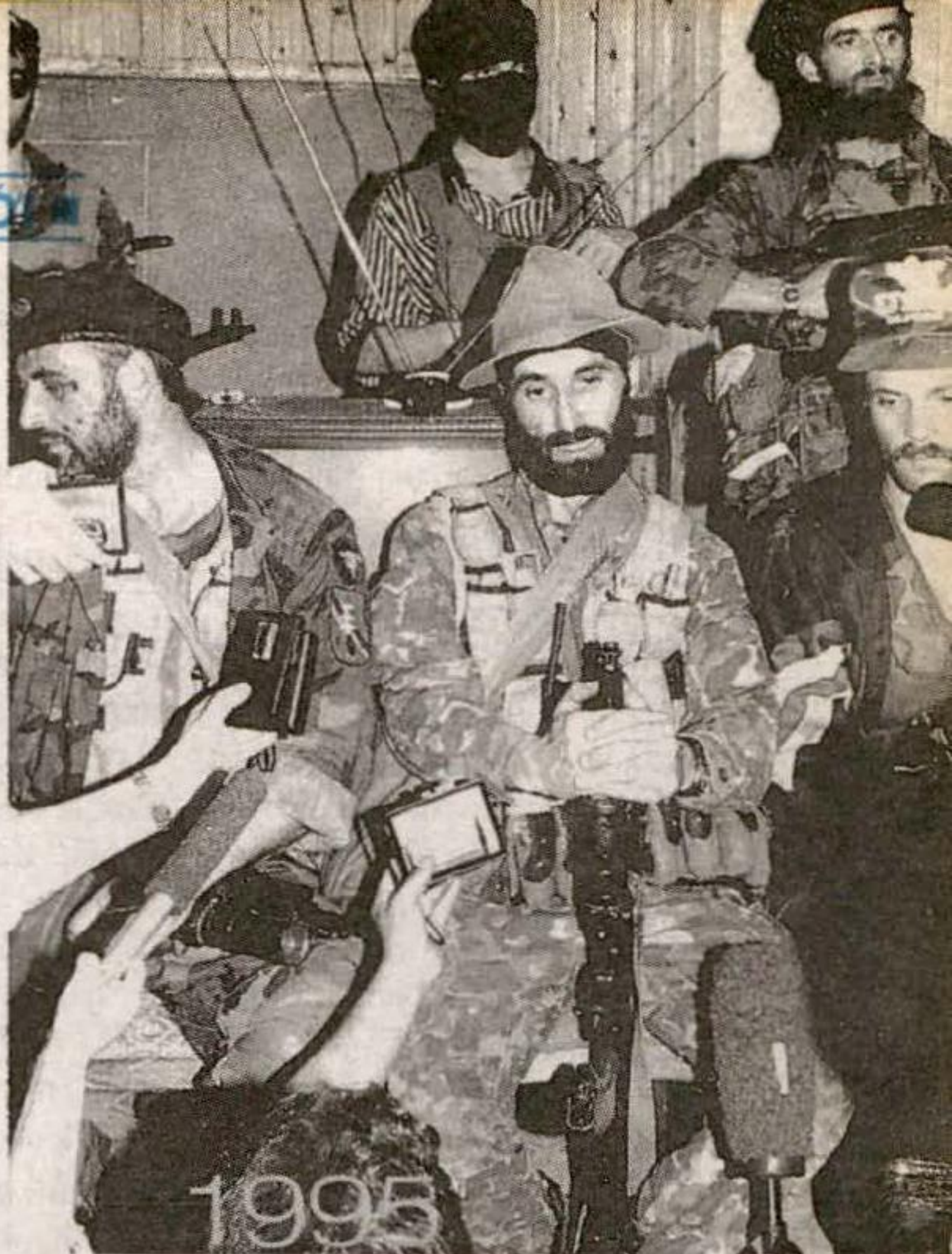
Bạn đã biết gì về các hành tinh trong hệ Mặt trời của chúng ta? Có bao giờ bạn đứng trên sao Hỏa để nhìn về sao Mộc trong một đêm đầu thế kỷ chưa? Tại website mô phỏng hệ Mặt trời (Solar System Simulator), bạn sẽ đạt được ước mơ đó. Địa chỉ này do NASA kết hợp với Phòng thí nghiệm phản lực Mỹ tạo ra. Ở đây cung cấp hình ảnh màu của bất cứ hành tinh nào, được nhìn từ vệ tinh hay hành tinh khác, vào bất cứ thời điểm nào tùy chọn. Chúc bạn có một chuyến du hành kỳ thú trong hệ Mặt trời trên... Internet.

■ AN NINH THẾ GIỚI

Một trong những mục tiêu của quân Nga khi tấn công vào Tresnia là bắt sống hoặc tiêu diệt thủ lĩnh của quân khủng bố là Chamil Bassaev. Đối với Cơ quan an ninh Nga, Chamil Bassaev nhiều mưu ma chước quỷ, lẩn trốn như chạch. Còn đối với giới nhà báo, việc gặp gỡ Bassaev không quá khó khăn vì Bassaev rất thích vênh vang trước ống kính truyền hình và trả lời phỏng vấn báo chí. Các bài viết của số nhà báo từng bám theo Bassaev đã tiết lộ thêm nhiều chi tiết về số phận của một tên thủ lĩnh - lính đánh thuê hám quyền lực nhiều thủ đoạn và cuộc chiến dai dẳng trấn áp quân khủng bố Tresnia của quân đội Liên bang Nga.

Bassaev dưới mắt phóng viên báo chí

Lần đầu tiên, phóng viên Alexandre Trochine của tạp chí *Chân dung* (Nga) tiếp xúc với Chamil Bassaev vào mùa thu năm 1995, thời điểm còn 2 tháng nữa diễn ra cuộc bầu cử Quốc hội Nga và quân đội

Bassaev (giữa) trong vụ bắt cóc con tin năm 1995

Bassaev

VÀ KẾT CỤC MUỖ ĐỒ

TRẦN NGỌC

CHỐNG ĐỐI

LIÊN BANG NGA

Nga đang tiến đánh Tresnia. Từ thủ phủ Grôdnui, Trochine bắt tin với quân Tresnia xin phép gặp Bassaev. Hôm sau, ông đi theo họ vào núi. Kết thúc đoạn

đường là phần leo núi suốt 10km rồi vượt qua ngọn đèo có 2 vách đá gần như giao đầu nhau. Đến làng Elixandi, Trochine nhìn thấy Bassaev đang đứng trước sân một ngôi nhà lớn. Dáng dấp Bassaev không giống với một thủ lĩnh: nhỏ con, rắn chắc, vai rộng, chỉ mang một khẩu súng ngắn trong bao. Chẳng bù với Rouslan Labazanov (một thủ lĩnh khác của quân Tresnia) khoác đủ thứ vũ khí: một khẩu Stetchkine bên đầu gối, 2 khẩu Makarov và nhiều quả lựu đạn đeo khắp người. Bassaev chưa sắp xếp được thời gian rảnh rỗi nên Trochine được bố trí nghỉ ngơi qua đêm trong căn nhà cuối làng. Trochine vừa chợp mắt đã nghe có tiếng đập cửa và tiếng nói to: "Thế nào rồi, chúng ta trò chuyện chứ?". Giống như mọi tín đồ Hồi giáo khác, Bassaev cởi đôi giày xăng đá nhà binh trước khi bước qua ngưỡng cửa. Đứng vào giờ cầu kinh, Bassaev xin lỗi rồi bước sang phòng bên cạnh. Cuộc phỏng vấn kéo dài 90 phút. Bassaev nói giọng đục, khàn khàn và chói tai nhưng phát âm giọng Nga rất chuẩn.

Tháng 1-1997, Trochine lại gặp một Bassaev khác hẳn vào thời điểm cuộc bầu cử tổng thống ở Tresnia sắp diễn ra sau khi quân đội Nga rút khỏi Tresnia. Lúc bấy giờ Bassaev là đối thủ chính trị của Aslan Maskhadov, người sau này đắc cử tổng thống. Nghe theo lời các trợ lý, Bassaev thay đổi ngoại hình: râu được cắt tỉa theo kiểu Anh và gần như không còn xoắn nữa, bộ quân phục kaki được thay bằng bộ y phục màu xám dưới chiếc áo khoác bằng da màu đen và mũ chapka lưỡi trai. Giọng nói cũng trong hơn, giống như ống khói mới cạo. Thật ra Bassaev không thích chăm chút cách ăn mặc như nhiều thủ lĩnh chính trị và quân sự Tresnia. Khi di chuyển, Bassaev thích đi xe tải quân sự của Liên Xô. Chuyện thất bại trong cuộc

bầu cử tổng thống không gây ảnh hưởng nhiều lắm đến Bassaev vì Bassaev biết chỉ được dân sơn cước ủng hộ còn thủ phủ Grôdonui và vùng đồng bằng Terek ở miền Bắc Tresnia (khu vực tập trung đa số dân Nga) chắc chắn bỏ phiếu cho Maskhadov. Vào thời điểm này, Bassaev nói về dự định của mình như sau: "Chiến tranh kết thúc rồi. Hiệp định đã ký với tướng Lebed cho phép chúng tôi xả hơi 5 năm. Tôi nghĩ rằng có thể trở về nhà lắp ráp máy vi tính được rồi" (đam mê của Bassaev là tin học). Khi Trochine hỏi Bassaev nghĩ thế nào về một nước Tresnia độc lập, Bassaev cười phá lên: "Anh xem chúng tôi là người điên à? Làm sao nào cấp đất dưới nách mang đi đến đâu kia thế giới được. Chúng tôi muốn sống chung một mái nhà với Nga thôi". Thực tế đã chứng minh những lời phát biểu này đều hoàn toàn ảo toét.

Mưu đồ của Bassaev

Chamil Bassaev sinh tại một ngôi làng ở Vêđenô - một thị trấn lớn tại Tresnia. Hồi thế kỷ 19, đoàn quân Sa hoàng đánh nhau ở vùng Cápcadơ đã phải dừng ngựa trước những dãy núi hiểm trở tại đây vì bên kia núi không còn đường đi nữa. Hiện nay, đường sá cũng vậy thôi. Trong những năm 1995-1996, Chamil Bassaev tự xưng là Chamil đệ nhị với hàm ý tự nâng mình lên phẩm trật ngang hàng với quốc vương Chamil - người cầm đầu quân sơn cước chống lại Sa hoàng hồi thế kỷ trước. Một số tay chân của Bassaev còn phao tin rằng Bassaev và quốc vương Chamil có họ hàng với nhau. Qua khỏi Vêđenô không còn đường tráng nhựa mà chỉ có 2 con đường mòn dẫn về Grudia và Đaghextan. Có thể dùng xe 4x4 vượt đường mòn chứ xe hạng nặng đành chịu bó tay. Năm 1995, một trung đoàn lính nhảy dù Nga tiến đến Vêđenô với số

Bassaev với vai trò phó thủ tướng thứ nhất của Tresnia năm 1997

thương vong nặng nề nhưng rồi cũng không thể tiến xa hơn nữa. Quân nổi loạn Tresnia đã đánh chặn các đoàn xe chở lương thực và đạn dược, bắn súng máy vào xe tải trong khu vực hẻm vực và bắn rơi cả máy bay trực thăng. Binh lính

Nga chỉ bám trụ được một tháng duy nhất. Chính trong vùng núi non này, hồi thời còn nhỏ Bassaev đã chặn bò và cừu. Trong lớp, Bassaev thuộc loại học giỏi. Rồi một ngày nọ, Bassaev gia nhập quân đội. Trong quân đội Liên Xô thời ấy, dân Tresnia luôn luôn được đánh giá là lính tinh nhuệ, có kỷ luật, can đảm, sử dụng vũ khí cực kỳ khéo léo và được thăng quân hàm rất nhanh. Bassaev làm việc tại văn phòng bộ tham mưu quân đội ở Matxcova. Tại đây, Bassaev có dịp gặp gỡ Djokhar Doudaev - phi công đầu tiên người Tresnia trong không quân Liên Xô, sau này là tổng thống đầu tiên của nước cộng hòa tự trị Tresnia. Hồi năm 1985-1986, Doudaev đã chỉ huy một phi đội máy bay ném bom hạng nặng ở Afghanistan và nổi tiếng là người đầu tiên nghĩ ra phương pháp ném bom rải thảm tại đây.

Khi trở về cuộc sống dân thường, Bassaev không quay lại quê hương miền núi mà đăng ký học ở Viện Nông nghiệp Matxcova nhưng bị loại sau 2 năm học vì học lực kém. Đến giai đoạn này, không ai biết Bassaev làm gì trong suốt 3 năm cho đến ngày 19-8-1991. Lúc Trochine hỏi, Bassaev cười nói lúc ấy làm chủ hợp tác xã. Ngày 19-8-1991, lúc chưa ai hay tin có cuộc đảo chính đang xảy ra ở

Matxcova, "ông chủ" Bassaev đã đến tòa nhà chính phủ Liên bang Nga (còn được gọi là Nhà Trắng) với một túi xách thể thao đầy lựu đạn. Bassaev được đón tiếp nồng hậu vì tại đây chỉ có vài khẩu súng hạng nhẹ. Không lâu sau đó, Boris Eltsine có mặt phân công cho Bassaev cùng với tướng Lebed tổ chức phòng thủ Nhà Trắng (chi tiết này đã đăng trên báo *Sự thật ở Xtavrôpôn* năm 1994). Cẩn nhắc lại tình tiết lịch sử như sau: thời giữ chức bí thư thứ nhất ở Xtavrôpôn, Mikhail Gorbatchev quan hệ thân thiết với Dokou Zavgaev - bí thư thứ hai nước cộng hòa tự trị Tresnia - Inguchia. Khi giữ chức tổng bí thư, Gorbatchev chỉ định Zavgaev làm bí thư thứ nhất ở Grôđonui. Eltsine lên cầm quyền đã quyết định phải kiểm soát chặt chẽ van đường ống dẫn dầu chạy qua Tresnia. Ngày 8-9-1991, một số nhà chính trị thân Eltsine đáp máy bay đến Grôđonui. Bassaev đã có mặt đúng lúc. Doudaev (đã đến Grôđonui từ mùa xuân với tư cách là chủ tịch Hội nghị thống nhất nhân dân Tresnia) đón tiếp phái đoàn. Chỉ trong vài giờ, Bassaev thành lập ngay một phân đội mang danh là "những người ủng hộ hội nghị" được tuyển mộ từ bộ máy chỉ huy địa phương của cơ quan an ninh và cảnh sát. Phân đội hộ tống phái đoàn đến

trụ sở Đảng Cộng sản (sau này trụ sở trở thành dinh của Doudaev rồi bị bom và đạn pháo Nga san thành bình địa năm 1995) - nơi đang diễn ra hội nghị Xô viết Tối cao Tresnia - Inguchia - và hô hào giải tán Xô viết Tối cao cũng như Đảng Cộng sản. Bí thư thứ nhất Zavgaev đành bó tay. Như vậy, xem như nhờ "công lao" của Bassaev, Tresnia - Inguchia trở thành chủ thể đầu tiên của Liên bang Nga loại trừ Đảng Cộng sản. Ngày 29-10-1991, Doudaev được bầu làm tổng thống Tresnia (Inguchia vẫn muốn là chủ thể của Liên bang Nga nên tách khỏi Tresnia). Xô viết Tối cao Nga không thừa nhận cuộc bầu cử bất hợp pháp này. Khasboulatov - chủ tịch Xô viết Tối cao người gốc Tresnia - thuyết phục Phó tổng thống Nga Alexandre Rutskoi đến Tresnia giải thích sự việc với Doudaev. Ngày 7-11-1991, Rutskoi cùng đi với một đại đội lính đặc nhiệm trên 2 chiếc máy bay đến Grôdonui. Binh lính của Bassaev bao vây hướng mũi súng về phía máy bay. 24 giờ sau, 2 máy bay đành quay trở về Matxcova.

Theo thời gian, quân đội của Doudaev phát triển mạnh hơn. Vũ khí cũng không thiếu. Mùa xuân năm 1992, nguyên soái Evgueni Chapochnikov đã hứa hẹn vì tình bạn thời Doudaev còn cộng tác trong không quân cùng với ông ta, binh lính Nga đồn trú tại Tresnia sẽ để lại 50% số vũ khí khi rút khỏi đây. Số vũ khí để lại gồm 50.000 khẩu súng tự động, 30 xe bọc thép và 2 máy bay huấn luyện. Sau đó, thời Pavel Gratchev giữ chức bộ trưởng quốc phòng Nga, nhiều đoàn xe chở vũ khí đạn dược của tập đoàn quân phương Tây đã đến Tresnia để từ đây bán sang vùng Trung Đông và Trung Á nhưng một bộ phận nhỏ vũ khí đã bị thất thoát. Đã có lần Doudaev nói với Trochine rằng quân số chính quy của Tresnia có từ 3.000 - 4.000 tay súng nhưng khi cần sẽ tăng đến

100.000 quân. Đạo quân này đã thao túng toàn khu vực Cápcadơ như thực tế cho thấy lúc chiến tranh giữa Grudia và Apkhadia xảy ra năm 1992. Apkhadia (nước cộng hòa tự trị của Grudia) muốn sáp nhập vào Nga nhưng Nga không muốn vì sợ gây mất ổn định cộng đồng các quốc gia độc lập. Lúc này, Bassaev không bỏ lỡ thời cơ, đưa một số tay súng lên xe buýt đánh cướp 2 máy bay trực thăng dân dụng bay đến Apkhadia hỗ trợ cho phe ly khai. Xong xuôi đầu đó, Bassaev quay trở lại Tresnia với danh hiệu "Anh hùng Apkhadia" và một cô vợ người Apkhadia - cháu gái của tổng thống tự phong Ardzinba. Vụ đột kích thứ hai xảy ra vào tháng 6-1995. 40 tay súng Tresnia luồn lỏi qua các khu vực do quân đội Nga trấn giữ và bắt cóc 1.500 con tin nhằm đòi quân đội Nga rút khỏi Tresnia. Đến ngày 6-8-1996, Bassaev chỉ huy 3.000 tay súng chiếm Grôdonui. Sau đó, tướng Lebed phải ký kết hiệp ước hòa bình tạm hoãn việc quyết định xem xét quy chế của nước cộng hòa Tresnia đến năm 2001. Bassaev - một con người chỉ cần một quả tên lửa cũng đủ ám sát tướng Doudaev hồi tháng 4-1996 - lại được nhắc tên khi Bassaev mang danh nghĩa đội quân Hồi giáo quấy rối Đaghextan hồi tháng 7-1999 để rồi sau đó cuộc chiến Nga - Tresnia tái diễn. Đến lúc này, Bassaev tạm quên mối bất hòa với Tổng thống Maskhadov (năm 1998, Bassaev dẫn theo một bộ phận quân Tresnia đi đánh thuê cho các phần tử Hồi giáo cực đoan Đaghextan) và sáp nhập quân với quân đội của Maskhadov nhằm tăng cường binh lực chống quân đội liên bang.

(Còn tiếp)

Kỳ cuối: CUỘC THÁO CHẠY TÁN LOẠN CỦA TÀN QUÂN TRESNIA

(Theo Courrier International, Libération, Paris Match, 1999-2000)

NGÀY 15-2 VỪA QUA, VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC NGHỆ THUẬT ĐIỆN ẢNH MỸ (AMPAS) ĐÃ ĐƯA RA DANH SÁCH ĐỀ CỬ GIẢI OSCAR. DANH SÁCH NÀY CÓ KHÁ NHIỀU BẤT NGỜ, NHIỀU KHÁC BIỆT SO VỚI GIẢI QUẢ CẦU VÀNG VỐN ĐƯỢC XEM NHƯ KIM CHỈ NAM CHO GIẢI OSCAR.

Ai sẽ đoạt OSCAR 2000?

THIỆU QUÂN

Đề cử giải phim hay nhất

Giải Quả cầu vàng khác với giải Oscar là chia làm hai thể loại phim bi (drama) và phim hài hoặc nhạc kịch (comedy), do vậy hai danh sách đề cử giải phim hay nhất có tới 10 tên phim so với 5 ở giải Oscar. Trong danh sách 5 phim vào chung kết Oscar giải phim hay nhất, ngoài 2 phim đã được giải Quả cầu vàng và nhiều giải nhỏ khác đề cử là *The Insider*, *American Beauty* (tạm dịch: *Vẻ đẹp Mỹ*), 3 phim còn lại được đề cử là: *The 6th sense* (Giác quan thứ sáu), *Green Mile* (Kẻ tử tù) và *The Cider house rules* (Luật lệ ở viện mồ côi Cider).

Trong số 5 phim được đề cử Oscar trên đây, người ta phải xét tới nhiều mặt để tìm ra đâu là ứng viên nhiều hy vọng nhất. Trước hết là

phim nào ăn khách? Từ thập niên 1960 trở về trước, gần như có thông lệ là phim nào ăn khách nhất thì phim đó có nhiều triển vọng đoạt giải nhất; từ giữa thập niên 1970 đến 1990, phim ăn khách nhất thường không phải là phim đề cử Oscar, trừ vài trường hợp ngoại lệ. Vài năm trở lại đây, người ta thường có khuynh hướng trao Oscar cho những phim được khán giả đồng tình - nói cách khác là những phim

không ăn khách nhiều thì cũng ăn khách vừa phải. Gần như một tiêu chuẩn khác đặt ra cho phim đề cử Oscar là mức doanh thu khoảng 70 triệu đôla - thí dụ như phim *Shakespeare in love* (Shakespeare đang yêu) năm 1999.

Điều này còn có nghĩa là những phim thất bại về

Hilary Swank trong phim *Boys don't cry*

mặt doanh thu, tức phim lỗ, không ai tới xem thì ít có cơ may đoạt giải hơn. Nếu điều này đúng thì những phim sau đây khó đoạt Oscar: phim *The Cider house rules* thu được 18 triệu đôla, phim *The Insider* thu 27 triệu đôla.

Ba phim còn lại trong danh sách phim hay nhất này đều khá ăn khách: *American Beauty* thu được 74,5 triệu đôla, phim *Green Mile* thu được 120 triệu đôla, *The 6th sense* thu tới 278 triệu đôla, đứng thứ hai về phim ăn khách nhất năm 1999 (sau *Hiếm họa bóng ma*).

Về mặt nghệ thuật, phim *Green Mile* dựa theo truyện của Stephen King với Tom Hanks đóng vai chính, phim *The Insider* với Russell Crowe và Al Pacino thật ra không có giá trị tư tưởng cao. *Green Mile* nói về một tử tù bị kết án oan có năng lực siêu nhiên (như chữa lành bệnh ung thư cho bà vợ giám đốc trại giam) và *The Insider* nói về một công nhân bị tập đoàn thuốc lá nọ sa thải vô cớ vì anh ta dám cho rằng

nicotin có hại cho sức khỏe.

Chỉ còn lại 3 phim có nhiều giá trị tư tưởng: phim *American Beauty* nói về bi hài kịch đổ vỡ của một gia đình trung lưu ở Mỹ mà nguyên do chính là vì họ mất hứng thú trong cuộc sống. Phim *The 6th sense* nói về sự lượng giá của cái sống và cái chết qua mối quan hệ giữa một em bé 11 tuổi có khả năng "thấy và nói chuyện được với người chết" và một vị bác sĩ tâm lý. Phim sau cùng là *The Cider house rules* nói về mối quan hệ giữa người và người trong viện mồ côi, với một viên bác sĩ quan niệm rằng việc ông phá thai lén lút cho đám trẻ mồ côi còn lương thiện hơn cả hành vi của một số người đạo đức giả...

Nhìn lướt qua kết quả của hàng chục tổ chức phê bình hay giải điện ảnh thì gần như phim *American Beauty* đã nắm được nửa tượng vàng trên tay rồi.

Đề cử giải diễn viên chính và một số giải khác

Ở giải nữ diễn viên chính, cả 5 ứng viên được Oscar đề cử đều từng được giải Quả cầu vàng mới đây đề cử vào chung kết: Hilary Swank (cô gái giả trai bị giết trong phim *Boys don't cry*), Janet McTeer (trong phim *Timbleweeds*), Annette Bening (bà vợ chanh chua ngoại tình trong *American Beauty*), Julianne Moore (người đàn bà ngoại tình trong phim

Một cảnh trong phim *Tất cả về mẹ tôi*

End of the affair) và Meryl Streep trong phim *Music from the heart*.

Hai nữ diễn viên đầu tiên gần như chưa hề được nghe nói tới cách đây 3 tháng, nay vụt sáng như ứng viên hạng nhất trong cuộc chạy đua này bên cạnh ba diễn viên lão luyện khác trong bảng. Hilary Swank với vai cô gái giả trai bị giết chết thể thảm (dựa trên chuyện có thật đã xảy ra tại Mỹ cách đây 6 năm) gần như được mọi tổ chức bình chọn là nữ diễn viên xuất sắc nhất nước Mỹ năm 1999. Mới đây, cô đoạt thêm giải Quả cầu vàng cho thể loại phim bi. Janet McTeer cũng vậy. Từ bóng tối, cô đã vụt sáng nhờ đoạt giải Quả cầu vàng (thể loại phim hài) và giải nữ diễn viên ở Liên hoan phim Sundance cuối tháng 1 vừa qua.

Thường giải Oscar thích vai bi hơn hài và những vai có số phận nghiệt ngã như nhân vật Brandon Teena do Hilary Swank đóng dễ được bầu chọn hơn nên Hilary Swank được xem như có nhiều hy vọng nhất.

Trong khi đó, giải đề cử nam diễn viên chính có điểm khác biệt đáng chú ý giữa Quả cầu vàng và Oscar. Đó là sự vắng mặt của diễn viên hài Jim Carrey, người đã hai năm liên tiếp đoạt giải Quả cầu vàng về diễn xuất. Ngoài ra, những diễn viên được đề cử ở giải này cũng đã được giải Quả cầu vàng đề cử như: Kevin Spacey, Russell Crowe, Denzel Washington, Sean Penn (phim *Sweet and Lowdown*),

Một cảnh trong phim *American Beauty*
Richard Farnsworth (phim *Straight story*).

Nếu dựa theo kết quả các cuộc bầu chọn "tiền Oscar" thì Russell Crowe, nam diễn viên người Úc đóng vai chính trong phim *The Insider* có nhiều hy vọng đoạt giải hơn Kevin Spacey và Denzel Washington.

Ở các giải khác, người ta đặc biệt chú ý đến đạo diễn kiêm nhà văn người Ấn Độ mới 28 tuổi M. Night Shyamalan được đề cử đạo diễn xuất sắc nhất (phim *The 6th sense*) và giải kịch bản gốc hay nhất. Sau thành công của phim trên, giá của ông đã nhảy lên 5 triệu đôla cho phần đạo diễn và thêm 5 triệu đôla nữa cho kịch bản mà ông thường tự viết.

Bộ phim *Tây Ban Nha Tất cả về mẹ tôi* là một trong 5 phim được đề cử có hy vọng đến 99% đoạt giải này. Trước đó, phim này đã đoạt mấy chục giải lớn nhỏ khác nhau, gần đây nhất là giải phim hay nhất châu Âu năm 1999 và giải Quả cầu vàng dành cho phim nước ngoài. ■

VUI BUỒN CHUYỆN...

chó

TRẦN VŨ

Trong Cửa hiệu bánh mì 3 con chó

Thịt chó lên bàn nghị sự

Ngày 25-5-1999, hàng chục người đã tổ chức xuống đường biểu tình trước trụ sở Đảng Đại quốc đối lập ở thủ đô Seoul - Hàn Quốc. Ở đất nước này, biểu tình là chuyện bình thường nhưng lần này, "bị bắt buộc" tham gia đoàn người biểu tình còn có 2 con chó với bộ lông rất đẹp. Hóa ra vào thời điểm này, Quốc hội Hàn Quốc đang thảo luận có nên cho phép tiêu thụ thịt chó hay không. Phe đối lập khẳng khái phản bác ý kiến đồng ý cho mua bán thịt chó với lý do rất hợp lý: Hàn Quốc đồng tổ chức Giải vô địch bóng đá thế giới năm 2002 cùng với Nhật nên không thể nào đối xử với chó theo lối man di như vậy. Số ý kiến muốn hợp thức hóa ngành kinh doanh thịt chó cũng

đưa ra lập luận rất xuôi tai: ăn thịt chó là truyền thống ẩm thực của người Hàn Quốc và thịt chó cung cấp lượng protein dồi dào trong lúc thịt bò khan hiếm, vì vậy cần phải luật hóa thịt chó để bảo đảm khâu kinh doanh cũng như chế biến thịt đạt tiêu chuẩn vệ sinh. Theo ước tính, mỗi năm dân Hàn Quốc tiêu thụ khoảng vài chục tấn thịt chó. Vào mùa hè trời nóng nực, không còn gì thú hơn cho bằng xơi món chó nấu xúp có tác dụng vừa giải nhiệt vừa tái tạo năng lượng cơ thể. Ở Hàn Quốc, người ta nuôi chó trong chuồng và hạ thịt bằng cách cột 2 chân sau của chó treo lên rồi đánh vào thân chó cho thịt mềm. Thịt chó vừa ít mỡ lại dễ tiêu hóa nên tại vùng Yanbian ở Trung Quốc giáp biên giới với Hàn Quốc -

nơi phải có đến gần 50% dân số là người gốc Hàn Quốc, nhà hàng bán thịt chó mọc như nấm. Dân Trung Quốc chính tông thích nhất món chó ninh với nước sốt cay. Tại một số vùng ở Thái Lan như Muang Sakon Nakkon (Đông Bắc Thái Lan), mỗi tháng có từ 20.000 - 30.000 con chó bị hạ thịt. Tuy nhiên ở Hàn Quốc, do trong thời gian gần đây người dân tỏ ra miễn cưỡng nuôi hơn trước nên mới xảy ra chuyện thịt chó trở thành đề tài tranh cãi của các ông nghị. Hiện nay, đề tài "chó" vẫn chưa có hướng giải quyết rõ ràng. Chưa có lệnh cấm nên phe tôn sùng truyền thống ẩm thực thịt chó cứ tiếp tục xơi.

Chó trong kinh doanh

Ở các nước phương Tây, người dân vốn gớm ghét thịt chó vì truyền thống bảo vệ súc vật nuôi đã có từ lâu đời, nhưng chó vẫn không thoát khỏi "vòng kim cô" của các nhà doanh nghiệp. Ở Đức, nhà sản xuất kem ăn Wicorek đã đưa ra thị

trường loại kem que vani và chocolate có hình dạng con chó. Đây là loại kem dành riêng cho chó nhưng người cũng có thể xơi tuốt. Ở Mỹ, tại Los Angeles, có một cửa hiệu bánh mang tên là *Cửa hiệu bánh mì 3 con chó* chuyên bán bánh ngọt dành cho chó, kể cả bánh ngọt sinh nhật. Tại thành phố Culver ở California còn có một câu lạc bộ riêng phục vụ chó mang tên là Kennel Club. Chó vào đây có thể hưởng thụ các dịch vụ như rèn luyện thể lực trong phòng thể dục, tắm ở bể bơi, vui đùa trong khu vui chơi, nghỉ ngơi trong phòng ngủ có giường nệm và máy truyền hình... Ở Virginia, khởi đầu chỉ có một công ty mang tên *Công ty Chó thám tử chống ma túy và chất nổ* chuyên nhắm vào thị trường trường học, công ty tư nhân và nhà riêng. Chi phí dịch vụ từ 250 - 1.000 đôla. Hiện nay, 6 công ty đang hoạt động trong lĩnh vực này, lớn nhất là Tập đoàn Interquest đang đáp ứng yêu

Đội chó thử thức ăn của Royal Canin

Trình diễn thời trang chó ở Manhattan

cầu của hơn 500 đối tác trường học trên toàn nước Mỹ. Đương nhiên, chó của các đơn vị doanh nghiệp này được huấn luyện có bài bản và được cưng chiều như gà đẻ trứng vàng.

Xét về khoản cưng chiều chó thì Pháp đứng hàng đầu. Với 17 triệu chó và mèo (số liệu năm 1999), Pháp chiếm kỷ lục ở châu Âu, trên cả Anh (14 triệu) và Ý (12 triệu). Tính ra ở Pháp có tổng cộng 20 triệu gia đình nuôi một con chó hoặc mèo. Trong 18 năm nay, chi phí chăm sóc vật nuôi của dân Pháp đã tăng 1.300%, đạt 3,3 tỉ đôla mỗi năm. Phần chi phí nặng nhất mà chủ nuôi phải gánh chịu là thức ăn. Hiện nay, 3 công ty đa quốc gia đứng đầu doanh thu về thực phẩm

dành cho chó trên thị trường Pháp là Mars-Unisabl (Mỹ), Nestlé (Thụy Sĩ) và Royal Canin (Pháp). Từ năm 1973, Công ty Royal Canin đã thành lập hẳn đội ngũ cộng tác viên chó mèo chuyên nếm thực phẩm sản xuất thử. Nếu chúng ăn ngon lành, đội ngũ thứ hai gồm 131 con chó và 55 con mèo thuộc nhiều giống khác nhau sẽ thử nghiệm một lần nữa. Chi phí cho khâu này trong năm 1998 đạt 6 triệu đôla, một con số không bỏ bèn gì so với doanh thu 300 triệu đôla. Trong danh mục thực phẩm chó mèo của Royal Canin có tổng cộng 250 thực đơn. Royal Canin chú trọng tiếp thị thực

phẩm chó mèo giống như đối với thực phẩm dành cho người (chi phí quảng cáo trên truyền hình đạt 52,5 triệu đôla) nên một hộp thức ăn hỗn hợp cho chó có giá đến 6 đôla, gần tương đương giá pa-tê hộp của người. “Ăn theo” thực phẩm chó là các nhà kinh doanh siêu thị, bác sĩ thú y, bác sĩ tâm lý gia súc. Giới bác sĩ thú y còn phân chia theo nhiều chuyên khoa như bác sĩ tim mạch chó, bác sĩ ung thư chó, bác sĩ đa khoa chó... Từ năm 1999, Pháp đã đồng ý cấp bằng chuyên khoa hẳn hoi cho bác sĩ thú y chứ không phải bằng cấp chung chung như trước. Giá khám bệnh tổng quát từ 30-70 đôla; giá phẫu thuật đục thủy tinh thể từ 450-1.050 đôla... Hiện nay, giới bác sĩ thú y

còn nghiên cứu sẽ chữa bệnh cho chó bằng liệu pháp gen di truyền. Bên cạnh các bác sĩ thú y là đội ngũ bác sĩ tâm lý lo phần “tinh thần” của chó. Giá điều trị chứng suy nhược thần kinh và phân tích thái độ ứng xử của chó khoảng từ 20-90 đôla. Muốn chó khỏe mạnh đương nhiên phải cho chó uống thuốc. Nếu giá một hộp thuốc chống suy nhược thần kinh của người là 4,5 đôla thì của chó phải có giá bán đắt gấp 3 lần. Chó cũng là thị trường hấp dẫn đối với giới kinh doanh bảo hiểm. Hiện nay, đứng hàng đầu ở Pháp là Công ty bảo hiểm Generali với 55.000 hợp đồng bảo hiểm chó mèo, một con số vẫn còn quá ít.

Ở Nhật hầu như ai cũng biết đến câu chuyện truyền tụng về con chó Hachiko trung thành chờ đợi chủ tại nhà ga Shibuya cho đến khi chết gục. Hiện nay, thanh niên Tokyo thường hẹn hò nhau dưới chân bức tượng đồng con chó trung thành này. Có lẽ không mong muốn tái diễn cảnh chó xa chủ nên từ tháng 11-1999, Công ty điện thoại Domoco của Nhật (đứng đầu thế giới về điện thoại di động) đã thử nghiệm dịch vụ điện thoại dành cho chó. Hộp điện thoại nhỏ có số riêng kết nối với tổng đài trung tâm được buộc vào dây cổ chó,

hoạt động ngày đêm sẵn sàng thủ thi lời dặn dò tâm sự của chủ vào lỗ tai chó. Trong trường hợp chó đi lạc, vệ tinh sẽ xác định được vị trí của chó nhờ hộp điện thoại này và thông báo cho chủ chó. Tại sao một công ty viễn thông tầm cỡ như Domoco (doanh số 260 tỉ đôla năm 1999) lại quan tâm đến chó như thế? Lý do: với 43 triệu máy điện thoại di động trên tổng số 125 triệu dân, thị trường Nhật đang có nguy cơ bão hòa. Trong bối cảnh dân Nhật đã bắt đầu quan tâm đến chó kể từ đầu thập niên 1990, không riêng gì Công ty Domoco tranh thủ chớp cơ hội. Tính ra hiện đã có hơn 20 tạp chí giấy lạng cung cấp thông tin về mọi vấn đề liên quan đến chó đang được bày bán ngoài sạp báo bên cạnh thị trường nhộn nhịp các bác sĩ chăm cứu chó, bác sĩ tâm lý chó, bác sĩ nha khoa chó, băng nhựa, đĩa CD-Rom, thực phẩm cao

Nhà vệ sinh dành cho chó ở Paris

cấp, quần áo dành riêng cho chó, người chăm sóc chó, dịch vụ bảo hiểm “cầu thọ”, dịch vụ mai táng chó... Ở Mỹ, chó cũng là đối tượng khách hàng của thế giới mốt. Trong tháng 1-2000, chỉ trong một tuần đã diễn ra 2 buổi trình diễn thời trang chó ở khu Manhattan - New York do Pets.com (một địa chỉ mới trên mạng của Amazon.com) và tạp chí *Animal Fair* tổ chức. Lần này các nhà tạo mẫu chú trọng đến thời trang cao cấp dành cho chó nhà giàu: áo pull bằng vải lông dê Kashmir giá 225 đôla, thúng cho chó nằm bằng da bện giá 95 đôla...

Nỗi khổ cũng từ chó

Như trên đã nói, dân Pháp rất thương chó nhưng chó cũng đã gây ra cho họ bao điều phiền toái. Nhật báo *Le Figaro* của Pháp đã bình luận rằng phân chó góp phần vào tiếng tăm của thủ đô Paris không kém gì sương mù là sắc thái đặc thù của Luân Đôn. Khách du lịch đến tham quan Paris thường than phiền họ đã giẫm phải “mìn” lúc ngược mắt lên chăm chú nhìn đèn đài miếu mạo. Theo thống kê, mỗi năm trung bình có 650 người dân Paris phải vỡ xương hoặc nằm bệnh viện vì bị trượt trên phân chó. Hồi tháng 11-1999, một phụ nữ trẻ đã phạm sai lầm khi dẫn chó đi dạo trên đường Marais (đường dành cho người đi bộ) đúng lúc đám đông biểu tình chống phân chó đi ngang qua. Họ dùng phấn trắng khoanh vòng tròn quanh đống phân, hát những bài hát chống phân chó “tự biên” rồi vây quanh người phụ nữ trẻ này hăm he đủ điều. Một cuộc

thăm dò dư luận hồi cuối năm ngoái cho thấy 94% dân Paris xem phân chó là đồ gớm ghiếc nhất trong chất thải đô thị. Thật ra, văn phòng thị chính Paris cũng đấu tranh rất nỗ lực chống phân chó. Trên trang chủ www.parisfrance.org/, văn phòng thị chính loan báo cuộc chiến chống ô nhiễm phân chó đã thu hoạch một số kinh nghiệm bước đầu và đang được một đội ngũ chuyên viên về chó tiếp tục thực hiện. Ngày 30-9-1999, văn phòng thị chính bắt đầu mở chiến dịch tuyên truyền chống phân chó bằng áp phích và phim quảng cáo, theo đó mỗi ngày 200.000 con chó ở Paris thải ra ngoài phố 16 tấn phân và đội mô-tô chuyên dụng gồm 70 chiếc trang bị máy hút bụi đã thu gom được 12 tấn với chi phí bình quân 1,8 đôla/kg. Chiến dịch rầm rộ nhưng hiệu quả vẫn chưa cao vì còn nhiều vấn đề phải giải quyết: thị trường Paris không thể chỉ đạo trực tiếp các cơ quan cảnh sát, giao thông, vệ sinh công cộng... nên cảnh sát lập biên bản chó phóng uế bậy chỉ 4 vụ mỗi ngày, chưa có quy định buộc chủ chó dẫn chó bằng dây và tự thu dọn phân, “đội đặc nhiệm” gom phân chó làm việc từ 9 giờ sáng đến 5 giờ chiều trái với giờ dẫn chó đi dạo... Hiện nay, văn phòng thị chính Paris đang hoàn thành kế hoạch xây dựng 44 nhà vệ sinh dành cho chó trên lề đường theo sơ đồ quy hoạch. Xem ra cuộc chiến chống phân chó cũng gian nan không kém!

(Theo *le Monde*, *Courrier International*, *Mickey*, *le Figaro*, 1999-2000)

Ngày 5-1-2000, Tòa án tối cao Chilê phán quyết bác bỏ yêu cầu đến Chilê điều tra của thẩm phán Roger Le Loire người Pháp. Yêu cầu này có liên quan đến cái chết của bác sĩ Georges Klein - công dân Pháp gốc Chilê - đã bị xử tử trong thời gian tướng Augusto Pinochet cầm đầu cuộc đảo chính lật đổ Tổng thống Salvador Allende. Vậy Georges Klein là ai? Bác sĩ trẻ tuổi này đến dinh Tổng thống Allende để làm gì và chết trong hoàn cảnh nào? Sau đây là cuộc điều tra riêng của báo Le Monde (Pháp):

Lần theo dấu vết cái chết bí ẩn của trợ lý tổng thống

NGỌC LONG

ALLENDE

Ngày 11-9-1973: binh lính đảo chính áp giải các cộng sự của Allende ra khỏi dinh La Moneda

Say mê những người cộng sản từ tuổi học sinh

Thật ra, Georges Klein sẽ không sống ở Chilê cũng như không chào đời ở Pháp nếu nghịch cảnh không xảy ra đối với gia đình anh. Năm 1938, quân phát xít xâm chiếm nước Áo, cha mẹ anh là người Do Thái phải buộc lòng rời bỏ quê hương đến tị nạn đầu tiên tại Paris, sau đó đi về Romans (Pháp) để tránh bị bắt bớ. Tại đây, ông Rodolphe Klein mở cửa hiệu đồ da. Năm 1952, gia đình Klein quyết định ra nước ngoài làm ăn. Sau một thời gian lưu lại Canada, họ đến Chilê năm 1953 vì em gái của bà Klein cùng chồng sống tại Santiago (Chilê), lúc ấy cậu bé Georges Klein mới 8 tuổi và là con một trong nhà. Ông Rodolphe Klein nhớ nghề cũ mở ngay một cửa hàng đồ da ở số 773 đường Merced cách dinh Tổng thống La Moneda chỉ vài bước chân.

Georges Klein đăng ký học ở trường Alliance française, được bạn bè đặt biệt danh là *Nhóc tí*, luôn đứng đầu lớp trong học tập và đã từng đoạt nhiều danh hiệu: học sinh giỏi nhất của trường Alliance française năm 1956, giải thưởng của Học viện quốc gia Chilê năm 1962, hạng ba trong kỳ thi tuyển vào Đại học Y khoa năm 1963. Ngoài học tập, Georges Klein còn say mê bóng đá, trượt tuyết và chính trị. Anh say mê hình tượng Fidel Castro ở Cuba, Che Guevara ở Bolivia, chiêm ngưỡng Marx và Lênin, đắm chìm trong thơ của Pablo Neruda. Năm 18 tuổi, Georges Klein và 3 người bạn -

trong đó có Felix Huerta, bạn thân nhất của anh - thực hiện một chuyến viễn du đến Nam Mỹ. Họ di chuyển bằng cách đi nhờ xe dọc đường và ngủ trong bệnh viện hoặc trại lính. Chuyến đi kéo dài suốt 2 tháng qua Brazil, Bolivia, Peru, mang tính chất giống như một cuộc kiểm tra lại lý tưởng của mỗi người.

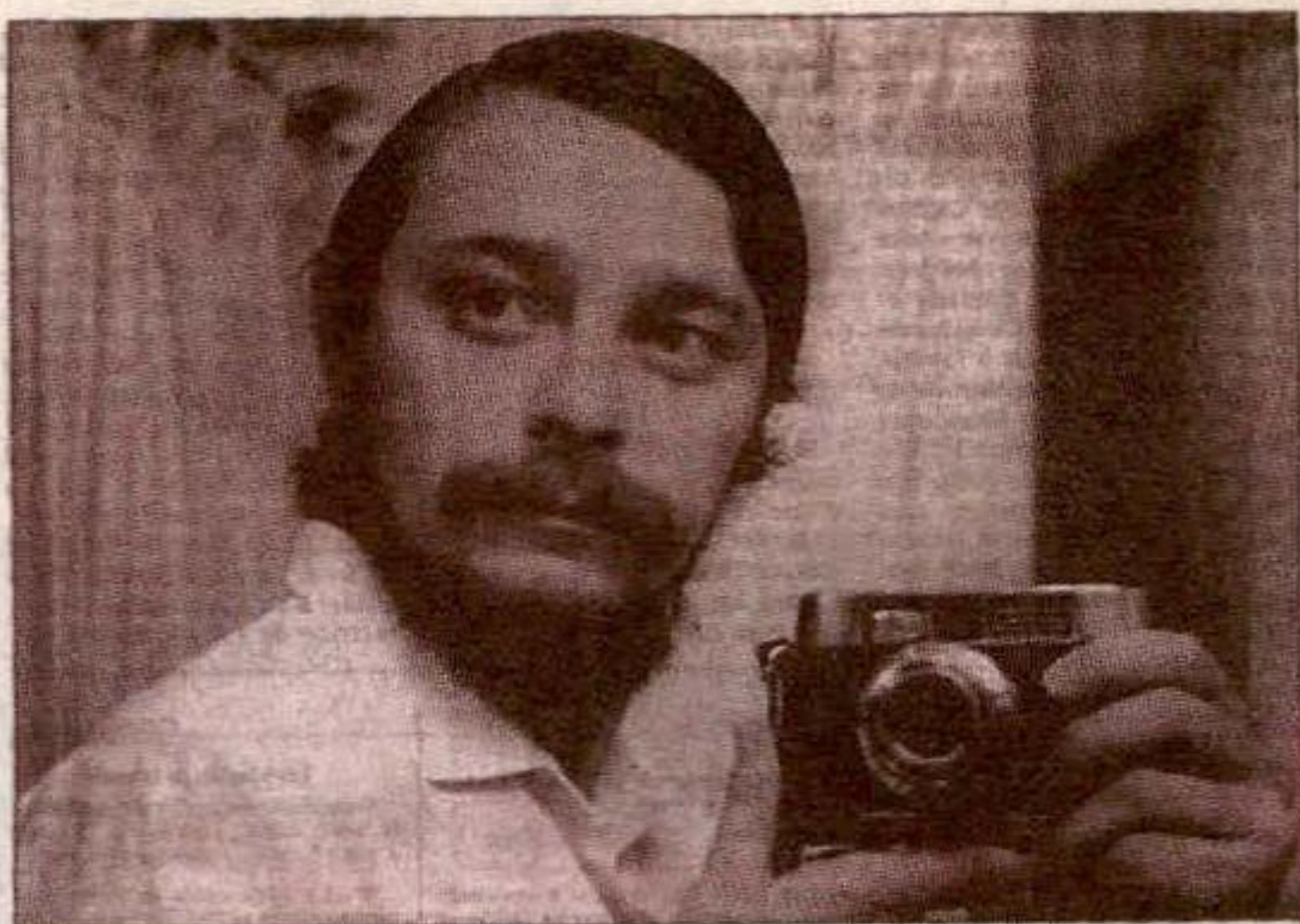
Sát cánh cùng Tổng thống Allende

Một buổi sáng năm 1964, Georges Klein và Felix Huerta có mặt tại nhà của Salvador Allende để mời nhân vật cánh tả này tham dự một cuộc hội thảo sinh viên. Sau đó, họ đã duy trì mối quan hệ đặc biệt với Allende và làm bạn với cô gái Beatriz - con gái của Allende. Vào những năm này, Allende rất thích nghe ý kiến của hai thủ lĩnh sinh viên Georges Klein và Felix Huerta cho dù ý kiến của họ có trái ngược với suy nghĩ của ông. Tháng 10-1970, Tổng thống Allende quyết định thành lập một tổ chức mật giữ nhiệm vụ thu thập ý kiến quần chúng. Tổ chức này mang tên *Trung tâm quốc gia nghiên cứu công luận* gồm 3 người theo khuynh hướng xã hội chủ nghĩa và 3 người cộng sản, trong số đó có Georges Klein và Felix Huerta. Allende đánh giá rất cao trí thông minh của bác sĩ tâm thần Georges Klein và duy trì cảm tình đặc biệt với Felix Huerta, người đã dám đi tìm lý tưởng cách mạng ở Bolivia và Cuba và trở về Chilê năm 1969 với cơ thể bị liệt hai chi dưới do trúng đạn trong một vụ chạm súng. Năm 1971, Georges Klein kết hôn với nữ bác sĩ tâm thần Alice người Brazil. Một năm sau, bé gái Vanessa

ra đời. Đôi vợ chồng trẻ sống tại trung tâm thủ đô Santiago.

Mùa hè năm 1973, tình hình chính trị Chilê trở nên căng thẳng. Phong trào đình công gia tăng trong giới tài xế xe tải và bệnh viện. Cánh hữu được Mỹ ủng hộ rất âm ức với đường lối cải cách do Allende chủ xướng. Tin đồn

quân đội sẽ tổ chức đảo chính lan ra. Đầu tháng 9-1973, Allende triệu tập các cộng sự tại dinh La Moneda thông báo về nguy cơ đảo chính. Sau này, Felix Huerta kể lại rằng Allende đã tuyên bố sẽ sẵn sàng tự sát tại dinh La Moneda chứ không bao giờ rời bỏ dinh. Một tuần sau, đảo chính xảy ra. Sáng sớm ngày 11-9-1973, Georges Klein có mặt tại dinh Moneda, tham gia vào đội ngũ 50 người thân cận quyết tâm chiến đấu với Allende cho đến giây phút cuối cùng. Lúc dinh La Moneda bị quân đảo chính bao vây, anh báo tin cho Alice: "Em hãy cùng với con đến nhà cha của em ngay", sau đó nói chuyện với Felix Huerta 3 lần qua điện thoại. Mặc dù Felix Huerta cho biết tình hình rất xấu và có thể Georges Klein sẽ bị giết nhưng anh vẫn tin sẽ thoát nạn. Lúc dinh tổng thống bị ném bom, Allende ra lệnh mọi người ra khỏi dinh đầu hàng, Georges Klein và những người khác tuân lệnh. Một phóng viên ảnh đã chụp được bức ảnh lịch sử mà sau này cơ quan luật pháp Pháp đã sử dụng làm tư

Georges Klein năm 18 tuổi bắt chước để râu như Che Guevara

liệu trong hồ sơ buộc tội tướng Pinochet. Trước mặt tiền hướng Tây của dinh La Moneda, binh lính đảo chính cầm súng, đội mũ sắt, mang giày đinh lùa các tù nhân để tay sau gáy ra đường, buộc họ nằm dài xuống đất. Trong bức ảnh chỉ có một tù nhân để lộ mặt: đó là Georges Klein. Chính tại con đường Morande đã xảy ra biến cố quyết định trong đời anh.

Bí mật xung quanh cái chết của Georges Klein

Theo lời kể của 3 nhân chứng, viên tướng cầm đầu đơn vị binh lính tấn công dinh La Moneda đã gọi các bác sĩ ra khỏi hàng để nhận mặt rồi tách ra khỏi nhóm tù nhân. Trong lúc vội vã, một bác sĩ đã chỉ khoảng 6 đồng nghiệp mặc áo choàng trắng nhưng không nhớ còn có 3 bác sĩ mặc áo vét làm nhiệm vụ trợ lý tổng thống, trong số này có Georges Klein. Đến nay không ai biết do bác sĩ này quên sót hay Georges Klein muốn chấp nhận gian khổ đến cùng với đồng đội. Thế rồi anh cùng với khoảng 20 người khác bị áp giải về doanh trại trung

Georges Klein cùng vợ và con gái Vanessa (sinh năm 1972)

đoàn Tacna rồi bị hỏi cung, tra tấn, bị hăm dọa xử bắn. Tên sĩ quan chỉ huy trung đoàn đã lồng lộn lên đánh đập họ như con thú điên. Những ngày sau đó, toàn bộ gia đình Georges Klein đổ xô đi tìm anh. Alice đi một vòng khắp các bệnh viện, trại lính, đồn cảnh sát. Người cậu đến sân vận động quốc gia, nơi đã được quân đảo chính dùng làm trại giam. Cha anh báo tin cho đại sứ quán Pháp ở Santiago. Đến khi hay tin Georges Klein tử vong, tướng Arrellano Stark đã ra lệnh cho vợ anh và con nhỏ phải nhanh chóng rời khỏi Chilê trở về quê ở Brazil. Cha anh vẫn tiếp tục kiên trì tìm kiếm. Ông viết thư cho bộ ngoại giao, Quốc hội và Tổng thống Pháp Pompidou. Tuy nhiên, công sức đổ ra không mang lại kết quả gì: tên của Georges Klein không có trong danh sách bị xử tử và không ai biết tin tức gì về anh. Trong những năm Chilê sống dưới chế độ độc tài Pinochet, cơ quan luật pháp không

buồn động đến hồ sơ của Georges Klein. Có một lần tướng Arrellano Stark nói với người nhà của ông Rodolphe Klein rằng con trai ông đã chết nhưng Arrellano Stark lại không bao giờ xác nhận chính thức. Quá mệt mỏi sau 16 năm tìm tông tích con trai, năm 1989, ông Rodolphe Klein qua đời.

Mãi đến thập niên 1990, khi chế độ độc tài Pinochet cáo chung, hồ sơ Georges Klein mới được đưa ra ánh sáng. Ủy ban Sự thật và Hòa giải Chilê mời bác sĩ tâm lý Vanessa - con gái của nạn nhân (đang sống ở Rio - Brazil) đến cung cấp thêm chứng cứ. Theo kết quả điều tra của ủy ban này, ngày 13-9-1973, một số người trong dinh La Moneda bị bắt đã bị áp giải từ doanh trại trung đoàn Tacna đến căn cứ quân sự Peldehue cách Santiago khoảng 30km. Hôm sau, bốn lính xử bắn họ rồi ném xác xuống một hố chung. Căn cứ Peldehue rất rộng, chạy dài đến vùng gần như hoang vắng ở chung quanh và cách rất xa nhà dân. Hiện nay, không có thẩm phán nào đến được địa điểm mồ chôn tập thể vì đây là khu quân sự nên không rõ có phải Georges Klein bị xử bắn tại đây hay không. Tuy nhiên năm 1994, người ta tìm thấy nhiều bộ hài cốt trong nghĩa trang trung tâm ở Santiago, trong đó có hài cốt của 2 bác sĩ cùng bị bắt với Georges

Klein ở dinh La Moneda. Xương cốt mang nhiều dấu vết bị gãy, bị bắn, bị bỏng sâu do mỏ hàn gây ra. Các chuyên gia vẫn đang tiếp tục giám định nhận dạng số hài cốt này.

Để trả lời câu hỏi Georges Klein bị xử tử lúc nào, ai hỏi cung, xác chôn ở đâu, thẩm phán Roger Le Loire đã điều tra và xác định được nhiều sĩ quan Chilê có dính líu đến cái chết của Georges Klein (Ủy ban ủy thác xét xử của Pháp đã lập danh sách gửi cho Chilê nhưng đã bị Tòa án tối cao Chilê bác yêu cầu hôm 5-1-2000). Người đầu tiên là phó đô đốc Patricio Carjaval, nguyên bộ trưởng quốc phòng. Carjaval đã tự sát chết năm 1994. Kế đến là tướng Javier Palacios từng phụ trách chỉ huy cuộc đánh chiếm dinh La Moneda. Ông ta còn sống nhưng kiên quyết không hé răng. Tướng Arrellano Stark - nguyên chỉ huy trưởng lực lượng quân đội tại Santiago - đang bị quản thúc tại nhà chờ ngày ra tòa cũng giữ thái độ như Palacios. Sĩ quan cao cấp nhất chỉ huy căn cứ Peldehue là tướng Alejandro Medina Lois đã về hưu có lẽ không biết gì về số phận của Georges Klein vì căn cứ quân sự quá rộng và mỗi trung đoàn hùng cứ một khu vực riêng biệt. Đối tượng then chốt là tướng Joachim Ramirez Pineda - nguyên chỉ huy trưởng trung đoàn Tacna - đã về hưu đang sống tại Santiago không thêm tiếp người lạ nào. Ngoài các sĩ quan nói trên mà phía Pháp vẫn chưa trực tiếp lấy lời khai được, hồ sơ lưu trữ về đại sứ quán Pháp ở Chilê có thể góp

phần cung cấp thêm nhiều thông tin quý giá. Trong lá thư đề ngày 13-10-1980 dài 10 trang của đại sứ Emmanuel de Casteja gửi về Bộ Ngoại giao Pháp, đại sứ nhắc lại vụ bác sĩ Georges Klein mất tích ngày 11-9-1973, báo cáo các bước tiến hành điều tra và nhận xét rằng không thể có thông tin chính thức từ giới sĩ quan cao cấp dù một số tướng lĩnh nói bên ngoài rằng họ biết Georges Klein chết như thế nào và chỉ thừa nhận đó là tai nạn đáng tiếc. Đại sứ Emmanuel de Casteja cũng liệt kê tên 4 nhân chứng cho biết có một vụ xử bắn hôm 13-9-1973. Đó là binh sĩ Schindler không biết đang sống ở đâu, tướng Arrellano Stark, tướng José Berdichewski đang bệnh nặng phải nằm ở bệnh viện và tướng - bác sĩ quân y Alberto Spoerer - nguyên bộ trưởng y tế dưới thời Pinochet. Trong 4 người này, có lẽ Alberto Spoerer là nhân chứng quan trọng nhất nhưng khi phóng viên báo *Le Monde* tiếp xúc để hỏi han, Spoerer bác bỏ hết mọi chuyện.

Năm 1993, chính phủ Chilê tuyên bố bác sĩ tâm thần Georges Klein xem như đã chết nhưng Vanessa vẫn không hài lòng. Vanessa đã nhờ 2 luật sư người Pháp và người Chilê giúp đỡ tiếp tục công việc truy tìm cha. Thế là cho đến ngày này, vẫn chưa ai xác định được hài cốt của Georges Klein ở đâu. Những người chắc chắn biết rõ sự việc là Pinochet và các tướng lĩnh tay chân lại không chịu hé miệng cung khai chứng nào chưa có phiên tòa xét xử chính thức.

(Theo *le Monde*, 21.1.2000)

Hùng Tanô (Phạm Thanh Hùng) với du khách Nhật trong một tour đồng bằng

Để khách trở thành

“TRÍ KỶ”

NGUYỄN VĂN TIẾN HÙNG

Đối với những người hành nghề hướng dẫn du lịch (HDDL) cho khách nước ngoài thì đây là một thách thức thật sự. Giới thiệu cái hay, cái đẹp và bản sắc văn hóa độc đáo của đất nước mình - điều này không chỉ đòi hỏi trình độ chuyên môn nghiệp vụ cao mà cốt lõi của nó là ở tính thuyết phục chân thật. Lê Văn Sinh, một hướng dẫn viên (HDV) cũ khi có lần bộc bạch: “Khách nước ngoài họ tinh ý lắm, nói suông rằng mình yêu nước, dân tộc mình cần cù... họ chưa tin đâu”. Để thuyết phục du khách, các HDV của chúng ta đã ứng xử ra sao?

NHỮNG CÂU HỎI ĐÁNH ĐỔ

Những nguyên tắc cơ bản của nghề HDDL là tránh đề cập các vấn đề có thể gây xung đột về chính trị và tôn giáo, nhưng du khách có khi vô tình hoặc hơi ác ý, sẽ không bỏ qua cho bạn. Một du khách của đoàn cựu chiến binh Mỹ trong một tour về thăm chiến trường xưa (DMZ) ngay bên cầu Hiền Lương đã hỏi Lãm - HDV của đoàn: “Tại sao người Việt Nam hồi xưa lại không chọn vĩ tuyến 17 làm ranh giới phân chia đất nước?”. Câu hỏi

hoàn toàn không đơn giản. Họ là khách, yêu cầu khép lại quá khứ, tránh khơi gợi lại những vết thương lòng buộc người HDV phải có một cách ứng xử thích hợp. Lãm mỉm cười, đơn giản hóa vấn đề một cách khéo léo: “Người Việt Nam coi gia đình là máu thịt, còn bà con là ruột rà; một gia đình sống bên này cầu sẽ luôn có những người con, người em cùng quan hệ huyết thống ở bên kia đầu cầu, chia tách nó ra tức là chia cách những gia đình. Cắt tay cho máu mình chảy, giả sử ông, ông có

chấp nhận cắt tay mình chảy máu không?". Vị khách gật đầu đồng ý. Lãm cho họ ghé vào thăm hai gia đình có quan hệ bà con ở hai đầu cầu, chuyển lời nhắc mời ngày giỗ tiệc từ nhà này đến nhà kia, cả đoàn hoàn toàn bị thuyết phục. Chia tay, họ nói chân tình: "Chúng tôi đã hiểu vì sao Việt Nam đã chọn lựa con đường đi đúng đắn của mình...".

Tâm trạng chung của những du khách từng có dính dáng đến chiến tranh Việt Nam nói chung là sợ hãi về một ám ảnh, một sự trả thù nào đó. Hùng Tânô, một HDV giỏi của Công ty Du lịch Bến Thành (TP. Hồ Chí Minh), kể: "Họ đặt thẳng câu hỏi: 'Tao có bị đánh khi ra phố không?'. Ba ngày đầu là một thử thách lớn với họ: ở ru rú trong khách sạn hoặc ra đường thì len lén ngoái trước nhìn sau. Cách tốt nhất để trả lời câu hỏi này là dẫn họ ra phố, gặp những người dân thân thiện để tạo cảm giác an toàn rồi mới đưa họ đến những tour tuyến cần thiết. Rudolf H. Egersdorfer vốn là một đại tá Mỹ từng có hơn 10 năm tham chiến ở Việt Nam đã bật khóc khi được tôi dẫn đến dự một đám giỗ của một liệt sĩ ở Quảng Bình, trong một tour DMZ tháng 3-1998. Tự tay ông ta đến thắp hương một cách thành kính và tâm sự rằng ông đã bị 'sốc' dữ dội khi trở lại nơi xưa và đón nhận được một sự tha thứ rộng lượng đến vậy".

Phil vốn là một trung sĩ pháo của lữ đoàn 3, sư đoàn 1 đóng tại căn cứ Lai Khê trước đây, khẳng khái đưa ra một yêu cầu khẩn thiết rằng: còn hai ngày nữa anh ta sẽ về Mỹ, anh ta muốn - dù chỉ một phút thôi - trở lại tổng hành dinh cũ của lữ 3 để mang câu trả lời về cho bè bạn (có nhiều người còn sợ hãi chưa dám trở lại Việt Nam). Thế là, bằng xe máy, Hùng đưa Phil trở lên Bình Dương, nơi cũ bây giờ là Viện Nghiên cứu cao su Lai Khê. Xin phép những người có trách nhiệm,

Hùng đưa anh ta vào tham quan "cảnh cũ người xưa". Thật bất ngờ, Phil gặp được chính... đứa con ruột của mình, con của một cô gái tên Mai - mà Phil đã yêu khi còn trong quân ngũ. Sự trùng phùng ngoài sức tưởng tượng của một người mang quá nhiều mặc cảm tội lỗi! Phil rơi lệ khi nói lời cảm ơn: "Việt Nam đã trở thành đất nước thứ hai của tôi nhờ những người tốt như anh".

VÀ NHỮNG CẢM XÚC MỚI

Sau cơn bão số 5 (1998), miền Trung xác xơ. Lãm đưa một đoàn khách ra Hà Nội trong một tour xuyên Việt, xe họ đi qua một cánh đồng ở Quảng Nam. Trên vạt lúa vừa kịp xanh lại có hai ngôi nhà đổ nát, một cặp vợ chồng đang che gió nấu cơm ngoài trời, ba đứa con họ đang múc bùn dưới ruộng. Xe ngang, không ai bảo ai, cả 5 người dừng việc, đồng loạt vẫy tay chào "hê-lô!" và cười hết cỡ. 28 khách Tây thật sự sửng sốt, họ bấm máy ảnh lia lịa rồi quay sang cật vấn Lãm: "Mày vừa bảo bão tố tàn phá nặng nề lắm, sao họ còn cười được?". HDV đáp gọn: "Dân chúng tao nhờ có nụ cười đó mà chiến thắng được bão tố và cả chiến tranh nữa!". Đoàn khách gật đầu và một người thốt lên: "Đất nước mày kỳ diệu lắm!".

Lãm kể, một ngày tháng giêng năm ngoái, anh đưa một đoàn khách Pháp đến núi Bà Đen (Tây Ninh), họ yêu cầu dừng xe để chụp ảnh 5 cô gái đang khiêng đất giữa trưa nắng khủng khiếp. Trên đồng, các cô vừa làm việc vừa cười giòn hết sức vui vẻ. Lãm chọn một quán nhỏ ven đường, kêu cho khách những trái dừa Xiêm ngọt mát, rồi anh giải thích cho họ về công việc của người nông dân trên đồng ruộng. Một bà khách chụp hết cả cuộn phim, quày quả lên xe hỏi: "Nắng nóng thế này tại sao họ cười?". Lãm giải thích: "Các cô gái đó biết chỉ có cười thì mới quên được mệt nhọc!". Người khách này

HDV Lê Văn Sinh (phía sau) trong một tour mô tô Tây Bắc: bằng mọi cách anh phải đưa khách vượt qua vùng sạt lở ở Tuần Giáo (Lai Châu)

sau đó đã ghi trong phiếu nhận xét về HDVDL: "Anh ấy là một người biết cách làm cho tôi thêm yêu quý đất nước của các bạn. Năm tới, nhất định tôi sẽ đưa hai con tôi đến Việt Nam để chúng hiểu rằng người ta phải biết lạc quan trong lao động ra làm sao". Người khách ấy đã trở lại Việt Nam cùng với hai con vào mùa hè năm sau và đối với Lâm, lời khen mà anh quý trọng và tự hào nhất trong hơn 10 năm làm nghề HDDL chính là lời khen này.

Nghề HDDL luôn đòi hỏi người ta không được quên đi dù chỉ trong chốc lát rằng bạn phải luôn yêu nghề... Cứ tưởng tượng, bạn phải đến chỉ một nơi hàng chục, thậm chí hàng trăm lần, dù phong cảnh quyến rũ đến mấy thì hãy cảnh giác với cảm giác nhàm chán. "Khách sẽ nhận ra ngay nếu thấy anh nói như sáo mà không tin vào những điều mình nói. Khi họ biết anh chỉ học thuộc lòng, họ sẽ khinh ngay". Hùng Tânô có lần đưa một đoàn khách là những bác sĩ người Singapore ra miền Trung. Sau khi tham quan các thắng cảnh,

về TP. Hồ Chí Minh, họ hỏi: "Ngoài những thắng cảnh đẹp thì anh còn biết gì nữa?". Hùng đưa họ đến Hội Người mù, làng SOS, những trại mồ côi... nơi mà anh và bè bạn hay đến vào những ngày nghỉ. Họ hỏi han cẩn thận, ghi chép tỉ mỉ rồi vị trưởng đoàn đứng ra quyên góp ngay hơn 600 đôla Mỹ tặng những người bất hạnh. Té ra họ là thành viên của một tổ chức từ thiện mang tên SGH gồm những người thầy thuốc Singapore. Họ trở thành khách "tri kỷ" của Hùng, mỗi năm đến Việt Nam một hai lần và lần nào cũng có thêm một xe chở hàng quà tặng cho các cơ sở từ thiện ở Việt Nam. Chỉ riêng trong đợt lũ tại Huế năm 1999, SGH đã gửi qua hơn 1.000 đôla cho người nghèo gặp nạn.

Đây chỉ là vài chuyện nhỏ trong rất nhiều "câu chuyện nghề nghiệp" của người HDV. Họ đã góp phần tạo được những ấn tượng tốt về đất nước Việt Nam xinh đẹp và rất đáng tự hào với du khách quốc tế, xứng với vai trò "đại sứ" nổi Việt Nam thêm gần với muôn phương. ■

♦ **DỰ ÁN ĐƯỜNG HỒ CHÍ MINH GIAI ĐOẠN 1** (từ Hòa Lạc-Hà Tây đến ngã tư Bình Phước - TP. Hồ Chí Minh) dài 1.690km sẽ được khởi công vào cuối tháng 3 đầu tháng 4-2000. Thời gian thi công là 3 năm rưỡi. Tổng số vốn đầu tư trong giai đoạn này là 5.300 tỉ đồng từ nguồn vốn ngân sách. Được biết, dự án công trình quốc gia đường Hồ Chí Minh chia làm 3 giai đoạn, nối từ biên giới Việt-Trung đến Cà Mau. Đây là một tuyến “quốc lộ thứ hai” sẽ phục vụ đắc lực cho quá trình công nghiệp hóa - hiện đại hóa đất nước.

♦ **NGÀY HỘI VĂN HÓA CÁC DÂN TỘC TÂY NGUYÊN LẦN 2** sẽ được tổ chức vào các ngày 14, 15-3-2000 tại Gia Lai. Đây là một hoạt động truyền thống quy mô của tuổi trẻ 4 tỉnh Tây Nguyên (Gia Lai, Kontum, Daklak, Lâm Đồng) với nhiều chương trình liên hoan văn hóa dân tộc độc đáo, nhiều hoạt động giao lưu, thể thao và hội thảo “Tuổi trẻ Tây Nguyên giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc”. Ngày hội văn hóa các dân tộc Tây Nguyên lần I được tổ chức tại Daklak năm 1998.

♦ **CHƯƠNG TRÌNH “GẶP GỠ-GIAO LƯU VỚI NSƯT QUỐC TRỤ”** do Trung tâm văn hóa quận I, TP. Hồ Chí Minh tổ chức ngày 20-2-2000 đã diễn ra trong không khí vui tươi, đầm ấm trước đông đảo khán giả với sự hiện diện của rất nhiều nghệ sĩ, ca sĩ từng là học trò của NSƯT Quốc Trụ, như NSƯT Bùi Duy Tân, NSƯT Trương Kim Khánh, các ca sĩ Tạ Minh Tâm, Cao Minh, Lê Quốc Dũng, Lê Nam

Khánh, Hoàng Anh Tú Ê Ban... NSƯT Quốc Trụ hiện là trưởng khoa Thanh nhạc Nhạc viện TP. Hồ Chí Minh.

♦ **SONY VIỆT NAM VỪA ĐÓN NHẬN 2 BẰNG CHỨNG NHẬN ĐẠT TIÊU CHUẨN QUỐC TẾ:** chứng nhận hệ thống quản lý môi trường ISO 14001 và hệ thống dịch vụ bảo hành đạt tiêu chuẩn chất lượng ISO 9002, do Tổ chức BVQI (Anh) cấp. Như vậy Sony Việt Nam là doanh nghiệp đầu tiên của ngành điện tử dân dụng nhận chứng chỉ ISO 14001. Sony Việt Nam được thành lập từ tháng 11-1994 với vốn đầu tư 16,6 triệu đôla. Doanh thu năm 1999 đạt 552 tỉ đồng Việt Nam. Công ty hiện có 200 đại lý bán lẻ và 120 điểm sửa chữa.

♦ **ANH VŨ NGỌC THƯỜNG** (Công ty Viễn thông quốc tế) **ĐƯỢC NHẬN GIẢI THƯỞNG CÔNG NGHIỆP HÀNG KHÔNG VÀ VŨ TRỤ PHÁP** do Học viện Quốc gia về hàng không và không gian và Viện Hàng không và vũ trụ Toulouse trao tặng. Vũ Ngọc Thường hiện đang tham gia chương trình đào tạo của Viện Hàng không và vũ trụ Toulouse. Đây là một trong những trường đào tạo kỹ sư hàng không tốt nhất của Pháp.

♦ Công ty cổ phần SACA đang chuẩn bị xây dựng **NHÀ MÁY SẢN XUẤT KÍNH CUỒNG HÓA ĐẦU TIÊN Ở VIỆT NAM** có diện tích 10.000m² tại khu công nghiệp Tân Bình (TP. Hồ Chí Minh). Công suất dự kiến 300.000m²/năm với tổng đầu tư 30 tỉ đồng. Toàn bộ thiết bị công nghệ sẽ được nhập từ Bỉ. Từ

trước đến nay, nước ta phải nhập hoàn toàn kính cường hóa, dù nhu cầu ngày càng tăng.

♦ **VIỆC TOÀN CẦU HÓA PHẢI MANG TÍNH NHÂN BẢN**, giúp cải thiện đời sống 1,3 tỉ người nghèo khổ trên thế giới - đó là quan điểm của ông J.D. Wolfensohn, chủ tịch Ngân hàng Thế giới, trong phiên họp ngày 15-2-2000 của Hội nghị Liên hiệp quốc về thương mại và phát triển lần thứ 10 (UNCTAD-10). Hội nghị đã tập trung thảo luận về tác động xã hội của quá trình toàn cầu hóa hiện nay, các thành viên tham dự nhấn mạnh đến việc nền kinh tế thị trường và quá trình toàn cầu hóa đã gây ra tình trạng bất ổn về công ăn việc làm và kêu gọi chính phủ các nước thực hiện chương trình tạo ra việc làm hợp lý, chú trọng giáo dục, chăm sóc sức khỏe, trợ cấp người về hưu, đồng thời quán triệt nguyên tắc sự nghiệp phát triển là trách nhiệm chung của toàn thế giới...

♦ **TỪ THÁNG 4-2000, HÀNH KHÁCH ĐI TRÊN CÁC CHUYẾN BAY** của hai hãng hàng không Nhật Bản JAL và ANA, nếu vi phạm điều khoản cấm hút thuốc trên máy bay, có thể bị buộc phải rời khỏi máy bay ở trạm tiếp theo hoặc bị ghi tên vào "sổ đen" và không được mua vé của các hãng này trong tương lai. Theo các viên chức của Hãng ANA, hàng tháng có khoảng 300 báo cáo về việc phát hiện có tàn thuốc lá trên sàn máy bay, điều này chứng tỏ nhiều hành khách đã lén lút vi phạm lệnh cấm hút thuốc trên máy bay.

♦ **MỘT CON MỰC KHỔNG LỒ DÀI 20M, NẶNG 250KG** vừa

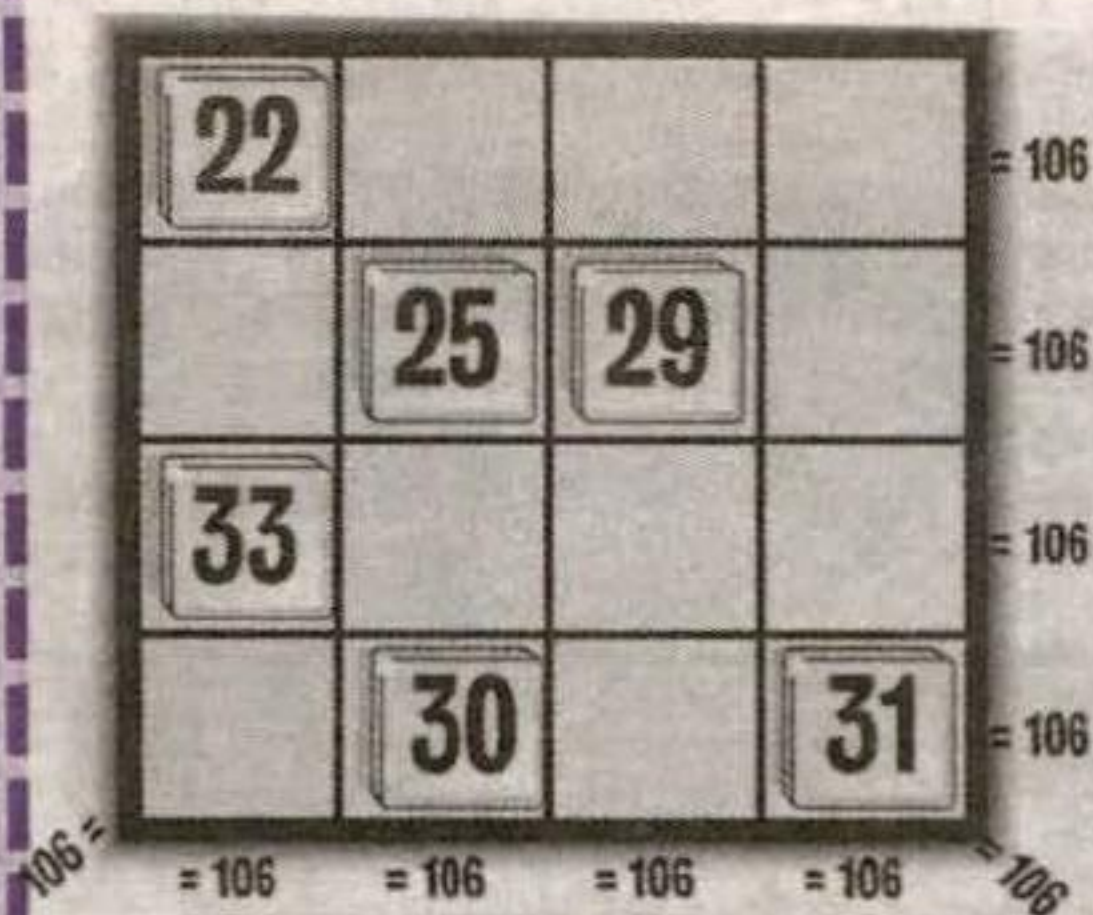
bị các ngư dân bắt được ngoài khơi vùng biển Tasmania (Úc). Từ lâu, ngư dân trong vùng này vẫn loan truyền tin tức về các loài thủy quái, nhưng đây là lần đầu tiên một con mực khổng lồ như thế được tìm thấy. Việc bảo quản xác con mực này đang gặp khó khăn vì thiếu kho lạnh thích hợp với nó.

♦ **MỘT LOẠI ÁO THUN TÊN "LIFE-SHIRT"** vừa được giới thiệu, có tác dụng giúp cho các bác sĩ theo dõi từ xa tình trạng sức khỏe của người bệnh trong một khoảng thời gian nhất định. Các điện cực gắn bên trong áo có khả năng đo khoảng 30 tín hiệu chủ yếu của cơ thể như nhịp tim, huyết áp... Dữ liệu được gửi đến các nhà trị liệu thông qua mạng Internet. Sản phẩm độc đáo này do một công ty của Mỹ sản xuất, được ưu tiên dành cho những người mắc bệnh suyễn, rối loạn tim mạch hay cần chăm sóc hậu phẫu.

♦ **BỆNH HEN VÀ DI ỨNG CÓ THỂ LÀ HẬU QUẢ CỦA NHÀ Ở VÀ THỰC PHẨM QUÁ SẠCH.** Đó là nhận định khá kỳ lạ vừa do các chuyên gia về dị ứng người Ý đưa ra. Theo họ, tình trạng trên khiến cơ thể con người không có điều kiện tiếp xúc với những loại vi khuẩn có tác dụng kích thích hệ miễn dịch nên dễ mắc bệnh. Nhận định này dựa trên kết quả nghiên cứu tiến hành với 480 học viên ngành không quân, theo đó những người tiếp xúc với nhiều loại vi khuẩn qua đường miệng (như vi khuẩn trong thực phẩm) ít bị bệnh dị ứng đường hô hấp hơn những người không tiếp xúc với các vi khuẩn này.

SIÊU THI! bách hỷ

19	20
21	23
24	26
27	28
32	34

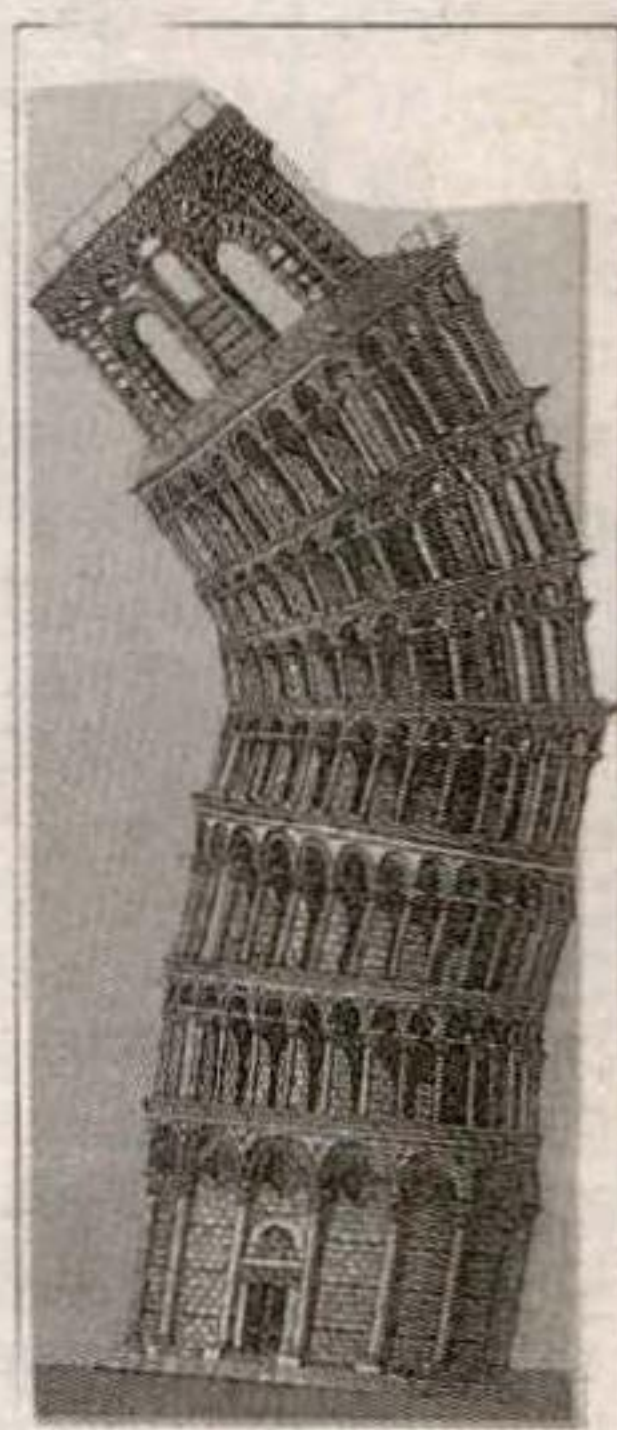
Ô VUÔNG KỲ ẢO

Cho ô vuông như trong hình. Hãy dùng những con số đã cho để lấp vào ô vuông, sao cho: tổng 2 đường chéo = tổng tất cả các hàng ngang = tổng tất cả các hàng dọc = tổng 4 góc = tổng 4 ô trung tâm = 106! (Xem giải đáp tr. 108)

Tiểu phẩm: Điện thoại

Claude đang đọc báo thì chuông điện thoại đổ hồi. Đầu dây kia hí hửng: "Allô! Jean đấy hả?". Claude nhẹ nhàng: "Ông nhầm rồi đấy. Đây chỉ có Claude thôi". 5 phút sau, điện thoại reo. Vẫn giọng ban nãy: "Jean phải không?". Claude hơi bực, nhưng vẫn cố điềm đạm: "Đã bảo là ông nhầm rồi. Tôi là Claude, ở đây chả có Jean nào cả". 10 phút sau, điện thoại reo, giọng nói cũ vẫn tình queo: "Jean hử?". Claude găm lên vào ống nghe: "Đây là Claude!". Khoảng 15 phút sau, điện thoại reo. Claude chưa kịp "allô" thì giọng nói ấy đã bắn một tràng: "Allô! Claude đấy hả? Đã tìm được số máy của Jean rồi nhé". Và cúp máy.

LỢN
LÀNH
CHỮA
THÀNH
LỢN
QUÈ!

Vui cười

- Cuộc vui đến hồi cao trào. Smith giơ ngón tay trỏ lên và hỏi: "Đồ quý vị, tại sao tất cả các tổng thống Mỹ đều không dùng đến ngón này?". Không ai giải đáp được. Smith phá lên cười: "Đơn giản vì ngón tay này là của tôi".
- Một người hỏi nhà văn Hemingway: "Can đảm là gì?". Hemingway suy nghĩ một lát và đáp: "Là cảm giác bắt đầu xuất hiện khi người ta mất hết can đảm".

BẠN CÓ BIẾT:

Từ dài nhất trong tiếng Đức là: *Donaudampfschiffahrtselectricitettenhauptbetriebswerkbauunterbeamiengesellschaft*. Cái từ kỳ quặc này có nghĩa: Câu lạc bộ các sĩ quan tùy tùng của Chánh văn phòng điện lực tàu hơi nước Danube. Đây là một câu lạc bộ ra đời trước Chiến tranh thế giới lần thứ hai!

Giải đáp
"Ô VUÔNG KỲ ẢO"
 tr.107

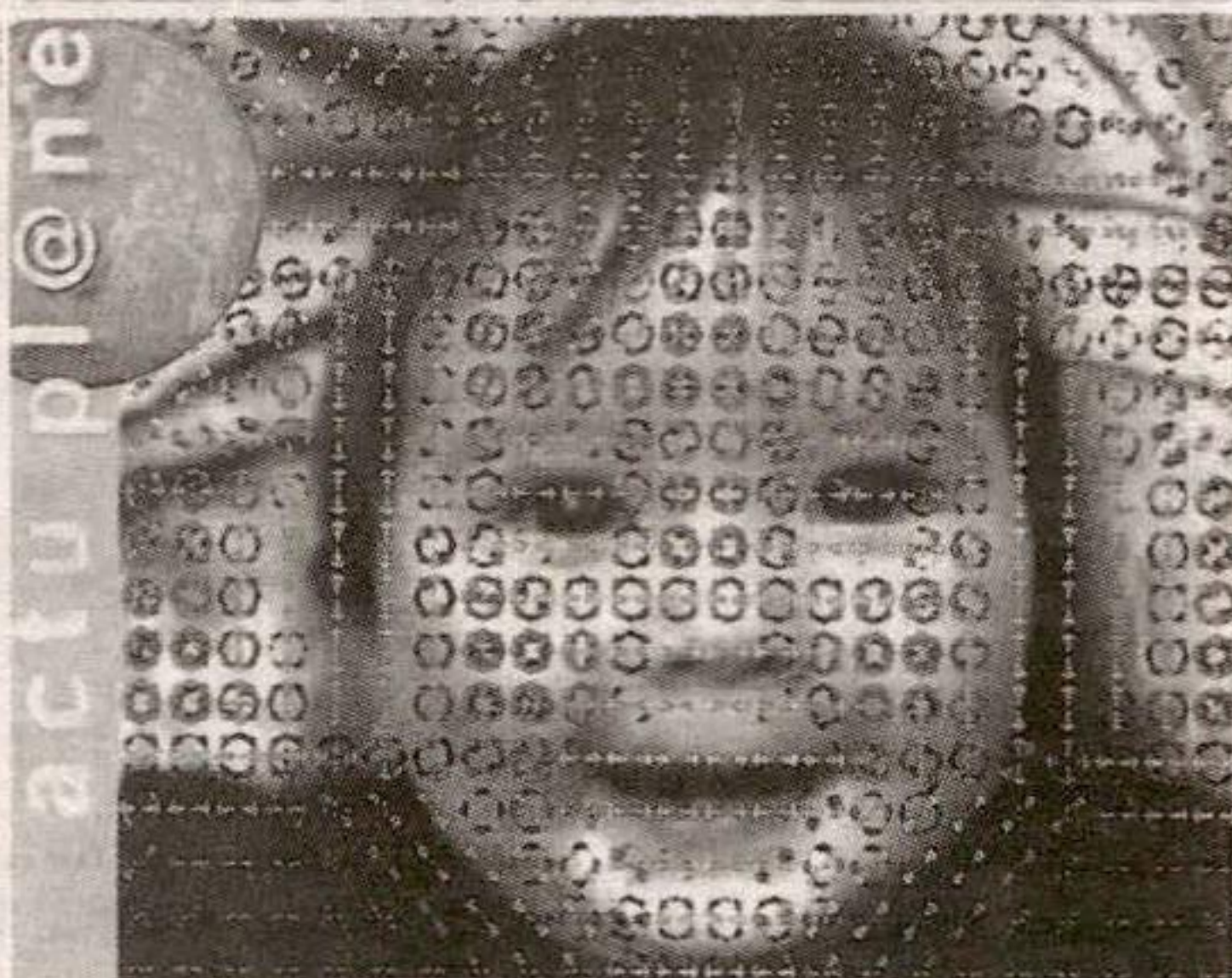
22	27	23	34
32	25	29	20
33	24	28	21
19	30	26	31

KỸ THUẬT LẬT TẤY:

Các nhà nghiên cứu thuộc Viện Tin học thần kinh San Diego (California - Mỹ) vừa tạo ra một phần mềm lật tẩy những kẻ nói dối. Kỹ thuật này được cảnh sát ủng hộ nhiệt liệt. Gương mặt kẻ bị hỏi cung sẽ được chia thành những mắt lưới nhỏ, mỗi mắt lưới tương ứng với một

Vui cười

Hai vợ chồng đang ngủ say thì kẻ trộm khoét vách. Nghe tiếng, vợ lay chồng dậy: "Anh, có trộm, em hét lên nhé". Chồng làu bàu: "Em hét nhỏ lắm. Để anh. Biết đâu khi giật mình, nó đánh rơi được tiền vàng đã trộm ở nơi khác".

nhóm cơ. Kẻ nói dối sẽ có những cơ động đây và cảnh sát sẽ phát hiện ra ngay, trong khi những người nói thật luôn có cơ mặt bất động!

HIỂM KHI NÀO...

- Đàn ông đi chơi về khuya mà không phải nặn ra một lý do.
- Một vụ va quệt giữa phố lại không tạo ra một đám đông.
- Phụ nữ tùm năm tùm ba mà lại không nói về các ông chồng.
- Trên đường một chiều lại không có người đi ngược chiều.
- Ca sĩ hát xong mới có người lên tặng hoa.
- Dân đua xe cảm thấy mình ngu!
- Quảng cáo và đại ngôn thù nhau.

Chuyện thật như đùa

● *Tại bar Thisted (Đan Mạch), có một máy bán bao cao su. Một anh chàng táy máy thò ngón tay vào khe nhét đồng xu. Máy "mát", kẹp luôn cả ngón tay. Cả bar xúm vào nhưng vô hiệu, đành chờ cả người lẫn máy đến bệnh viện!*

● *Một tên trộm đột nhập vào một hiệu thuốc ở Ohio (Mỹ). Hắn đang phá két thì cảnh sát ập vào. Hốt hoảng, hắn bê luôn cả cái két thùng và bỏ chạy. Tiền cứ thế rơi qua lỗ thùng và rắc khắp đường đi. Cảnh sát chỉ việc lăn theo tiền và tóm cổ thủ phạm.*

HỌ ĐÃ TUYÊN BỐ:

Năm 1917, trong tác phẩm *Bulletin des armées* (Kỷ yếu quân đội), tác giả René Chapin (Pháp) đã viết: "Khi hành quân, muốn khởi ngã thì phải chờ chân trước tiếp đất rồi chân sau hãy giơ lên!"

Vui cười

Một doanh gia đi dự tiệc về khuya tại Chicago (Mỹ), bị bọn cướp đè nghiêng vào tường và lột sạch. Không còn một mảnh vải trên người, ông ta cất giọng run rẩy: "Xin các ông trả lại cho tôi một thứ gì đi chứ". Tên đầu đảng quay lại đồng bọn, gất lên: "John, trả lại nó thanh kẹo cao su đi mày".

Bạn có biết?

Có những từ luôn bị viết sai bởi số đông. Đó là từ:

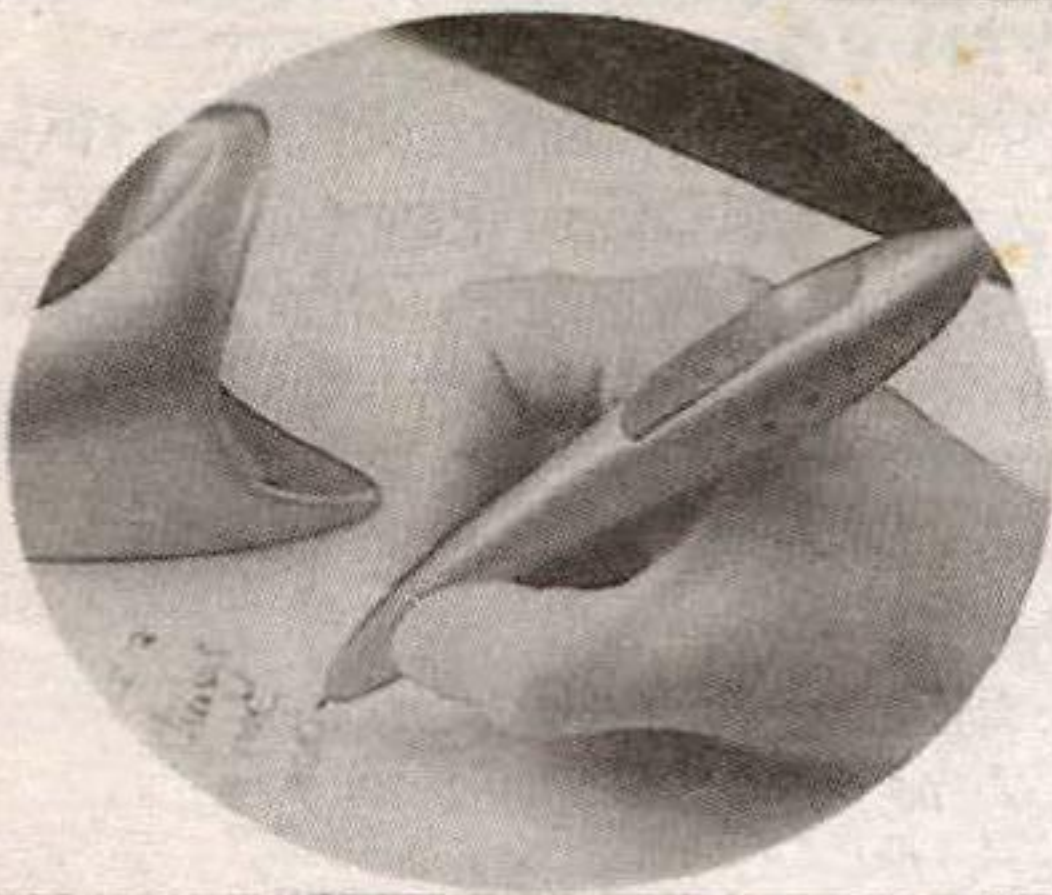
- Guinness luôn bị viết thành *Guiness* (thiếu một chữ *n*).
- Đại học *Harvard* thì luôn bị "xén" đi thành *Havard* (thiếu một chữ *r*).
- Còn tên nữ ca sĩ Barbra Streisand thì luôn bị viết thành *Barbara* (thừa một chữ *a*)!

GUINNESS CA DAO

- Phần khoa học nhất:
*Một đàn cò trắng phau phau
Ăn no, tắm mát rủ nhau đi nằm.*
- Bậy bạ nhất:
*Đau bụng thì uống nước sông
Đau mắt lấy nhựa xương rồng mà bôi.*
- Khó tin nhất:
*Râu tôm nấu với ruột bầu
Chồng chan, vợ húp gật đầu khen ngon.*
- Phần thiên văn nhất:
*Trên trời có đám mây xanh
Ở giữa mây trắng, chung quanh mây vàng...*
- Phần sinh học nhất:
*Có rửa thì rửa chân tay
Chớ rửa lông mày, chêt cá ao anh.*
- Kinh dị nhất:
*Lỗ mũi mười tám gánh lông
Chồng yêu, chồng bảo râu rồng trời cho.*
- Phần tiêu hóa nhất:
*Công anh làm rể Chương Đài
Ăn hết mười một, mười hai vại cà...*

KHÔNG LỜI

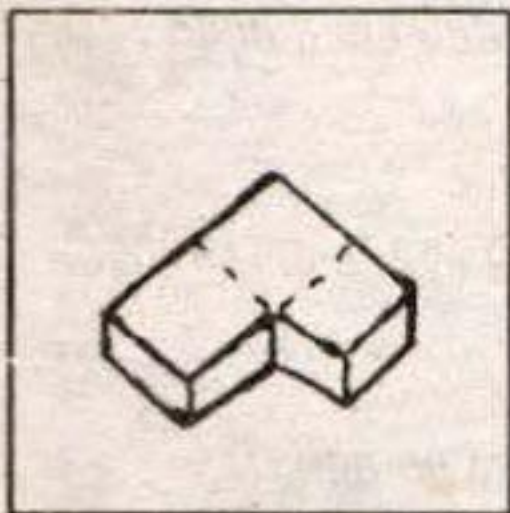

BÚT THÔNG MINH

Đây là cây bút mang tên Smart Quill. Người sử dụng viết bất cứ thứ gì trên giấy hay trên một mặt phẳng (thậm chí viết trong không khí!), bút sẽ tự động ghi lại nội dung thông tin. Khi "nối kết" bút với máy tính, nó sẽ cho phép in lại toàn bộ "văn bản". Chữ ký của chủ nhân chính là mật khẩu để bút hoạt động, người khác đừng hòng mó vào!

HÌNH ĐIỆN *hoạt kê*

Một "vật phẩm" đầu xuân đầy ý nghĩa! Hình như mọi chuyện cũ, mới đều được các kê sĩ "mượn đỡ" đưa vào kê phẩm. Cuối cùng, chỉ còn lại 8 lời kê vượt trội cùng rinh giải:

- Bánh hình trái tim hả? Xưa như Trái đất! Có gì ở tròng không?

(Nguyễn Minh Hòa, 497 Hòa Hảo, TP. Hồ Chí Minh)

- Một phần tư của quan anh

Ba phần còn lại để dành cơ quan!

(Trần Duy Phong, 162A/6 Trần Hưng Đạo, TP. Cần Thơ)

- Bánh vẽ mà cũng bớt mất một góc, quả là tác phẩm của... lão hà tiện.

(Trần Lệ Xuân, HT: 3TC-577 Hà Tây)

- À! 1/4 kia đã được đem xét nghiệm để chứng nhận không có phoocmôn rồi! Quý khách yên tâm!

(Phan Chánh Huy, 27A Phan Bội Châu, Tuy Hòa, Phú Yên)

- Hình tượng hóa lời tá thán: chỉ còn ba mớ gạch vụn!

(Hoàng Việt Khanh, ĐH Sư phạm kỹ thuật TP. Hồ Chí Minh)

- Model áo tắm vuông. Tác phẩm dự thi "Thời trang tuổi 60"!

(Tài Cận, TP. Cần Thơ)

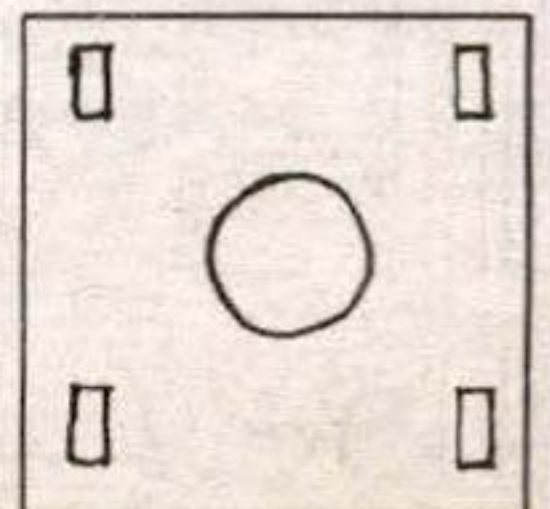
- Chơi "đố em": bánh biểu sếp về hưu có "nhân" hay không! (Hoàng Vũ, Sở GD-ĐT Nam Định)

- Yêu - không sao quá lằng nhằng

Lúc cho lúc giữ lúc chằng buộc nhau!

(Nguyễn Thị Vân, 492 Nguyễn Trãi, Hà Nội)

Tiếp tục "sự nghiệp", lần này là đề ra của Hữu Xuân (TP. Hồ Chí Minh), với gợi ý ban đầu là... không có gì. Mời quý vị vào cuộc để cùng xem kết quả ở TGM 379.

Bàn tròn

THẾ GIỚI MỚI

Bạn đọc phát hiện

• Trao đổi về một từ cổ trong thơ Nguyễn Trãi

Trãi

Thơ Nguyễn Trãi ra đời cách đây gần 600 năm, do đó một số từ đã trở nên xa lạ đối với chúng ta ngày nay. Ở bài có một từ làm người đọc băn khoăn, đó là từ *tịn* trong câu: thơ *Bảo kính cảnh giới* (Gương báu răn mình") trong sách văn 10 (Nhà xuất bản Giáo dục - Hà Nội, in nhiều lần)

Thạch lựu hiên còn phun thức đỏ

Hồng liên trì đã tịn mùi hương

Cảnh trong bài thơ được miêu tả với hoa thạch lựu phun thức đỏ, tiếng ve dăng dỏi bên lầu, ... hình ảnh ấy, âm thanh ấy tất phải là mùa hè. Sách văn 10 giải thích: "Tịn (tiếng cổ): hết cả". Nếu như vậy, nghĩa cả câu này: Hoa sen (hồng liên) ở ao (trì) đã hết mùi thơm. Trong thực tế, hoa sen nở vào mùa hè, lá sen cũng xanh tốt vào giữa hè, cả hoa và lá đều tỏa mùi thơm. Đến mùa thu thì sen tàn, lúc ấy mới hết mùi thơm. Thơ văn cổ điển cũng coi đó như một ước lệ. Nói *Sen tàn cúc lại nở hoa* (truyện Kiều) thì ai cũng hiểu là hè qua, thu tới. Rõ ràng là mùa hè, sen không thể hết mùi hương. Một tay đại bút như Nguyễn Trãi không thể vô tình mà đưa hình ảnh thơ lạc lõng vào bài như vậy. Có lẽ cũng không ai nghĩ bài thơ miêu tả cảnh vật tổng hợp về thời gian, nghĩa là nhiều mùa. Chính người soạn sách cũng lưu ý học sinh tìm hiểu bài ở câu hỏi: "Nó (bài thơ) thuộc thời gian nào trong năm?".

Vậy thì "tịn" nghĩa là gì?

Bảo kính cảnh giới ở trong *Quốc âm thi tập* của Nguyễn Trãi. (Xem Nguyễn Trãi toàn tập - Viện Sử học, NXB Khoa học xã hội, Hà Nội, 1969). *Quốc âm thi tập* có 254 bài thơ, trong đó có bốn từ *tịn* ở các bài số 2, số 17, số 67 và số 170 (*Bảo kính cảnh giới* là bài số 170). Đáng chú ý là bài 67 với câu:

Gió tịn rèm thay chổi quét

Theo *Nguyễn Trãi toàn tập* (sách đã dẫn) thì câu này có nghĩa: gió thổi đến tận rèm thay chổi quét nhà. Như vậy, *tịn* không mang nghĩa là *hết* mà là *tận* (thuần Việt, như ta nói: *đến tận nơi*). Tương tự như vậy, từ *tịn* trong *Bảo kính cảnh giới* có thể hiểu là *tận cùng* và nghĩa cả câu: Sen ngoài ao đến độ cùng mùi thơm (tức là *nức mùi thơm*). Như vậy thì nghĩa toàn bài khá nhất quán. Chúng tôi không có ý nói sách văn 10 chú thích sai mà chỉ nêu một cách hiểu, rất mong được những người yêu thích thơ Nguyễn Trãi, nhất là các nhà nghiên cứu tham gia ý kiến để việc tìm hiểu bài thơ được dễ dàng hơn, đúng hơn. (Nguyễn Luân, 8/42 tổ 25, Phương Liên, Đống Đa, Hà Nội)

Bạn đọc có ý kiến

• Về bài thuốc thần dược cứu mệnh

Bố tôi, ông Phùng Văn Hạnh năm nay 76 tuổi, vừa qua khỏi cơn bạo bệnh tưởng chừng khó cứu vãn. Vào cuối năm 1999, đột nhiên bố tôi bị liệt nửa người (bán thân bất toại) không đi được, không tự vệ sinh, chúng tôi phải bế, dìu mỗi khi

di chuyển và phải săn sóc tắm rửa mỗi khi vệ sinh. Lưỡi cứng, nói không rõ, ông không nuốt nước bọt được, phải đeo khăn trước ngực như trẻ mọc răng... huyết áp tăng nhanh. Sau khi chữa trị tại bệnh viện, huyết áp giảm nhưng triệu chứng chưa thuyên giảm. Điều này đã làm cho gia đình chúng tôi vô cùng lo lắng và đau khổ... Theo kinh nghiệm của nhiều người, kể cả bác sĩ, căn bệnh như bố tôi có thể chữa khỏi nhưng phải mất thời gian khá lâu, có thể kéo dài đến vài năm, đôi lúc để lại di chứng như đi đứng chập chững, miệng méo lệch, phản xạ yếu... Đầu năm 2000, có ông bạn mách cho bài thuốc dân gian "Thần dược cứu mệnh" của ông Nguyễn An Định mà tác giả Đặng Chí Lợi (giới thiệu trên TGM 283). Bài thuốc bàn về cách trị bệnh bằng con giun đất. Thú thật, đối với bài thuốc này chúng tôi chữa chạy cho cụ theo tinh thần "Còn nước, còn tát" chẳng hy vọng chi nhiều. Nhưng kỳ lạ thay, vừa hết lần sắc đầu tiên, bố tôi đã cử động được ở phần liệt, cụ đã gãi được!... đến thang thứ 3 (1 thang chúng tôi sắc làm 3 nước trong ngày) bố tôi đã đi đứng chập chững, hoạt động được khá nhiều, tuy chậm rãi nhưng cụ đã lên xuống được cầu thang... thậm chí khi hưng phấn cụ múa võ, đá bàn đá ghế, cười tươi (bản tính bố tôi rất vui). Cả gia đình tôi vô cùng ngạc nhiên và xúc động, mừng không kể xiết!

Giờ đây, sau khi uống hết 9 thang, bố tôi dường như khôi phục được hoàn toàn, khoảng 9/10 trước đây. Thật là phúc đức! Cũng cần phải nói thêm, trong thời gian bố tôi nằm liệt, chúng tôi liên tục xoa bóp cho cụ bằng hỗn hợp dấm và gừng giã nát. Từ khi khởi bệnh cho đến lúc khỏi khoảng một tháng. Tuy nhiên, theo thiện ý của tôi, sở dĩ được như vậy, ngoài bài thuốc "Địa long" thần dược cứu mệnh phải kể đến hiệu quả chữa trị ban đầu của Tây y mà Bệnh viện An Bình TP. Hồ Chí Minh đã dành cho cha tôi, chặn đứng tức thì căn bệnh huyết áp, khai thông huyết mạch và tạo tâm lý bình ổn. Phải chăng đây là sự kết hợp tuyệt vời giữa Tây y và Đông y? Qua đây, gia đình chúng tôi xin cảm ơn tập thể y, bác sĩ, nhân viên phục vụ Bệnh viện An Bình, cảm ơn nhà báo Đặng Chí Lợi, ông Nguyễn An Định đã nhiệt tình phổ biến bài thuốc dân gian thật tỉ mỉ và chu đáo. Thay mặt cha, con trai.

Phùng Cao Nguyên (đạo diễn sân khấu, 490/36 Nguyễn Tri Phương, TP. Hồ Chí Minh)

Nhắn tin

♦ **Bạn Nguyễn Thị Thúy (26B Hào Nam, Ô Chợ Dừa, Hà Nội).** Đã nhận được bài dịch "Chuyện hài hước về những người nổi tiếng" của bạn. Như vậy, bạn đã là cộng tác viên dịch thuật của TGM rồi, đâu cần điều kiện gì. Mong nhận được bài dịch khác và cả bài viết nữa. Thân ái.

♦ **Thầy thuốc ưu tú, BS. Phan Văn Bảy (Hội Y học cổ truyền tỉnh Nam Định).** Cảm ơn bác sĩ đã gửi tặng tập thơ *Hương đời*. 40 bài thơ viết về y đức trong tập ra đời thật đúng lúc, góp phần tôn vinh nghề thầy thuốc nhân ngày *Thầy thuốc Việt Nam 27-2* năm nay. Cảm ơn nhiều.

♦ **Cháu Nguyễn Thúy Hà My (lớp 10C4 trường THPT chuyên Phan Bội Châu, TP. Vinh, Nghệ An).** Rất vui khi cháu có mong muốn trở thành phóng viên TGM. Đã đọc 2 truyện cháu gửi và sẽ có thư nhận xét riêng gửi cháu. Thân ái.

VINABECO

Sản phẩm
quen thuộc
của
Mọi Người

TỔNG CÔNG TY RƯỢU-BIA-NƯỚC GIẢI KHÁT VIỆT NAM VINABECO

Địa chỉ: 94 Lò Đúc, quận Hai Bà Trưng, Hà Nội
Điện thoại: (04) 8.219261 Fax: (04) 8219661
Văn phòng đại diện: 12 Đông Du-Q.1 TP.Hồ Chí Minh
Điện thoại: (08) 8.296342 Fax: (08) 8.296856

CÁC ĐƠN VỊ TRỰC THUỘC

CÔNG TY BIA SÀI GÒN
187 Nguyễn Chí Thanh, Q.5 tp.HCM
Tel: 08.8.558.5958-5959-486 Fax: 08.8.577.095

CÔNG TY BIA HÀ NỘI
79 A Hoàng Hoa Thám-Đa Sĩ-Hà Nội
Tel: 04.8.45364308-483178 Fax: 04.8.484549

CÔNG TY RƯỢU HÀ NỘI
94 Lò Đúc, Hai Bà Trưng, Hà Nội
Tel: 04.8.713.2498-213.147 Fax: 04.8.212.662

CÔNG TY NƯỚC GIẢI KHÁT CHUÔNG ĐƯƠNG
379 Bến Chương Dương, Q.1 tp.HCM
Tel: 08.8.368.7478-367.5188-367.728 Fax: 08.8.367.178

CÔNG TY THUYẾT TỈNH HẢI PHÒNG
17A Đường Ngô Quyền, quận Ngô Quyền, Hải Phòng
Tel: 031.837.257 Fax: 031.837.737

NHÀ MÁY THUYẾT TỈNH PHÚ THO
132 Đường Lạc Long Quân, Q.11 tp.HCM
Tel: 08.8.558.973 Fax: 08.8.564.912

VIỆN NGHIÊN CỨU RƯỢU-BIA-NƯỚC GIẢI KHÁT
94 Lò Đúc, Hai Bà Trưng, Hà Nội
Tel: 04.8.218.231 Fax: 04.8.218.433

CÔNG TY TNHH THUYẾT TỈNH MALAYA VIỆT NAM
78 Tôn Thất Thuyết, Q.4 tp.HCM
Tel: 04.8.9.404966 - 08.9.904293

CÔNG TY TNHH THUYẾT TỈNH SANMIGUEL HẢI PHÒNG
17A Đường Ngô Quyền, quận Ngô Quyền, Hải Phòng
Tel: 031.8.57066 Fax: 031.8.37222

XI NGHIỆP LIÊN DOANH CARNAUD METALBOX SÀI GÒN
Xã X. Hà Nội, Hiệp Phước, Q.8 tp.HCM
Tel: 08.8.961840 Fax: 08.8.962141

THẾ GIỚI MỚI

375

FBI

**tuyên chiến với
hackers**